23

የፀደይ መምጫው ተቃረበ ። በረዶውም እየሚሟ በመቅለጥ ከሥሩ የተነጠፈውን ጭቃና ቆሻሻ ያጋልጥ ጀመር ። ዕለት አልፎ ዕለት ሲተካ የጭቃው መኖርም የዚያኑ ያህል ይታወቅ ጀመር ። የሠፈራው ቦታ በሙሉ ያልታጠበ ቡትቱ ልብስ የለበሰ ይመስላል ። ቀን-ቀን ግራጫ የሆኑት የቤቶቹ ግድግዳዎች ላብ ይመስል እርጥበት የሚያገኙ ሲሆን ከጣራዎቹ ላይም ውሃ ጠብ ጠብ ይልባቸዋል ። በምሽት ጊዜ ግን በረዶዎቹ ነጭ ሁነው ይከመራሉ ። ፀሐይቱ በሰማዩ ላይ ረዘም ላለ ጊዜ መታየት ጀመረች ። በረግረጋማው መሬት ውስጥ ምንጮች ሹ-ር-ር እያሉ መፍሰስ መጀመራቸውን ማንም አይጠራጠርም ።

ሜይ ዴይ የተሰኘውን የወዝ-አደሮች በዓል ለማክበር ዝግጅቱ ተጀምሮአል ።

የዚህን በዓል ምንነት ተንትነው የሚያብራሩ ወረቀቶች በፋብሪካው ውስጥ እና በሠፈራ ቦታው ተበትነዋል ። በፕሮፓጋንዳ ገና ያልተሳቡት ወጣቶች እንኳን የበዓሉን ምንነት የሚያበሥሩትን ወረቀቶች ሲያነብቡ ፡ —

«ዝግጅቶች ማድረግ አለብን!» እያሉ ይናገራሉ ።

«እንግዲህ ጊዜው ነው ። እስካሁን ያሳለፍነው የድብብቆሽ ጊዜ በቂ ነው!» በማለት መለስ ባለ ፈገግታ ቬሶቭሺኮቭ ተናገረ ።

ፌዎዶር ማዚን በከፍተኛ ስሜት ተመልቶአል ። ጎጆዋ ውስጥ ታሥራ ዊን-ዊን የምትል ድንቢጥ ወፍ ይመስል ክስት ከማለቱም በስተቀር ሲራመድም ሆነ ሲናገር ወፈፍ ያደርገዋል ። ከዕድሜው ይበልጥ አርቆ አስተዋይ እና ዝምተኛም ከሆነው ከያኮቭ ሶሞቭ ጋር አዘውትሮ ሲሄድ ይታያል ። ያኮቭ በአሁኑ ጊዜ

ከተማ ውስጥ ሥራ አግኝቶ ይሠራል ። እሥር-ቤት ገብቶ ከወጣ በኋላ ፀጉሩ ይበልጥ ቀይ የሆነው ሳሞይሎቭ እና እንደዚሁም ቫሲሊይ ጉሴቭ ፣ ቡኪን ፣ ድራጉኖቭ እንደዚሁም ሌሎችም ጭምር በበዓሉ ላይ ትጥቅ ታጥቆ መገኘት አስፈላጊ መሆኑን እንደሚያምኑበት ሲያስገነዝቡ ፣ ፓቬል ፣ ኾኾል ፣ ሶሞቭ እና ሌሎችም ግን ይኸንን ድርጊት ተቃወሙት ።

ያው እንደቀድሞው ድክም-ድክምክም ያለው ፣ ቋት-ቋት የሚተነፍሰውና ላብ ያሰመጠው የጎር መጥቶ በተናገረው ቀልድ ምክንያት ጀምረውት የነበረው የሰልፉ አወጣጥ ክርክራቸው ተቋረጠ ። እርሱም የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ጓዶች ፣ አሁን የሚገኘውን ማኅበራዊ ሥርዓት ለመለወጥ የሚከናወነው ተግባር እጅግ ከፍተኛ የሆነ ተግባር ነው ። ይሁን እንጂ ይኸ ተግባር በተሳካ ሁኔታ እንዲቀጥል እኔ አዲስ ቡት ጫማ መግዛት አለብኝ!» በማለት የተቀዳደደ እና በውሃ የራሰ ቡት ጫማውን እያመለከተ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና — «በቡት ጫማዬ ውስጥ የማደርገው የላስቲኩ ተደራቢ ጫማም ሊጠገን በማይችል ሁኔታ ተቀዳድዶአል ። ስለዚህም በየእለቱ እግሮቼ እንደረጠቡ ናቸው ። ይኸንን ያረጀ ሥርአት በገሀድ እና ያለአንዳች ማወላወል ሳናወግዝ ሦስት ክንድ ጉድጓዴ ውስጥ ገብቼ በተኛሁበት ለመርጋት አልሻም ። እና ስለዚህም ፣ መሣርያ ታጥቀን የሰልፉን በዓል ማክበር አለብን የሚለውን የጓድ ሳሞይሎቭን ሃሣብ የምቃወም ስሆን ፣ በዚህ ምትክም አዲስና ጠንካራ የሆነ ቡት ጫማዎች እንድታስታጥቁኝ እየጠየቅሁኝ ፣ ይኸውም ድርጊት ሶሻሊዝምን በገቢር አውሎ ለማሳየት የበለጠ አፋጣኝ ሊሆን መቻሉን እና ከፍተኛ ከሆነ ድብደ

ባ ይበልጥ የሚሻል መሆኑን በመግለጽ የራሴን ሃሣ
ብ አቀርባለሁኝ!..» በማለት ተናገረ ።

ይኸንን በመሰለ ያሸበረቀ አነጋገር ሌሎች ሀገሮ
ች ውስጥ የሚኖሩ ወዝ-አደሮች የኑሮ ሁኔታቸውን
ለማሻሻል እንደምን የመሳሰሉ ትግሎችን እንደሚያካ
ሂዱ ለወዝ-አደሮች በንግግር ያሰማቸዋል ።

እናት ንግግሮቹን ማዳመጥ ደስ ይላታል ። እርሱ
የሚያቀርባቸው ንግግሮች አንድ እንግዳ የሆነ ስሜት
እንዲያድርባት ያደርጓታል ፡— እጅግ ጨካኝ የሆኑ
የሕዝብ ጠላቶች ፣ ሕዝቦችን ብዙ ጊዜ የሚያታልሉ
እና በሕዝቦች ላይም ጭካኔን የሚያበዙ የሕዝብ ጠ
ላቶች ወፋፍራም እና ፊተ-ቀያይ የሆኑ ፣ ወራዶች ፣ ተን
ኰለኞች እና ጨካኞች የሆኑ ቁመተ-ድንክ ሰዎች መ
ስለው ታዩዋት ። እነዚህ ሰዎች መሬታቸውን በማጣት
በዛሩ (በንጉሡ) ሲበደሉ ፣ ተራ ሕዝቦችን በንጉሡ ላይ
ያስነሱበታል ። ሕዝቦች በመነሳሳት ገዢያቸው የነበረ
ውን ንጉሥ ሲገለብጡ ፣ እነዚህ ድንክ ሰዎች ሥልጣ
ንን በአጭበርባሪነት እጃቸው ውስጥ ካስገቡ በኋላ
ሕዝቦችን ወደ ቀድሞ መናኛ ኑሮአቸው እንዲመለሱ
ያደርጋሉ ። ሕዝቦች ይኸንን ድርጊታቸውን የሚቃወሙ
ዋቸው ከሆነ ደግሞ ከመካከላቸው ብዙ መቶ እና
ብዙ ሺህ ሕዝቦችን በመጨፍጨፍ ይፈጅዋቸዋል ።

አንድ ቀን እናት ያለ-የሌለ የመንፈስ ጉልበቷን
አጠናክራ በመሰብሰብ እርሱ ካደረጋቸው ንግግሮች
በአዕምሮዋ የተቀረጸው ምስል እንደምን የመሰለ እን
ደሆነ ነገረችው ።

«የጎር ኢቫኖቪች ፣ ሁኔታው እንደዚህ ነውን?» በማለ
ት ግራ በተጋባ ፈገግታ ጠየቀችው ።

ለመተንፈስ ደረቱን እያሻሸና ዐይኖቹንም ከወዲ
ያ-ወዲህ ሽው-እልም እያደረገ በእናት አነጋገር የጎር
ኢቫኖቪች በሳቅ ተንከተከተ ። ከዚያም ፡—

«እናት ፣ ልክ እርስዎ እንዳቀረቡት ነው! የታሪክን
ኰርማ በሬ ቀንዱ ላይ ጨምድደው ነው የያዙት!
እዚህ እርስዎ ያቀረቡት አመለካከት በአንዳንድ ጌ
ጣ-ጌጥ ተጋጊጦአል ፣ በልበጣ ተለብጧል ። ሀቆቹ ግን
ትክክለኛና ተገቢ የሆነ ቦታቸውን ይዘዋል! ከፍተኛ
ሀጢአተኞች እና ሕዝቦችንም እጅግ መርዘኛ በሆነ
መዥገርነታቸው የሚቦጠቡጡት እነዚህ ወፋፍራም
የሆኑ ትናንሽ ሰዎች ናቸው ። እነዚህን የመሳሰሉ ሰ
ዎችን ፈረንሳዮች ቡርዥዋ በሚል ቅጽል በሠመረ
ሁኔታ ቀጽለው ይጠሩዋቸዋል ። እናት ሆይ እንዳይዘ
ነጉት ቃሉን ያስታውሱት ። ቡር-ዥዋ ። የሰዎችን ድንቁ
ርና ተገናቸው በማድረግ ክንዳቸውን አንስተው ብር
ብር እያሉ የሚቦረቡሩ ጨካኞች ናቸው ። ከወዲያ-ወ
ዲህ ዥው-ዥው እያሉ የሕዝቦችን ደም የሚመጡ
ዥዋ-ዥዌዎች ናቸው...» በማለት ተናገረ ።

«ሃብታሞች ይኸንን ያደርጋሉ ማለት ነው?»
በማለት ጠየቀችው ።

«አዎን ። የእነርሱ ያለመታደል ሃብታምነታቸው
ነው ። በሕፃን ምግብ ውስጥ መዳብ በትንሽ-በትንሹ
መጨመርዎን ባለማቋረጥ ቢቀጥሉ መዳቡ የሕፃኑን
አጥንት እንዳያድግ አድርጎ ያጨነግፈዋል ። በዚህም
ምክንያት ሕፃኑ አጭር ድንክ ይሆናል ። አንድን ሰው
በወርቅ ቢመርዙት ደግሞ ነፍሱ ኩርምት ብላ ታን
ሳለች ፣ ትንሽ ትሆናለች ። ሕይወት-አልባ እና ግራጫ
በመሆን ሕፃናት ለመጫወቻቸው በአምስት ኮፔክ እ
ንደሚገዙት የላስቲክ ኳስ ትሆናለች...» በማለት ተና
ገረ ።

አንድ ቀን ስለ የጎር በሚነጋገሩበት ጊዜ ፓቬ
ል የሚከተለውን ተናገረ ፡—

«አየህ አንድሬይ ፣ ብዙ የሚቀልዱ ሰዎች ልባቸ
ው በብዙ ሀዘን የተመሉባቸው ሰዎች ናቸው ።»

ኾኾል መልስ ከመስጠቱ በፊት ተንፈስ አለ ። ከዚያም ዐይኖቹን በመመራመር ሁኔታ ጠበብ አድርጎ በመሽብሸብ ፡ —

«ይኸ አባባልህ ትክክል ከሆነ ፤ መላው ሩስያ በሳቅ ተንከትክቶ በሞተም ነበር ማለት ነው…» በማለት ኾኾል መለሰ ።

ናታሻ መጣች ። ምንም እንኳን ሌላ ከተማ ውስጥ ቢሆንም ፤ እርሷም እሥር-ቤት ታሥራ ነበር ። ልምድ የለወጣት አትመስልም ። ናታሻ በመኖሯ ምክንያት ከሁሉም ጋር ቀልድ በመቀለድ እና በሁሉም ላይ በመሳቅ ኾኾል ይበልጥ ደስተኛ ሁኖ እንደነበረ እናት ተገንዝባለች ። ናታሻ እንደሄደች ግን የሀዘን እንጉርጉሮ የተመላበት ፉጨቱን ማፏጨትና ክፍሉ ውስጥ ላይና ታች መመላለሱን ቀጠለ ።

ሳሻ ብዙውን ጊዜ የምትመጣው ለጥቂት ሰዓቶች ብቻ ነው ። ሁልጊዜም ኮስታራና ቶሎ ለመሄድ የምትችኩል ነች ። በአንዳች ምክንያትም ይበልጥ ኀበጥ ያለች እና ተነጫናጭ ሁናለች ።

አንድ ጊዜ ፓቬል ደህና ሁኚ ብሎ ሊሰናበታት በሩን ሳይዘጋ ወደ መድረኩ ሲወጣ እናት በሁለቱ መካከል የተካሄደውን ንግግር አዳመጠች ፡ —

«አርማውን ትይዛለህን?» አለችው ሳሻ ።

«አዎን » አላት ፓቬል ።

«ይህ የመጨረሻ ውሳኔህ ነው?» አለችው ።

«አዎን ። ለእኔ መብቴ ነው» አላት ።

«እና እንደገና ወደ እሥር-ቤት መግባትህ ነዋ?!» አለችው ።

ፓቬል መልስ አልመለሰም ።

«እንትን ልታደርግ አትችልም እንዴ?..» በማለት ጀመረችና አቋረጠች ።

«ምን አልሺኝ?» በማለት ጠየቃት ።

«ሌላ ሰው አርማውን ቢይዝስ?» አለችው ።

«አይቻልም » ብሎ አጥብቆ መለሰ ።

«አስብበት ። ተደማጭነት ያለህ ሰው ነህ ። ማንም ሰው ያፈቅርሃል!.. አንተና አንድሬይ እጅግ ዕውቅ ተወዳጆች ናችሁ ። እዚህ በመሆንህ ምን ያህል ብዙ ቁም ነገር ልታከናውን እንደምትችል አስብ! አርማውን ብትይዝ ግን ሩቅ ወደሆነ ቦታ በግዞት ይልኩሃል ። ግዞቱም ለአጭር ጊዜ ሳይሆን ለረዥም ጊዜ ነው!»

እናት የሳሻን ስሜት ተገንዝባለች ። ስሜታዊ ፍርሃትና መረበሽ ነው ። የሳሻ ንግግር እናት ልብ ውስጥ እንደ በረዶ ውሃ ጠብ-ጠብ እያለ ይንቆረቆራል ።

«ወስኛለሁኝ! ይኸንን ውሳኔየን የሚያስቀይረኝ አንዳችም ምክንያት አይኖርም » በማለት ፓቬል ተናገረ ።

«እኔ ሃሣብክን እንድትቀይር ብጠይቅህ እንኳን አትቀይርምን?» በማለት ጠየቀችው ።

የፓቬል ድምፅ ድንገት ፈጣን እና ቁጡ ሆነ ፡ —

«እንዲህ መናገር የለብሽም ። አንቺ ማን መሆንሽ ነው? ተይ ፤ እንዲህ ብለሽ አትናገሪ!» አላት ።

«እኔማ ሰው ነኝ!» በማለት ድምፅዋን አለስልሳ መለሰችለት ።

«ግሩም ድንቅ ሰው ነሽ!» በማለት እርሱም ድምፁን አለስልሶ እና የሚናገረው ቃል እየተናነቀው ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ — «አየሽ አንቺ ለእኔ ውዲት የሆንሽ ግሩም-ድንቅ ሰው ነሽ ። እና ስለዚህ እንደዚህ ዓይነቱን ንግግር መናገር የለብሽም…» አላት ።

«ደህና ዋል!» ብላው ልጃገረዲቱ መንገዷን ሄደች ።

የጫማዋን ኮቴ እናት በመስማት ሳሻ ትራመድ

የነበረው የሩጫ ያህል እርምጃ እንደነበረ ተገነዘበች ። ፓቬል ተከትሏት ወደ ጓሮ ሄደ ።

የእናት ልብ በፍርሃት ተኮማተረ ። ይነጋገሩ የነበረው ስለምን እንደነበረ በሚገባ አልተገነዘበችም ። ያም ሁኖ ግን አንድ አደጋ የሚያስከትል ነገር ወደፊት ተደቅኖ የሚጠብቅ መሆኑን ገመተች ።

«ምን ለማድረግ እያቀደ ይሆን?» በማለት ለራሷ ተናገረች ።

ፓቬል ከአንድሬይ ጋር ወደቤት ተመለሰ ። ኽኽል ራሱን እየነቀነቀ ፡ —

«ይኸንን ኢሳይ የተባለ ሰው ከቶ ምን ማድረግ ይሻላል ፤ እባካችሁን?» አለ ።

«ይኸንን ድርጊቱን እንዲያቆም ብናስጠነቅቀው ይሻላል!» በማለት ፓቬል በማጉረምረም ተናገረ ።

«ፓቬል ፤ ምን ለማድረግ እያውጠነጠንክ ነው?» በማለት ራሷን ወደመሬት ቀለስ አድርጋ እናት ልጅዋን ጠየቀች ።

«መቼ? አሁን?» በማለት መልሶ ጠየቀ ።

«አሁን አይደለም ። በሜይ 1 ቀን » አለችው ።

«ኧ! አርማችንን በመያዝ ከሰልፉ ፊት-ፊት ቀድሜ እሄዳለሁኝ ። ይኸንን በማድረጌም ምናልባት እንደገና እሥር-ቤት ይጨምሩኝ ይሆናል » አለ ።

የእናት ዐይኖች ግለት የተሰማቸው ሲሆኑ ጉሮሮዋም ደረቀ ። እጅዋን ይዞ ያሻሽ ጀመር ።

«ይኸንን ማድረግ አለብኝ ። እናት ፤ እንድትረጂልኝ እሻለሁኝ!» አላት ።

«እኔ ምን አልኩኝ! ምንም አላልኩኝም » አለች ። ቀስ ብላ ራሷን ቀና በማድረግ ። ዐይኖቿ የእርሱን ግትር ዐይኖች ሲመለከቱ እንደገና ኩርምት ብላ አንገቷን ቀለሰች ።

ጫን ትንፋሹን ከተነፈሰ በኋላ እጅዋን ለቀቀ ።

«ይኸ ፤ እንቺን ከማሳዘኑ ይልቅ የሚያስደስትሽ ጉዳይ መሆን አለበት ። ልጆቻቸውን ወደሞት በፈገግታ የሚልኩ እናቶችን የምናገኘው ከቶ መቼ ይሆን?..» በማለት ተናገረ ።

«ኡ-ሆ-ሆ-ሆ! ኧረ ዝም በሉ ጌቶች መጥተዋል ፤ ነጋሪቱን መጎሰም ያሻል!» በማለት ኽኽል ተናገረ ።

«እኔ ምንም አልተናገርኩኝም ። ተናገርኩ እንዴ? ያሻህን አድርግ ። ለእኔ ግን ችግር ነው ። እናት ነኝ!» በማለት እናት ተናገረች ።

ከርሷ ፈቀቅ በማለት ራቅ አለ ። ከአንደበቱ የወጡት የሚከተሉት ቃላት ግን እናትን ከፉኛ ነደፉት ፡ —

«አንድ ሰው የፈለገውን ነገር እንዳያደርግ የሚያግደው አንድ ዓይነት ፍቅር አለ...» በማለት ተናገረ ።

እናትም እንደገና የበለጠ በንግግሩ እንዳያቆስላት በመሥጋት ፡ —

«ተወው ፤ ተወው ፓሻ ። ሁሉንም ነገር ተገንዝቤዋለሁኝ ። ለጓዶችህ ስትል ከዚህ የበለጠ ሌላም እንደምታደርግ አውቄአለሁኝ...» በማለት ተናገረች ።

«ለእነርሱ ስል ሳይሆን ፤ ለራሴ ስል ነው ።» በማለት አረማት ።

አንድሬይ ወደበሩ መተላለፊያ መጣ ። የበሩ ከፈፍ ለእርሱ ቁመት አጭር በመሆኑ ፤ እግሮቹን ወደታች አጠፍ አድርጎ አንደኛውን ትከሻውን ዝቅ በማድረግ ሌላኛውን ደግሞ ከፍ አድርጎታል ።

«ክቡር ጌታዬ ሆይ ፤ ይኸንን ሃሣብዎን ርግፍ አድርገው ቢተውት የተሻለ ሳይሆን አይቀርም!» በማለት ፓቬልን በእነዚያ ተዋጊ ዐይኖቹ አትኩሮ በመመልከት ተናገረ ። በቋጥኝ ላይ የተዘረጋ መንሸላሊት ይመስላል ።

እናት የእንባ ሲቃ ይተናነቃታል ።

«ውይ ፤ ልረሳው ምንም አልቀረኝም ነበር...» በማለት ልጅዋ ማልቀሷን እንዳያይባት አንድ የጣደችውን ነገር የረሳች ፡ ይመስል ሰበብ አሳብባ ወደቡሩ መግቢያ እየተቻኮለች ሄደች ። እንዴ ከወጣች በኋላ ድምፅዋን ሳታሰማ በልቧ ትርታ የሚዘዋወረው ደም ከእንባዋ ጋር አብሮ ይፈስስ ይመስል ድክም ብላ እየዛለች አለቀሰች ።

በገሚስ ተከፍቶ በነበረው በር በኩል ሁለቱ ሲከራከሩ ትሰማቸዋለች ።

«አንተ ሰው ፤ ለመሆኑ ምን ማድረግህ ነው? እርሳቸውን እንዲህ ማሳዘን ደስታ ይሰጥሃልን?» በማለት ኾኾል ጠየቀ ።

«እንዲህ አትበል!» በማለት ፓቬል ድምፁን ከፍ አድርጎ ተናገረ ።

«ባለመናገር አፌን ዘግቼ ብቀመጥና ራስህን ጅላጅል ስታደርግ ዝም ብዬ ብመለከት ጥሩ ጓደኛህ ሆንኩኝ ማለት ነዋ? እንዲህ የምትናገረው ለምንድነው? ይኸው እንግዲህ ንግግርህ ምን እንዳስከተለ አትመለከተምን?» አለው ።

«ጠንካራ ሁነህ መገኘት አለብህ ። 'አዎን ፤ ነው ።' ማለትን እና 'የለም አይደለም' ማለትን የምትፈራ ሰው መሆን የለብህም » አለው ፓቬል ።

«ለእርሳቸው?» በማለት ኾኾል ጠየቀው ።

«ለማንም ቢሆን ። እግሮችህ ላይ ታሥሮ የተንጠለጠለ ወይንም ወደኋላ የሚጎትት ፍቅርም ሆነ ጓደኝነት አልሻም...» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

«ኡ-ሆ-ሆ! እንዴት ዓይነት ጀግና ነህ እባክህ! ጎሽ! ታዲያ ጓሮ ገዳይ ፤ ጓሮ ገዳይ እያልክ አቅራራ እንጂ! አየህ ፤ ይኸንን የምትነግረው ለኔ አይደለም ። ሂድና ለሳሻ ንገራት ። ለርሷ ነው ይኸንን መንገር...» በማለት

ኾኾል ተናገረ ።

«ነግሬአታለሁ!» በማለት ፓቬል መለሰ ።

«አሄሄ! አሁን እንኳን ተወው! ለርሷ የነገርካት እያቆላመጥክ በፍቅር መልክ ፤ በመለሳለስ ሁኔታ ነው ። እንዴት እንደነገርካት ባላዳምጥም አነጋገርህን እገምታለሁኝ ። እናትህ ፊት ሲሆን ግን በአጉል ጀግንነት ትደነፋለህ ። እዚህ ግባ የማትባል ቅንጣት መሆንክን ግን እወቀው!» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

እናት እንባዎቿን ከፊቷ ላይ ቶሎ ጠራረገች ። ኾኾል ከዚህ የከፋ ይናገር ይሆናል ብላ በመሥጋት ቶሎ ብላ በሩን ከፈተችና ወደማዕዱ ክፍል ገባች ።

«እ-ት-ት-ት-ት! እንዴት ይበርዳል እባካችሁን! አሁን ይኸ ወራት ፀደይ ነው ብሎ መናገር ይቻላል ብላችሁ ነው?» በማለት ፍርሀትና ሀዘን የተቀላቀለው ድምፅዋን ከፍ አድርጋ በማሰማት ተናገረች ።

ሌላኛው ክፍል የሚሰማውን ድምፅ ለማፈን በማሰብ ዕቃዎች በሚገባ ከተቀመጡበት ቦታ እያነሳች አንዱን እዚህ አንዱን እዚያ በማስቀመጥ ታንኳኳ ጀመር ። ከዚያም ይበልጥ ድምፅዋን ከፍ በማድረግ ፡—

«ይገርማልኮ! ሁሉም ነገር ተቀያየረ ። ሰዎች ትኩስ እየሆኑ ይሄዳሉ ፤ ዓየር-ንብረቱ ደግሞ እየቀዘቀዘ ይሄዳል ። የአሁኑ ጊዜ ሞቃት የሚሆንበት ጊዜ ነበር ። ፀሐዩ እና የጠራው ሰማይ...»

ድምፅዋ ተቋረጠ ። ከማዕድ ክፍሉ ውስጥ ከሚገኘው መሃል ቦታ ቆማ ታዳምጥ ጀመር ፡ —

«ትሰማለህ የሚናገሩትን? ትንሽ ለመረዳት ብትሞክር ጥሩ ነው! እርሳቸው ካንተ የበለጠ የመንፈስ ብርታት አላቸው!..» በማለት ኾኾል ቀስ ብሎ ተናገረ ።

«ሻይ ላምጣ እንዴ?» በማለት በሚንቀጠቀጥ ድምፅ ተናገረች ። ከዚያም ለምን እንደምትንቀጠቀጥ የሚከተለውን በጥድፊያ አከታትላ ፡ —

«ኧረ የፈጣሪ ያለህ! ቅዝቃዜው በረዶ አደረገኝ
እኮ!» አለች ።

ፓቬል ቀስ ብሎ ወደእርሷ ዘንድ ሄደ ። ጭንቅላ
ቱን ቁልቁል ቀልሶ የጥፋተኛ ሰው ፈገግታ ከናፍ
ሮቹን ከብበውታል ።

«እናቴ ይቅርታ አድርጊልኝ! እኔ አሁንም ገና ል
ጅ እና ሞኝ ነኝ...» አላት ።

«ተወኝ! ተወኝ!» በማለት ራሱን ደረቷ ላይ ይዛ
ምርር ብላ አለቀሰች ። ከዚያም ፡ — «ምንም ነገር አት
ናገር ። እግዚአብሔር ካንተ ጋር ይሁን ። የራስህ ነፍስ
ነው ። የራስህ ተግባር ነው ። ልቤን ብቻ አታስረብሽ
ብኝ ። ለመሆኑ እናት ማፍቀሯን መተው ትችላለችን?
አትችልም... ሁላችሁንም አፈቅራችሁአለሁኝ! ሁላችሁም
ለእኔ ተወዳጆቼ ናችሁ ። ሁላችሁም መፈቀር የሚገባች
ሁ ናችሁ! እኔ የማላፈቅራችሁ ከሆነ ፥ ማን ሊያፈቅራ
ችሁ ነው?.. አንተ ትሄዳለህ ፥ ሌሎቹም አንተን ተከት
ለው እና ሁሉንም እርግፍ አድርገው ትተው ይሄዳ
ሉ... ኧረ ተወኝ ፓሻ!» በማለት እያለቀሰች ተናገረች ።

ትልቅ የሚያቃጥል ሃሣብ ልቧ ውስጥ ተርመሰመ
ሰ ። ልትገልጸው በማትችለው ሁኔታ ልቧ በሀዘን ደስ
ታ ተመትቶ ነበር ። በዚህ ስቃይ ውስጥ እያለችም
ትካዜ በተመላባቸው ዐይኖቿ ልጅዋን ተመለከተችው ...

«እሺ ፥ እሺ እናቴ ይቅርታ አድርጊልኝ! ሁሉንም
ነገር አሁን ተገነዘብኩት! ለምንግዜውም አልዘነጋውም!»
ብሎ ፈገግ በማለትና ሀፍረትም ተቀላቅሎበት ዞር
አለ ።

ከርሱ ዘንድ ተነሳችና ወደሌላኛው ክፍል ገባች ።

«አንድርዬ» አለች ጨዋነት ባልተለየው የመለመን
አጠራር ፡ — «አትቆጣው ። አንተ ለእርሱ ታላቅ ነህ...»
አለች ።

«ኧረ እባክዎን ይተውኝ! መቆጣት ብቻ አይደለ

ም ። እየረገጥኩኝ ነው ልክ የማገባው!» በማለት ፊቱን
ዞር ሳያደርግ አድምቆ ተናገረ ።

ወደ አንድሬይ ሄደችና እጅዋን ወደርሱ በመዘ
ርጋት ፡ —

«አንተ በጣም ጥሩ ሰው ነህ!..» አለችው ።

እጆቹን ወደኋላው አድርጎና ጭንቅላቱንም እንደ
በሬ ወደታች አዘቅዝቆ ዙርያዋን ከዞራት በኋላ አል
ፎት ወደ ማዕድ ክፍል ሄደ ። አስቂኝ በሆነ ሁኔታ
የሚከተለውን ሲናገር ሰማችው ፡ —

«ፓቬል! ጭንቅላትህን ሳልፈጠፍጠው ከዚህ ቦታ
ጥፋ ። እምዬ ቀልዴን ነው ፤ እውነት እንዳይመስልዎት ።
ሳሞቫሩን እያቀጣጠልኩኝ ነው ። እሺ ፥ ከሰሉ ይኸውና ።
አቤት አቤት ፥ ያርጥበውና ከሰሉ ሁሉ እርጥብ አይ
ደለም እንዴ እባካችሁ!» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ከዚያም ዝም አለ ። እናት ወደማዕድ ክፍል ስትገ
ባ ኾኾል ቁጭ ብሎ ሳሞቫሩን ያቀጣጥላል ። እርሷ
ን-እርሷን ሳያይ እንደሚከተለው ተናገረ ፡ —

«አይሥጉ ። አልነካውም ። እኔ እንደተቀቀለ ድንች
ለስላሳ ነኝ! እኔ ደግሞ ፥ አሆሆ! ጀግና ነኝ ። በእውነት
በጣም አፈቅረዋለሁኝ ። ይኸንን የተዋሃደውን አንገል
የባሕርይ ልብሱን ግን አልፈቀድኩትም ። አዩ ፤ አዲስ
የባሕርይ ልብስ ለብሶአል ። ግሩም-ድንቅ ልብስ መስሎ
ይታየዋል ። ስለዚህም ያቺኑ ሆዱን አንዘርጥጦ በየቦታ
ው እየሄደ እንዴት ዓይነት ልብስ እንደለበስኩኝ
ተመልከቱ ፥ ግሩም አይደለምን?» ማለት ይሻል ። «እሺ
ልብሱ ይሁን ። ሁሉን እየሄዱ መጎነታተል ግን ምን
ይባላል? ከእንደዚህ ዓይነት ሰዎችስ መራቁ የተሻለ
ነው!» በማለት ተናገረ ።

ፓቬል እየሳቀ የሚከተለውን ጠየቀው ፡ —

«ስንት ጊዜ ነው ይኸንን የምትናገረው? አንዴ ነገ
ርከኝ ። ያው የአንድ ጊዜው በበቃኝ ነበር!» አለ ።

16–596

ኾኾል ሁለት እግሮቹን በሳሞቫሩ መሀል ዘርግቶ በመቀመጥ ከምድር ሁኖ ፓቬልን ቀና ብሎ ተመለከተው ። እናት ከበስተኋላው በሩ አጠገብ ቆማ ኾኾልን በፍቅር ስሜት ትመለከተዋለች ። ሰውነቱን በእጁ ደገፍ አድርጎ እናትና ልጅን ዞር-ዞር እያለ ተመለከታቸው ። ድንገትም ዐይኖቹ እንባ አቀረሩ ።

«ሁለታችሁም እንዴት ደስ ታሰኛላችሁ!» በማለት ኾኾል ቀስ ብሎ ተናገረ ።

ፓቬል ወደ ኾኾል ሥር ጎንበስ ብሎ እጁን ያዝ አደረገው ። ኾኾልም ፡ —

«ተወኝ ታበሳጨኛለህ...» በማለት ቀስ ብሎ ተናገረ ።

«ምን አሳፈራችሁ ። ተሳሳሙ ። የቻላችሁትን ያህል እቅፍ እቅፍቅፍ በሉ...» በማለት እናት ተናገረች ።

«ኧረ!» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

«በል ና!» በማለት ኾኾል መለሰ ።

በጓደኛነት ነበልባል የሚንበለበል አንድ ልብ ያላቸው እነዚህ ሁለት አካሎች እጅጉን አጥብቀው እቅፍቅፍ አሉ ። በእናት ጉንጮች ላይ የእንባ ዘለላዎች ዱብ ዱብ እያሉ ይወርዱ ጀመር ። እነዚህ የአሁኑ እንባዎቿ ግን የደስታ እንባዎች ናቸው ።

እርሷም በእንባዋ መፍሰስ ሀፍረት እየተሰማት እንባዎቿን በመጠራረግ ፡ —

«ሴቶች ማልቀስ ይቀናቸዋል ። ሲደሰቱ ያለቅሳሉ ። ሲያዝኑም ያለቅሳሉ!...» በማለት ተናገረች ።

ኾኾል ቀስ ብሎ ፓቬልን ካጠገቡ ገፋ አደረገው ። ኾኾልም ዐይኖቹን እየጠራረገ ፡ —

«እንግዲህ ይበቃል! ለቀልድም ጊዜ አለው! ለሥራም ጊዜ አለው ። አሁን ደግሞ ሥራ ነው ። ኢሄ ከሰል እንዴት የተረገመ ነው እባካችሁ! ይኸው ከሰሉን እ

ፍ-እፍ እላለሁኝ ። አመዱ ዐይኖቼን ሞልቶት አስለቀሰው...» በማለት ተናገረ ።

«ይኸን በመሰለ ጊዜ የሚፈስ እንባ የሚያሳፍርበት ምንም ምክንያት የለም...» በማለት ፓቬል መስኮቱ አጠገብ ቁጭ ብሎ በዝግታ ተናገረ ።

እናትም ወደ መስኮቱ ዘንድ ሂዳ ከርሱ ጎን ተቀመጠች ። ከመከፋቷ በስተቀር ልቧ በአዲስ ብርታት የተመላ ሲሆን ይኸውም ሁኔታ የተረጋጋች እና የረካች እንድትሆን አድርጓታል ።

«እምዬ አይነሱ ። እኔ ሻዩቹን ይገፔ እሄዳለሁኝ ። ልብዎን እንደዚህ በሀዘን ከጨመቁ በኋላ ትንሽ ዕረፍት ማረፍ አለብዎት...» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ወዛማ የሆነው ጉልህ ድምፁ በክፍሉ ውስጥ አስተጋባ ።

«አሁን የሕይወትን ጣዕም በሚገባ ቀመስን ። ሞቅ ያለ የሰብአውያን ሕይወት ጣዕምን ቀመስን!..» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

«አዎን!» አለ ፓቬል እናቱን እየተመለከተ ።

«ሁሉንም ነገር የተለወጠ እንዲሆን አደረገው ። ሀዘናችን የተለወጠ ሆነልን ። ደስታችንም የተለወጠ ሆነልን...» ብላ እናት ተናገረች ።

«መሆን ያለበት እንደዚህ ነው ። እምዬ ፣ የዚህ ምክንያቱ አዲስ ልብ እየተወለደ በመሆኑ ነው ። አዲስ ልብ ነፍስ ዘርቶ በመፈጠር ላይ ነው ። የሰው ልጅ በዓለም ላይ የምርምርን ብርሃን እያበራ በመራመድ እና በዚሁ ጊዜም 'የመላው ዓለም ሕዝቦች ሆይ አንድ ቤተ-ሰብ በመሆን ተባበሩ!' እያለ ድምፁን በማሰማት የሰው ልጅ ወደፊት በመገስገስ ላይ ነው ። ጠንካራ ድምፁን በታላቁ እንደሚያሰማ ክብር እንደተሠራ ደወል ይኸንን የጥሪ ድምፅ አድማጭ የሆኑ

ልቦች ሁሉ በመስማት አንድ ትልቅ ልብ በአንድነት ይፈጥራሉ…» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

እናት ከናፍሮቿ እንዳይንቀጠቀጡ ግጥም አድርጋ ከድናቸው እንባዎቿን ለመግታትም ዐይኖቿን ዘግታለች ።

ፓቬል ለመናገር የሚሻ ይመስል እጁን ከፍ ከፍ ያደርግ የነበረ ሲሆን እናት ግን ወደርሷ አስጠጋችው ።

«አታቋርጠው ፥ ይናገርበት…» በማለት ቀስ ብላ ተናገረች ።

ኾኾል መጣና በራፉ ላይ ቆመ ። ከዚያም ፦ —

«ሰዎችን ገና ብዙ ሀዘን ከፊት-ለፊታቸው ይጠብቃቸዋል ። ገና ወደፊት ብዙ ደም ይፈስሳል ። ይሁን እንጂ እስከአሁን በልቤ እና በአዕምሮዬ ውስጥ ለያዝኩት የእኔ መሠቃየት እና የእኔ ደም የሚበረክተው ክፍያ ትንሽ ነው… ከመላው የብርሃን ፍንጣቂዎቿ ጋር እንደምትገኝ ኮከብ ምሉዕ ነኝ ። ከእኔ ላይ አንዳችም ነገር ሆነ ማንም ቢሆን ገፍፎ ሊወስድብኝ የማይቻለው ታላቅ ደስታን የተጎናጸፍኩኝ በመሆኔ ማናቸውንም ነገር ቢሆን መቋቋምና እንደአመጣጡም መመለስ እችላለሁኝ ። ይኸ ደስታ ደግሞ ለእኔ የጥንካሬዬ ምንጭ ነው!» በማለት ተናገረ ።

በቅርብ የወዳጅነት መንፈስ ስለ ኑሮ ፥ ስለ ሰዎችና ስለ ወደፊቱም ሁኔታ በመወያየት ሻያቸውን እየጠጡ እስከ እኩለ-ሌሊት ቆዩ ።

የሚጫወቱትን ጨዋታ ሙሉ በሙሉ ስትገነዘበው ፥ ይኸ የተገነዘበችው ሃሣብ እንዳያመልጣት ፥ ከእርሷ ከቀድሞው ካለፈው አስከፊና አሳዛኝ ኑሮ መካከል አንዳንዱን በማስታወስ ታንተርሰዋለች ።

ሞቃት በሆነው በዚህ ውይይታቸው አማካይነት ፍርሃቶቿ ሁሉ ሟምተው ቀለጡ ። ከአሁን ቀድሞ

ዱሮ አንድ ቀን አባቷ ኮስተር ባለ አመለካከት እየተመለከታት በተናገራት ጊዜ የተሰማትን ዓይነት ሁኔታ አሁንም ተሰማት ። ያን ጊዜ አባቷ የሚከተለውን ተናግሮአት ነበር ፦ —

«ፊትን ማኮምጨጭ ምን ዋጋ አለው! አንቺን ለማግባት ፍላጎት ያለው ሞኝ መጥቶ ጠይቆ እንደሆን ሂጂና ዕድልሽን ሞክሪ! የሠፈሩ ማቲዎች ሁሉ እያገቡ ናቸው ። እነዚህ የሚያገቡት ሴቶች ሁሉ የሚፈለፍሏቸው ልጆች ሀዘንና ችግር እንጂ አንዳችም ሌላ ነገር የሚያስገኙላቸው ፋይዳ የለም ። ያው አንቺም ብትሆኚ ይኸው ሁኔታ ይገጥምሻል እንጂ ፤ ከሌሎቹ የተለየሽ አትሆኚም » በማለት ተናግሮአት ነበር ።

ከዚህ አነጋገር በኋላ ባዶ እና ጭለማ በሆነ ቦታ የተዘረጋ ተስፋ-ቢስ የመተላለፊያ መንገዣ ተደቅኖ ጠብቋት ተመለከተች ። በዚህ መተላለፊያ መንገዣ መዓዝ የግዶሽ መሆኑ ራሱ ጭለማማ በሆነ ሰላም እንድትመላ አደረጋት ። አሁን ሁኔታው እንደዚህ ነው ። የአዲስ ሀዘን መቃረብን ባሰላሰለች ቁጥር ግን ለራሷ በገዛ ራሷ እንዲህ ስትል ማን ይሁን ማን የማይታወቀውን በሚከተለው ሁኔታ ታነጋግረዋለች ፦ —

«እንካ ውሰድ!»

እንደተወጠረ የበገና ክር ድምፅ የሚያሰማውን የሃሣብ ሕመምተኛ ልቧን ይኸ ሁኔታ ቀለል አደረገላት ።

ውስጥ-ውስጡን ግን ማናቸውንም ያላትን ነገር ሁሉ ፥ እስከመጨረሻው አንድም አሟጥጦ የማይወስድባት መሆኑን ተስፋ በማድረግ ይኸንን ያህል አስተማማኝ ባይሆንም ጽኑ የሆነ ተስፋ በልቧ ውስጥ ይገኛል…

24

አንድ ቀን ጧት ማለዳ ፓቬልና አንድሬይ ልክ ወደሥራ ቦታቸው እንደሄዱ ኮርሱኖቫ በመስኮት በኩል አንኳኳች ።

«ኢሳይን ገደሉት! እንሂድና እንይ!» በማለት ጮኸች ።

እናት ብድግ አለች ። በአዕምሮዋ ውስጥም የገዳዩ ስም ይመላለስ ጀመር ። የአንገት ልብሷን ጀርባዋ ላይ ጣል እያደረገች ፡—

«ማነው የገደለው?» በማለት ጠየቀች ።

«ገዳዩ ኢሳይ ጎን ቁጭ ብሎ ይገኛል ብለው ይጠብቃሉ እንዴ? ወዲያው እንደገደለው በርሮ ጠፋ እንጂ!» በማለት ኮርሱኖቫ መለሰች ።

በመንገዱ ቁልቁል በሚሄዱበት ጊዜም ፡—

«ገዳዩ ማን እንደሆነ ለማወቅ አዲስ ፍተሻ ይደረጋል ። የእርስዎ ሰዎች ባለፈው ምሽት ቤታቸው ውስጥ የነበሩ መሆኑ ጥሩ ነው ። እኔ ለዚህ ምሥክር ነኝ ።» በማለት ተናገረች ። «ወደቤቴ የተመለስኩት ዐኩለ-ሌሊት ላይ ነበር ። በመስኮታችሁ በኩል አሾልቄ ስመለከት ሁላችሁም ቁጭ ብላችሁ ነበር…» በማለት ተናገረች ።

«ኧረ ስለእግዚአብሔር ብለሽ ማሪያ! እነርሱ ይኽንን ዓይነት ተግባር ይፈጽማሉ ብሎ ማን ይጠረጥራቸዋል ብለሽ ነው?» በማለት እናት ፍርሀት ተቀላቅሎባት ተናገረች ።

«እንዴ ፣ ምን ማለትዎ ነው? ታዲያ ማን ገደለው ይባላል? ከእናንተ ሰዎች ጋር ግንኙነት ያለው አንዱ መሆን አለበት ። በእነርሱ ላይ ይሰልልባቸው የነበረ መሆኑን አገር ያወቀው ጉዳይ ነው…» በማለት በገዳዮች ማንነት እርግጠኛ በመሆን አኳኋን ተናገረች ።

እናት መተንፈስ አቅቷትና ልቧን በእጅዋ ይዛ ከጉዞዋ ላይ ቀጥ ብላ ቆመች ።

«ምነው ምን ሆኑ? አይፍሩ እንጂ! የተቀበለው ይጠብቀው የነበረውን ነው! እሬሳውን ሳያነሱት ይልቅ ፈጠን ፈጠን እያልን እንሂድ!..» አለች ኮርሱኖቫ ።

እናት ቬሶቭሺኮቭ ላይ ያላት ጥርጣሬ ወደኋላ እንደሚጎትት ከባድ እጅ ነበር ።

«ከሚገባው በላይ ሁኖ ነበር!» በማለት አሰበች ።

አንድ ቤት በእሳት ጋይቶ አመድ ከሆነበት ከፋብሪካው ብዙም ራቅ ከማይል ቦታ ብዙ ሰዎች የተሰበሰቡ ሲሆን እነርሱም ከሰል በሆነው የቤቱ ፍርስራሽ ላይ ይረማመዳሉ ። ከተሰበሰበት ሰዎች መካከል ብዙ ሴቶች እና ሕፃናት እንደዚሁም ባለሱቆች ፣ የመጠጥ ቤት አሳላፊዎች ፣ ፖሊሶች እና ደረቱን ሙሉ በሜዳይ ያጌጠ ሽማግሌው እና ጢማሙ ፔትሊን የተሰኘ ዣንዳርም ጭምር በቦታው ላይ ነበሩ ።

ኢሳይ መላጣ ጭንቅላቱ በስተቀኝ ትከሻው ላይ እዘቅዝቆ እና በግማሽ ተቀምጦ ፣ በግማሽም ጋለል ብሎ በእሳት የከሰለ ግንዲላ ላይ ወድቋል ። የቀኝ እጁ ከሡሪው ኪስ ውስጥ የገባ ሲሆን የግራ እጁ ጣቶች መሬቱን አንቀው ይዘዋል ።

እናት ፊቱን ተመለከተች ። አንደኛው ዐይኑ በተዘረጉት እግሮቹ በኩል የወደቀው ቆብ ላይ አተኩሮ አል ። በአድናቆት አንዳች ነገር የሚመለከት ይመስል አፉ በገሚስ ከፈት ብሎአል ፤ ቀይ ጢሙ ደግሞ ጋደድ ብሎአል ። ያሾጠጠ ጭንቅላቱ እና ኮስማና ፊቱ የሚገኝበት ኮሳሳ አካሉ በሞት ተኮማትረው ከምንግዜውም ባነሰ ሁኔታ አነስተኛ ሁነዋል ። እናት አማተበችና ተነፈሰች ። በሕይወት በነበረበት ጊዜ ለእርሷ ቀፋፊ የሆነ ሰው ነበር ። አሁን ከሞተ በኋላ ግን አዘነችለት ።

«አንዳችም ደም አልፈሰሰውም!» በማለት ከተሰበ ሰቡት መካከል አንዱ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደ ረገና ፡ — «ገዳዩ በቦክስ ወግሮ የገደለው መሆን አ ለበት...» አለ ።

ከዚያም አንድ ብስጭት የነበረበት ድምፅ ዝቅ ባለ አነጋገር ፡ —

«ይኸንን ቁሻሻ ሰባቂ አፉን ዘጉለት ፤ አይደለም!..» በማለት ተናገረ ።

ዝግጁ ሁኖ የሚጠባበቀው ዣንዳርም ሴቶቹን ከተሰበሰቡበት ቦታ ገፋፋቸውና ፡ —

«ማነው እዚህ እንደዚህ የሚያወራው?» በማለት በማስፈራራት መልክ ተናገረ ።

ሰዎቹ ዣንዳርሙ እንዲያልፍ መንገድ ለቀቁለት ። ከመካከላቸው አንዳንዶቹም ፈጥነው ወደፊት ሮጡ ። አንድ ሰው የማሾፍ አሳሳቅ ሳቀ ።

እናት ወደቤቷ ተመለሰች ።

«ማንም ያዘነለት አይመስልም!» በማለት አሰበች ።

በአዕምሮዋ ውስጥ ግዙፉ ኒኮላይ ቀኝ እጁ የተን ዳበት ይመስል እየተወዛወዘ ቀዝቃዛ በሆነ አመለካ ከት ሲመለከታት ታያት...

ልጅዋ እና አንድሬይ ወደቤት ለምሣ እንደመጡ ስለሁኔታው ጠየቀቻቸው ።

«እስከአሁን የተያዘ ሰው አለን?» አለቻቸው ።

«አልሰማንም » በማለት ኾኾል መለሰ ።

ሁለቱም የቀፈፋቸው መሆኑን ተመልክታለች ።

«የኒኮላይን ስም የጠራ ሰው ነበር?» በማለት ጠየ ቀች ።

«ማንም አልነበረም ።» በማለት ልጅዋ መለሰላት ። ዐ ይኖቹ ቀጣ ያሉ ሲሆኑ አነጋገሩም ኮስተር ያለ ነ ው ። ቀጠል አደረገናም ፡ —

«እርሱን የሚጠረጥሩትም አይመስለኝም ። ትላንት

ቀትር ላይ ወደ ወንዝ የወረደ ሲሆን እስከአሁን ድረስ አልተመለሰም ። ስለእርሱ ጠይቄ ነበር...» አለ ።

«ኧረ እሰይ ፣ ተመሥገን ነው ፣ ለእግዚአብሔር ክብ ር-ምሥጋና ይድረሰው! ክብር-ምሥጋና ይድረሰው!» በማ ለት በእፎይታ ተነፈሰች ።

ኾኾል ተመለከታትና አንገቱን ቀለበ አደረገ ።

«ምን ማድረግ ይሻለኝ ይሆን ብሎ እንደተቸገረ ሰው በሃሣብ እንደተዋጠ ተንጋልሎአል ። አንድም የሚ ያዝንለት ፣ አንድም ስለእርሱ ጥሩነት የሚያወራ የለም ። ኢምንት እና ዋጋ-ቢስ ነው ። እንደተቀረጠፈ እና ተ ጋድሞ እንዲቆይ እንደተደረገ አንዳች ነገር ተንጋልሎ አል...» በማለት እናት ተገርማ ተናገረች ።

ፓቬል የሚመገብበትን ማንኪያ ምሳ ላይ ድንገ ት ወረወረው እና አጉረመረመ ። ከዚያም ፡ —

«ይኼ እኔን ሊገባኝ አይቻለኝም!» አለ ።

«ምኑ?» በማለት ኾኾል ጠየቀው ።

«ምግብ ለማግኘት ሲባል ብቻ እንስሳትን እንገ ድላለን ። ይኸ ደግሞ መጥፎ ነው ። የዱር አራዊቶችም አደገኞች ከሆኑ መግደል አለብን ። እኔ ራሴም ብሆን ወገኖቼ የሆኑ ሰብአውያን ፍጡሮችን የሚያጠቃ የ ሰው እንስሳን እገድለዋለሁኝ ። ነገር ግን ደግሞ እንደ ዚህ ባለ ምስኪን እና ጭርንቁስ ደሀ ላይ እጅ ማን ሳት እንዴት ይገባል?» በማለት ፓቬል መለሰ ።

ኾኾል ትከሻውን ነቅንቅ አደረገ ። ከዚያም ፡ —

«እንደማንኛውም የበረሀ አውሬ ሁሉ አደገኛ ነበ ር ። ጥቂት የደም ጠብታን ከእኛ ላይ ትንኝ የምትመ ጥ በመሆኗ እንገላታለን!» በማለት ተናገረ ።

«ይኸ እርግጥ ነው ። እኔ ይኸንን ማለቴ አይደለ ም ። አስጸያፊ ነው ማለቴ ነው!» አለ ፓቬል ።

«ምንም ማድረግ አይቻልም ።» በማለት አንድሬይ ትከሻውን ነቅንቅ አድርጎ መለሰ ።

«እንዲህ ያለውን ፍጡር አንተ ብትሆን ትገድለዋለህን?» በማለት ፓቬል ጥቂት ዝም ካለ በኋላ ጠየቀው ።

ኾኾል ትላልቅ ዐይኖቹን ፓቬል ላይ ተከለ ። ከዚያም ወዲያውኑ እናትን ተመለከተ ።

«ለጓዶቼ ደህንነት እና ለቆምንለትም ዓላማ ስል ማናቸውንም ነገር አደርጋለሁኝ ። የገዛ ራሴን ልጅ እንኳን እገድለዋለሁኝ...» በማለት አጠንክሮ ተናገረ ።

«ውይ-ውይ አንድርዩ!» በማለት እናት በቀስታ ንግግር በአባባሉ ተደነቀች ።

«እናት ፣ ምንም ማድረግ አይቻልም! ሕይወት እንዲህ ናት!..» በማለት በፈገግታ ኾኾል መለሰ ።

«ዕውነትህን ነው!.. ሕይወት እንደዚህ ናት...» ብሎ ፓቬል ተናገረ ።

ከውስጥ አንዳች የሚገፋፋ ኃይል ፈንቅሎት አንድሬይ ድንገት ለከፍተኛ ቅስቀሳ ብድግ አለ ። የሚከተለውንም እጆቹን እያንቃንቀ ተናገረ ፡ —

«ምን ማድረግ ይቻላል? ሰዎችን ለማፍቀር የምንችልበት ጊዜ እንዲመጣ ሰዎችን እንጠላ ዘንድ ተገድደናል ። በእድገት ፊት ለፊት ተደቅኖ መሰናክል የሚሆነውን ማንንም ቢሆን ፣ ለገዛ ራሱ ክብር እና ዋስትና ለመግዛት ሲል ሕዝቦችን ለሽያጭ የሚቸበችበውን ማንንም ቢሆን ከምድረ-ገጽ ለመጠራረግ ተገድደናል ። የሀቀኛ ሰዎችን መንገድ የሚያጥር መሰናክል የሆነ ይሁዳ ቢኖርና ሀቀኛ ሰዎችንም ለመክዳት ጊዜ የሚጠብቅ ይሁዳ ቢኖር ፣ ይኸንን መሳዩን ይሁዳ ሳልደመስሰው ብቀር እኔው ራሴ ይሁዳ መሆኔ ነው ። መብት የለህም ትሉኝ ይሆን? እነዚያ የእኛ አለቆችስ የሚፈጽሙት ምንድነው? ሠራዊቶቻቸውን እና አፋኞቻቸውን ፣ የማመንዘርያ ቤቶችን እና የእሥር-ቤቶችን ፣ ወደ ግዞት የሚያግዙባቸውን ቦታዎች እና እንደዚሁም ምኞቶቻቸውን እና ዋስትናዎቻቸውን ተንከባክበው የሚያቆዩባቸውን ማናቸውንም የተረገሙ ተግባሮቻቸውን ለመፈጸም መብት የሰጣቸው ለመሆኑ ማነው? አንዳንድ ጊዜ የእነርሱን ቆመጥ ዱላ በእጄ ውስጥ አግብቼ ብጠቀምበት ስሕተት ነውን? ያለአንዳች ማመንታት እወስደዋለሁኝ ። እነርሱ እኛን በብዙ አሥር እና በብዙ መቶ የሚጨፈጭፉን ከሆነ ፣ እኔም ክንዴን ከእነርሱ መካከል በአንደኛው ጭንቅላት ላይ የማንሳት መብት አለኝ ። እኔ የቆምኩበትን ዓላማ ለመቃወም ይበልጥ ተጠግቶኝ በሚገኘው እና ከሌሎች የበለጠም አደገኛ በሆነው ጭንቅላት ላይ ክንዴን የማንሳት መብት አለኝ ። ሕይወት እንዲህ ነው ። እኔ ግን እንደዚህ ዓይነቱን ሕይወት እቃወማለሁኝ ። እንደዚህ መሆን አልሻም ። ከእነርሱ ደም ምንም እንደማይገኝ አምናለሁኝ ። የእነርሱ ደም መካን የሆነ ደም ነው! ዕውነት በየሥፍራው የሚያቆጠቁጠው የእኛ ደም እንደ ከፍተኛ ዝናም በምድሩ ሁሉ ሲወርድ ነው ። የእነርሱ ደም ግን ይደርቃል ። ይኸንን አውቃለሁኝ! ይኸንን ሀጢአት ግን እኔው ራሴ አውቄ እፈጽመዋለሁኝ ። ማለትም ፣ መደረግ አለበት ብዬ ካመንኩኝ እገድላለሁኝ! ልብ ያድርጉ ፣ የምናገረው ስለራሴ ብቻ ነው ። የሠራሁት ሀጢአት አብሮኝ ከኔው ጋር ይሞታል ። በመጪው የወደፊት ሁኔታ ላይ ትቶት የሚያልፈው ዱካ የለውም ። እኔን ብቻ እንጂ ማንንም ቢሆን ፣ ሌላ ማንንም አንድ ሰውም ቢሆን አያጎድፍም!» በማለት ተናገረ ።

አንዳች ነገር እንደሚቀረጥፍ ሁሉ ፣ ቀርጥፎ እንዳበቃ ሁሉ በክፍሉ ውስጥ ከወዲያ-ወዲህ ተራመደ ። በእርሱነቱ ውስጥ አንዳች ነገር የፈነዳ መሆኑን እና ፡ ይኸውም ነገር በጎ ነገር አለመሆኑን በመገንዘብ እናት በሀዘን እና በተጠንቀቅ ሁና ንግግሩን እና ሁኔታ

ውን ትከታተላለች ። ጭለማ እና አደገኛ የሆኑት የግ ድያውን ጉዳይ የሚመለከቱት ሃሣቦች ትተዋት ሄዱ ። «ቬሶቭሺኮቭ ወንጀሉን ካልፈጸመ ፣ ሌሎቹ የፓቬል ጓደኞች ይኸንን መሳይ ወንጀል አይፈጽሙም» በማለት እናት አሰበች ። የኾኾልን ስሜታዊና ድምፀ-ጉልህ ንግግር ፓቬል አንገቱን አቀርቅሮ ያዳምጣል ።

«ወደፊት ለመራመድ ከፈለግህ አንዳንድ ጊዜ ራስህን መቃወም አለብህ ። ማናቸውንም ያለህን ሁሉ አሳልፈህ ለመስጠት የምትችል መሆን አለብህ ። ልብህን በሙሉ ለመስጠት የምትችል መሆን አለብህ ። ሕይወትክን ለቆምክበት ዓላማ መስጠቱ ቀላል ነው! ከሕይወትህ ይበልጥ ውድ የሆነውንም ለመስጠት የምትችል መሆን አለብህ ። ይኸንን ከሕይወትህ ይበልጥ ውድ የሆነውን በመስጠትም የምትዋጋለትን ሀቅ ታጠናክራለህ ፤ ለአንተ በዓለም ላይ ካለው ነገር ሁሉ እጅግ ተወዳጅ የሆነውን ሀቅ ታጠናክራለህ!..» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ግርጥት ብሎ ፣ ዐይኖቹ በገሚስ ከደን ብለውና በእጁም የክብር ቃል-ኪዳን እየገባ በክፍሉ ውስጥ ከሚገኝ መሃል ቦታ ላይ ቆመ ።

«ሰዎች ስለውበታቸው እርስ-በእርስ የሚዳነቁበት እየአንዳንዱ ለተቀሩት እንደ አንፀባራቂ ኮከብ የሚፈካበት ጊዜ እንደሚመጣ አውቃለሁኝ ። በዚያን ጊዜም ዓለም በነፃነታቸው ታላቅ በሆኑ ነፃ ሰዎች ትመላለች ። የመላው ሰዎች ልቦች ግልጽ የሚሆኑ ሲሆኑ ከምቀኝነት እና ከተንኮልም የፀዱ ይሆናሉ ። ከዚያም በኋላ ሕይወት ለሰብአውያን ፍጡሮች መገልገያ ወደመሆን ትለወጣለች ። ማናቸውም ነገሮች ነፃ ለሆኑት ሰዎች ዝግጁ ሁነው ስለሚገኙ የሰው ልጅ ግሩም እና ተደሳች ይሆናል ። ከዚያም የሰው ልጆች ለውበት ሲሉ በሃቀኝነት እና በነፃነት ይኖራሉ ። ታላቋ

ውበት በእነርሱ ላይ የተመካች ስለምትሆን ፣ ዓለምን አቅፈው-ደግፈው የሚይዙዋት እና የሚያፈቅሩዋትም ፣ እጅግ ነፃ የሆኑት ፣ ዓይነተኛዎቹ ሰዎች እነርሱ ይሆናሉ! እነዚያ የአዲሲቷ ሕይወት ሰዎች ታላላቅ ሰዎች ይሆናሉ...» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ትንሽ አረፍ አለ ። ከዚያም እጅግ ከልቡ በመነጨ የዝግታ አነጋገር የሚከተለውን ተናገረ ።

«እና ለዚያች ሕይወት ስል ማናቸውንም ነገር ቢሆን ለማድረግ ዝግጁ ነኝ ።»

ፊቱ ኩስትርትር አለ ። የማያቋርጥ እንባ በጉንጮቹ ላይ ይፈስስ ጀመር ።

ፓቬል ቀና ካለ በኋላ ዐይኖቹን ብልጥጥ አድርጎ በመከፈት ተመለከተው ። እናት አንዳች መዓት ነገር መጥቶ በላይዋ ላይ ያደረ መስሎ ተሰማት ።

«አንድሬይ ፣ ምነው ምን ሆንክ?» በማለት ፓቬል ጠየቀው ።

ኾኾል ጭንቅላቱን ነቀነቀ ፣ ከዚያም ሙሉ በሙሉ ቀጥ ብሎ በመቆም እናትን በቀጥታ እየተመለከተ ፦ —

«ሲደርስ ታየኝ... ማናቸውንም ነገር አውቃለሁኝ...» አለ ።

ሮጠችና እጆቹን ያዘች ። የቀኝ እጁን ሊያስለቅቅ ሞከረ ። እናት ግን አጥብቃ ያዘች ።

«የኔ ሸጋ ፣ የኔ ውድ ልጅ ዝም በል!» አለችው ።

«ይቆዩ ፣ ይቆዩ ። እንዴት እንደነበረ እነግርዎታለሁኝ » በማለት አለዝቦ ተናገረ ።

«የለም ፤ አያስፈልግም ። አንድርዬ ፣ የለም ይቅር ግዴለም...» በማለት በእንባ ተመልታ ቀስ ብላ ተናገረች ።

ፓቬል ቀስ እያለ ተጠጋ ። እርሱም ግርጥት ብሎና ዐይኖቹም በእንባ ረጥበው ነበር ።

«እናት አንተ መስለሃቸው ደንግጠው ነበር...» በማለት ሳቅ በማለት ተናገረ ።

«አልፈራሁኝም! አላምንም! በዐይኖቼ ባይ እንኳን አላምንም!» በማለት እናት ተናገረች ።

እጆቹን ለማስለቀቅ እየሞከረና ጭንቅላቱንም እየ ነቀነቀ ኾኾል ፡ —

«ቆይ እኮ ይቆዩ ፣ ልንገርዎት እንጂ ፣ እኔ አልነበ ርኩኝም ። ግን ጉዳዩን ከመፈጸም ላቆመው እችል ነ በር...» አለ ።

«ዝም በል ፤ አንድሬይ!» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

የሚንቀጠቀጠውን ረኸዥም ሰውነት ለማቆም ይቻ ለው ይመስል ፤ ፓቬል በአንድ እጁ የጓደኛውን እጅ ፤ በሌላኛው እጁ ደግሞ ትከሻውን ያዝ አደረገ ። ኾኾ ልም ጭንቅላቱን ወደ ፓቬል ዝቅ አደረገ ።

«አየህ ፓቬል ፤ ጉዳዩ እንዲደርስ አልፈለግሁኝም ነበር» በማለት አንድሬይ በተሰባበረ ድምፅ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«ጉዳዩ የተከናወነው በሚከተለው ሁኔታ ነው ፡ — ከድራጉኖቭ ጋር ጥጉ ላይ ትተኸኝ እንደሄድክ ፤ ኢሳ ይ እኛ አጠገብ ተንሿከኮ በመምጣት ያሾልቅና ያነ ፈንፍ ጀመር ። ድራጉኖቭም የሚከተለውን ተናገረ ፡ — ‘ኤው ፤ ይኸን ጉድ አየኸውን? ምሽቱን በሙሉ ሲከተ ለኝ ነው ያደረው ። ተወው እንግዲህ አጠዘዋለሁኝ’ አለ ። ከዚያም ሄደ ። እቤቱ የሄደ መሰለኝ... ከዚያም ኢሳይ ወደኔ ዘንድ መጣ...» በማለት ኾኾል ተናገረ ። ከዚያም ቁና ተነፈሰና ፤

«ያ ውሻ እንደሰደበኝ ያለ ስድብ ማንም ሰድ ቦኝ አያውቅም!» በማለት ተናገረ ።

እናት በዝምታ ወደ ወንበሩ ዘንድ ከወሰደችው በኋላ እንዲቀመጥ አደረገችው ። እርሷም ትከሻዋ ትከ ሻውን እየነካ አጠገቡ ጥግት-ጥግትግት ብላ ቁጭ አለች ። ፓቬልም ባለመደሰት መንፈስ ጢሙን እየሻሸ በቆመበት ቀረ ።

«የሁላችንንም ስም የሚያውቁ መሆናቸውን ፤ ስሞቻ ችንም በጀንዳርሞች መዝገብ ውስጥ ሠፍሮ የሚገኝ መሆኑን እና የሜይ 1 ቀን ሠልፍ በዓል ከመደረጉ በፊት የሚይዙን መሆኑን ነገረኝ ። ምንም መልስ አል መለስኩለትም ። ዝም ብዬ ሳቅሁበት ። ከውስጥ ግን ቆሽቴ ተቃጥሎ ነበር ። እኔን ብልህ ሰው ነህ ካለኝ በኋላ ፤ ይኸንን የመሰለውን ጎዳና መከተሌ አሳዛኝ መ ሆኑን ነገረኝ ። ለእኔ ይኸን ከማድረግ ይልቅ ይሻለኝ የነበረው...»

ይኸንን ከተናገረ በኋላ ንግግሩን ቆም አድርጎ ዐይኖቹን ጠራረገ ። ዐይኖቹ የደረቁ የእንባ ቅርፊቶች አሉበት ።

«ገብቶኛል» በማለት ፓቬል መለሰ ።

«ሕግን እና ሥነ-ሥርአትን ማገልገል ይሻላል አለ ኝ» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ኾኾል እጁን ጨብጦ በቁጣ አወዛወዘው ። እንዲ ህም አለ ፡ —

«ነፍሱን አይማረውና ሕግን ማገልገል ይበለኝ እንዴ!» በማለት ጥርሱን ነክሶ እያፋጨ ተናገረ ። ቀጠ ል አደረገናም ፡ —

«ይኸንን ከሚለኝ ፊቴን በጡጫ ቢያጎነው በተሻ ለኝም ነበር ። ለእኔ ፤ ምናልባትም ደግሞ ለእርሱም ጭምር ቀላል በሆነም ነበር ። ያንን ተናዳፊ የሆነው ን ለሀጩን ልቤ ላይ አክ ብሎ መትፋቱን መታገስ አልቻልኩኝም!»

አንድሬይ እጁን ከፓቬል ላይ መንጭቆ ካስለቀ ቀ በኋላ ቅፍፍ ባለው ሁኔታ ንግግሩን ቀጠለ ፡ —

«ፊቱ ላይ አንዴ ከወገርኩት በኋላ ሄድኩኝ ። ከዚ ያም ድራጉኖቭ ከኔ በስተጀርባ ቆሞ ይጠብቅ የነበ ር ሳይሆን አይቀርም... የሚከተለውን ሲናገረው ሰማ ሁት ፡ — ‘ይኸው እንግዲህ ፤ አገኘሁህ አይደለም?’ አለው» በማለት ኾኾል ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«ምንም እንኳን ድብደባ እሰማ የነበረ ቢሆንም ወደኋላ ዞር ብዬ አልተመለከትኩኝም ። ዝም ብዬ ወደ ፊት መሄዴን ቀጠልኩኝ ። ሥራ ቦታ ላይ ‘ኢሳይን ገደሉት!’ እያሉ በመናገር ይንጋጉ ጀመር ። አላመንኩኝም ። ይሁን እንጂ ለመሥራት ሊሳነኝ ምንም እስካልቀረኝ ድረስ እጄን ቁርጥምጥም ያደርገኝ ጀመር ። ምንም የሚጎዳ ጉዳይ አልነበረም ። ያጠረ-የተኮማተረ ያህል ነበር የቆጠርኩት» በማለት ከተናገረ በኋላ እጁን ከፉኛ ተመልክቶ የሚከተለውን በመጨመር ተናገረ ፡ —

«ከእንግዲህ መላ ሕይወቴን ያንን ጉድፍ ከእጄ ላይ የማጥብ አይመስለኝም...» አለ ።

«ዋናው ነገር ልብህ ንጹህ መሆኑ ነው!» በማለት እናት በዝግታ አለስልሳ ተናገረች ።

«ኧረ ምን ሲደረግ ፤ ራሴን ለዚህ ለፈጸምኩት ተግባር አልወቅሰውም!» በማለት ኾኾል አጠንክሮ ተናገረ ። ከዚያም ፡ —

«ክፋቱ ፤ ደስ አያሰኝም ። ከእንዲህ ዓይነቱ ድርጊት ጋር መደባለቅ አልነበረብኝም» አለ ።

«አንተ ደግሞ ግራ ታገባኛለህ» በማለት ፓቬል ትከሻውን እየነቀነቀ ተናገረ ። ከዚያም ፡ —

«ግድያውን የፈጸምከው አንተ አይደለህም ። ብትፈጽመውም እንኳን — » ብሎ ሳይጨርስ ኾኾል ፡ —

«ወንድሜ ሆይ ፤ ግድያ የሚፈጸም መሆኑን እያወቅህ እና ግድያውም እንዳይፈጸም ሳታደርግ ብትቀር —» ብሎ እንደተናገረ ፤ ፓቬል ቀበል አደረገና ፡ —

«ምን ማለትህ ነው? ይኸ ያልከው እሺ እርግጥ ነው ። ግድያው እንዳይፈጸም አደርግም ይሆናል ። እኔን ግን አይመለከተኝም» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

የፋብሪካው የጥሪ ሰአት አጓራ ። ኾኾል ራሱን ዘመም አድርጎ ያዛዥር-ናዛገሩን የጥሪ ድምፅ አዳመጠ ። ከዚያም ፡ —

«ወደ ሥራ ተመልሼ አልሄድም» አለ ።

«እኔም አልሄድም» በማለት ፓቬልም ተናገረ ።

«ወደ ገላ መታጠቢያ ቤት እሄዳለሁኝ» በማለት አንድሬይ በመጠኑ ፈገግ ካለ በኋላ ልብሶቹን መሰብሰብ ጀመረ ። በቀዝቃዛነት ስሜት ከቤት ወጥቶ ሄደ ።

እናት ርኅራኄ በተመላበት አመለካከት በዐይኖቿ ተከተለችው ። ከዚያም የሚከተለውን ለፓቬል ተናገረች ፡ —

«ፓቬል ፤ የፈለግኸውን ማለት ትችላለህ ። ሰውን መግደል ሀጢአት መሆኑን አውቃለሁኝ ። ማንንም ጥፋተኛ ነው ብዬ ግን በኃላፊነት አልጠራም ። ኢሳይ እዚህ ግባ የማይባል ኢምንት ሰው ስለነበረ በመሞቱ አዝንለታለሁኝ ። ዛሬ ሬሳውን ባየሁ ጊዜ አንተን ለመስቀል መዛቱን አስታወስኩኝ ፤ ይኸ ድርጊቱ ግን እርሱን እንድጠላው ወይንም በመሞቱ እንድደሰት አላደረገኝም ። እንደው ብቻ አዘንኩለት ። አሁን ግን ፤ የቀረው ቀርቶ መሞቱ እንኳን አያሳዝነኝም...» በመደነቅ ፈገግታ የሚከተለውን ጨምራ እስክትናገር ድረስ በፀጥታ እና በማሰላሰል ሁኔታ ቆየች ። ከዚያም ፡ —

«የፈጣሪ ያለህ ፤ ፓሻ ፤ ለመሆኑ ምን እንደምናገር ትሰማኛለህን?..» አለች ።

ዐይኖቹን ወደመሬት አቀርቅሮ በክፍሉ ውስጥ ከወዲያ-ወዲህ ይመላለስ በነበረበት ጊዜ ፤ እርሷ የምትናገረውን አይሰማም ነበር ። እንዲህ በማለትም ተናገረ ፡ —

«ይኸውልሽ እንግዲህ ፤ ሕይወት ማለት ይህቺ ናት! ሰዎች እርስ-በእርሳቸው እንዴት እንደሚናከሱ አስተዋልሽን? ይሁነኝ ብለሽ ፈልገሽ ሳይሆን ፤ እንዳው በአጋጣሚ አንዱን ሰው ስትቦጭቂው ትገኛለሽ ። ይህ

የምትቦጭቂው ሰው ማን ነው? ከአንቺ የበለጠ አንዳ
ችም መብት የሌለውን አንድ ምስኪን አሳዛኝ ፍጡ
ር ነው ። አሁን የምናወሳውን ሰው በሚመለከት ረገ
ድ ከሆነ ደግሞ ሰውዬው ጅላንፎ ስለሆነ ከአንቺ
ይበልጥ ምስኪን የሆነ ሰው ነው ። ፖሊሶች ፤ ዣን
ዳርሞች እና ሰላዮች ሁሉም ጠላቶቻችን ናቸው ። እነ
ዚህ ሁሉም ቢሆኑ ደግሞ ደማቸው እንደኛው የተመ
ጠጠ ፤ እንደኛው በዝቅተኛነት ተቆጥረው የሚገኙ ሰ
ዎች ናቸው ። ሁላችንም ብንሆን አንድ ነን! የበላይ አዛ
ዦቻችን ግን ሰዎችን በፍርሀት እና በፍሬ-ከርስኪ
ጉዳዮች በማወር ፤ እግር-ተወርች ተብትቦ በማሠር ፤ በ
መጭመቅ እና ደማቸውን ምጥጥ በማድረግ እርስ-በ
እርሳቸው እንዲዋቄ እና እንዲጨራረሱ በማድረግ ሕ
ዝቦችን እርስ-በእርስ ያጣሏቸዋል ። የበላይ አዛገሮች
ሕዝቦችን ጠመንጃዎች ፤ ቆመጥ ዱላዎች እና ደንጊያ
ዎች ወደመሆን ለውጠዋቸዋል ። ይኸንንም በማድረጋ
ቸው ፡ — ‘መንግሥት ማለት ይህ ነው!’ እያሉ ያወሳ
ሉ ።»

ፓቬል ወደ እናቱ ዘንድ ሂዶ ተጠጋ ። ንግግሩንም
ቀጠለ ፡ —

«እናት ሆይ ፤ እነሱ የሚፈጽሙት ሁሉ ወንጀል
ነው! ጭካኔ የተመላበት እያሌ ሚሊዮን ሕዝቦችን የ
መግደል ወንጀል ነው ። የሰብአውያንን መንፈሶች የመ
ግደል ወንጀል ነው... አስተውለሺዋልን? የመንፈስ ገዳ
ዮች ናቸው ። በእኛ እና በእነርሱ መካከል ያለውን
ልዩነት አስተውለሽዋልን? እኛ አንድን ሰው ብናጠፋ
አስጸያፊ ፤ አሳፋሪ እና ጎጂ የሆነ ተግባር ተደርጎ ይ
ቆጠራል ። ብዙውን ጊዜ አስጸያፊ እንደሆነ ተግባር
ይቆጠራል! እነርሱ ግን በምንቸገረኝነት ተዝናንተው
እና ምህረት-የለሽ ሁነው ትንሽም ቅር ሳይሰኙና በከ
ፍተኛ ሁኔታ ረክተው ብዙ ሺህ ሕዝቦችን ይፈጃሉ!

ሕዝቦችን በሞት የሚጨፈጭፉበት ሌላ አማራጭ የማ
ይገኝለት ምክንያታቸውም ወርቆቻቸውን ፤ ብሮቻቸውን
እና ዋስትናዎቻቸውንም ሳይነኩ እንደነበሩ ለማቆየት
እና እኛንም ባርያ ሁነን እንድንቀር ያደረጉንን ንብ
ረቶች ሁሉ እንደተጠበቁ ለማቆየት በመሻታቸው ነው ።
ይኸንን አስቢ ። እነርሱ ሕዝቦችን በሚፈጁበት ጊዜ
እና መንፈሳቸውንም በሚቦጫጭቁበት ጊዜ የሚንከ
ባከቡት የገዛ ሕይወታቸውን ሳይሆን ፤ ንብረቶችን ነው!
በሰው ሰውነት ውስጥ የሚገኙትን ነገሮች ሳይሆን
ከሰው ሰውነት በስተውጪ የሚገኙትን ነገሮች ለመ
ንከባከብ ነው...» በማለት ተናገረ ።

እጇቿን በእጆቹ ያዝ ካደረገ በኋላ ዝቅ ብሎ በ
መንተራስ እጆቿን ጫን ጫን እያለ ፡ —

«ይኸ ድርጊት እንዴት ወራዳ እና አሣፋሪ እንደ
ሆነ ማስተዋል ብትችይ የምንታገልለትን ሀቅ ምንነ
ት ትገነዘቢያለሽ ። ምን ያህል ግሩም-ድንቅ እና ታላ
ቅ እንደሆነም ታስተውያለሽ!..» አላት ።

በልቧ ውስጥ የሚጋየው እሳት በልጅዋ ልብ ው
ስጥ ከሚጋየው እሳት ጋር በአንድነት ተቀላቅሎ አን
ድ ትልቅ ነበልባል እንዲወጣው እናት በልቧ እየተ
መኘች ከተቀመጠችበት ተነሳች ።

«ታገሰኝ ፤ ልጄ ፓቬል ። ታገስ ። እኔም በጊዜ ብዛት
አየዋለሁኝ» በማለት ተናገረች ።

25

አንድ ሰው ድምፅ እያሰማ ከወደ በራፉ መድረክ
ደረሰ ። እናትና ልጅ በተጠንቀቅ ሁነው እርስ-በእርስ
ይመለካከቱ ጀመር ።

በሩ ቀስ ብሎ ተከፈተና ከበስተውጪ ሪቢን መጣ ።

«ይኸው መጣሁኝ» በማለት ጭንቅላቱን ቀና እያደረገ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«ተጠራጣሪው ቶማስ ዘሀንደኬ ፤ ቃሉን የሚያከብር እንደቡራኬ ፤ እዚህም-እዚያም ይጓዛል ፤ በየትም ቦታ ይገኛል!..» በማለት ተናገረ ።

በቅጥራን የተለወሰና ከበግ ቆዳ የተሠራ ካፖርት ለብሷል ፤ ከቃጫ የተሠራ መጫሚያ ተጫምቷል ፤ አሮጌ ባርኔጣ በራሱ ላይ ደፍቷል ። የእጆቹን ጥቋቁር ሹራቦች ካፖርቱን ጠፍሮ ካሰረበት ቀበቶ መሀል አስገብቶአቸዋል ።

«ለጤናህ እንዴት ነህ? ፓቬል ፤ ለቀቁህ ማለት ነዋ? አይ ፤ ጥሩ ነው ። ፔላጌያ ኒሎቭና እጅጉን እንደምን ነዎት?» በማለት ሪቢን ነጫጭ ጥርሶቹን ግልጥጥ አድርጎ ባያሌው ሳቀ ። ድምፁ ከቀድሞው ይበልጥ የጨዋ ድምፅ የሆነ ሲሆን ፤ ፊቱንም ጢም ወርሮታል ።

እናት እርሱን በማየቷ ተደሰተች ። ጥቋቁር ፈሳሽ ነገሮች የተጣበቁበትን ግዙፍ እጁን ለመጨበጥ ሄደች ። ከዚያም የቅጥራኑን የሚያውድ ሽታ አውጥታ ከተነፈሰች በኋላ ፡ —

«ወይ አንተ ፤ ኸረ እንኳን መጣህ ፤ በጣም ነው ደስ ያለኝ!..» በማለት ተናገረች ።

ፓቬል ሪቢንን እየተመለከተ በመሳቅ ፡ —

«ጥሩው ገበሬ ፤ ታዲያስ!» አለው ።

ጎብኛቸው የሆነው ሪቢን ቀስ በቀስ ካፖርቱን እና ቆቡን ማውለቅ ጀመረ ። ከዚያም ፡ —

«አዎን እንደገና ገበሬ በመሆን ላይ ነኝ ። እናንተ ከቡራን መኳንንት መሆናችሁን ቀጠላችሁ ። እኔ በሌላው አቅጣጫ መጓዜን እቀጥላለሁኝ!» በማለት ሪቢን ተናገረ ።

ያሸበረቀ ሸሚዙን ሲያስተካክል በክፍሉ ውስጥ

ማናቸውንም ነገር በአትኩሮት እያስተዋለ ይራመድ ጀመር ።

«ከመጻሕፍት በስተቀር ሌላ አዲስ የተጨመረ ነገር እዚህ ክፍል ውስጥ የለም ። ሁሉም ነገር ያው የቀድሞው ነው ። እህህህ! እሺ ፤ እስኪ አውሩኝ እባካችሁ?» በማለት ተናገረ ።

እግሮቹን እዚያና-እዚህ አንፈራጦ ፤ እጆቹንም ጉልበቱ ላይ ጣል አድርጎ የፓቬልን ፊት በጥቋቁር ዓይኖቹ አተኩሮ እየተመለከተ እና ፈገግ በማለትም መልስ ይጠብቅ ጀመር ።

«የመሻሻል ዕርምጃ እያደርግን ነው!» በማለት ፓቬል መለሰ ።

«እኛ እናርሳለን ፤ እንዘራለን ፤ አዝመራችን ሲያብብ-ሲያሽት እንመለከታለን ። ጠላችንን እንጠምቃለን ። ዓመቱን እናሳልፋለን ። አያችሁ ፤ በእኛ በኩል ሁኔታው እንዲህ ነው» በማለት ሪቢን እየሳቀ ተናገረ ።

« ሚኻኢሎ ኢቫኖቪች ፤ ለመሆኑ ኑሮ እንዴት ነው?» በማለት ፓቬል ሪቢንን ጠየቀው ።

«ኑሮ ደህና ነው ። የጊልዴየቮ በተሰኘ ቦታ እኖራለሁኝ ። ሰምተው ያውቃሉ እንዲህ ተብሎ የሚጠራውን ቦታ? የጊልዴየቮ ይባላል ። ጥሩ የሆነ ትንሽ መንደር ነው ። በዓመት ሁለት ገበያ ይውልበታል ። ከሁለት ሺህ በላይ ነዋሪዎች ይገኙበታል ። ነዋሪዎቹ መናጢ ደሀዎች ናቸው! የራሳቸው መሬት የላቸውም ። መሬቱን የሚያርሱት ተከራይተው ነው ። ያም ሁኖ ደግሞ ፤ መሬቱም መጥፎ መሬት ነው ። እኔ ራሴም እዚያ ለሚገኘው ለአንዱ ደም-መጣጭ ሀብታም ተቀጥሬ እሠራለሁኝ ። በሙት አካል ላይ ትሎች በብዛት እንደሚርመሰመሱ ሁሉ ፤ በዚያ ቦታም እነዚያ ደም መጣጮች በብዛት ይርመሰመሳሉ ። ከሠል እያከሠልኩኝ ቅጥራን በማውጣት እሠራለሁኝ ። እዚህ አገኝ ከነበረው

አበል ጋር ሲነጻጸር እዚያ የማገኘው ሩቡን ያህል
ሲሆን ፤ የድካሜ ብዛት ደግሞ በሁለት እጅ የበለጠ
ነው ። ወይ ጉድ! ለዚያ ለደም-መጣጭ አሠሪያችን ፡ ሰባ
ት ሰዎች ተቀጥረን እንሠራለን ። ከእኔ በስተቀር ሁ
ሉም የሠፈሩ ተወላጆች ሲሆኑ ወጣቶች እና ጥሩ
ሰዎች ናቸው ። ሁሉም መጻፍ እና ማንበብ ያውቃሉ ።
ከመካከላቸው አንዱ የፊም ፤ በጣም ቁጡ ነው ። ምን
እንደማደርገው አላውቅም» በማለት ሪቢን ተናገረ ።

«እንዴት ነው ከእነርሱ ጋር ያለዎት ግንኙነት?
ውይይት ታካሂዳላችሁን?» በማለት ፓቬል በጉጉት ጠ
የቀ ።

«አፌን ዘግቼ አልቀመጥም ። በዚህ በኩል እርግጠ
ኛ መሆን ትችላለህ! ተበታኝ ጋዜጦቻችሁን በሙሉ
ወስጄአለሁኝ ። ሁሉንም ሠላሳ አራቱንም ጋዜጦች ወ
ስጃለሁኝ ። ብዙውን ጊዜ ግን በመጽሐፍ ቅዱስ እጠቀ
ማለሁኝ ። መጽሐፍ ቅዱስን በማንበብ እጅግ ብዙ ቁ
ም-ነገሮችን መቅሰም ይቻላል ። መጽሐፍ ቅዱስ ጥራዝ-
ትልቅ መጽሐፍ ከመሆኑም በስተቀር ቅዱስ ሲኖዶ
ስ እንዲነበብ በኦፊሴል ያዘዘው ነው ። ዕምነትህን
ልትጥልበት ትችላለህ!» በማለት ተናገረ ።

ከዚያም ሳቅ አለና ፓቬልን በፈገግታ በዐይኖቹ
ጠቀስ አደረገው ።

«ይኸ ብቻ ግን በቂ አይደለም ። መጻሕፍቶች ልጠ
ይቅህ ነው የመጣሁት ። እዚህ የመጣነው ሁለት ነን ።
የፊምን ከኔ ጋር አምጥቸዋለሁኝ ። ብዙ ቅጥራን አስይዘ
ው ወደ እዚህ ስለላኩን እግረ-መንገዳችንን ልንጠይቃ
ችሁ መጣን! ያ የፊም ከመምጣቱ በፊት መጻሕፍቶ
ቹን ስጠኝ ። ብዙ ነገሮችን በእኛ መሀል ማወቅ የለ
በትም» በማለት ሪቢን ተናገረ ።

እናት ሪቢንን ስትመለከት የተለወጡት ልብሶቹ
ብቻ አለመሆናቸው ተሰማት ። በባሕርዩ የመደላደል

ሁናቴ የሚታይበት ሲሆን የዐይኖቹ አመለካከት እን
ደቀድሞው ብልጥጥ ያሉ ሳይሆኑ ፤ የብልኅ ሰው አመ
ለካከቶች ነበሩ ።

«እናት ፤ መጻሕፍቶቹን ታመጪልናለሽን? እዚያ የሚ
ሰጡሽ ሰዎች የትኞቹን መጻሕፍት እንደሆነ ያውቃሉ ።
ወደ ገጠር የሚላኩ ናቸው በያቸው» በማለት ፓቬል
እናትን ጠየቃት ።

«እሺ ። ሳሞቫሩ እንደፈላ እሄዳለሁኝ» በማለት እና
ት መለሰች ።

«ፔላጌያ ኒሎቭና ፤ አንቺም የዚህ ተግባር ተሳታ
ፊ ሁነሻል ማለት ነዋ?» በማለት ሪቢን ሳቀ ። ከዚያ
ም ፡ —

«እ-ሀ-ሀ! እዚያ ብዙ ሰዎች መጻሕፍት ይፈልጋሉ ።
ለዚህ ምክንያቱ ፤ የቀበሌው መምህር የሥራ ውጤት
ነው ። የቤተ-ክህነት ሰዎች ከሆኑ ቤተ ሰቦች አብራክ
የተከፈለ ሰው ቢሆንም ፤ ጥሩ ሰው ነው ይሉታል ።
እኛ ካለንበት አንድ ሰባት ኪሎ ሜትር ያህል ራቅ
ብሎ ከሚገኝ ቦታም አንዲት የሴት መምህርት አ
ለች ። ሕገ-ወጥ የሆኑ መጻሕፍቶችን ሁለቱም አያነብቡ
ም ። ከሥራቸው እንዳይባረሩ ይፈራሉ ። እኔ የምሻው
ግን እንደ ሚጥሚጣ ትንሽ ኮስተር የሚያደርጉ የተ
ከለከሉ መጻሕፍቶችን ነው... አንብቤ ለሌሎች የማስ
ተላልፋቸው መጻሕፍት መርማሪ ፖሊሱ እጅ ወይን
ም ቄሱ እጅ ድንገት ቢወድቁ ፤ የሚወቅሱት ማንን
ነው? እነዚያኑ የፈረደባቸውን አስተማሪዎች ነው ። በዚ
ህን ጊዜም እኔ እስከጊዜው እሸሸጋለሁኝ» በማለት
ተናገረ ።

በብልኀነቱ እጅግ ተደስቶ ጥርሶቹን ብልጥጥ አድ
ርጎ ባያሌው ፈገግ አለ ።

«እንዴት እባክህ! ላይ ላዩን ሲያዩህ ድብ ትመስላ

ለህ ። በርግጥ ግን ቀበሮ ነህ ማለት ነዋ!» በማለት እናት ከራሷው ጋር ተወያየች ።

«የተከለከሉ ጽሑፎችን ያሠራጩ እነርሱ ናቸው ብለው መምህራኑን ቢጠረጥሩዋቸው እሥር ቤት ይከቷቸዋልን?» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

«እንዴታ ፤ ይከትቷቸዋል እንጂ! ምነው?» በማለት ሪቢን ጠየቀ ።

«ነገር ግን እኮ ጥፋተኞቹ እነርሱ ሳይሆኑ እርስዎ ነዎት ። ወደ እሥር ቤት መግባት ያለብዎ እርስዎ ነዎት...» በማለት ፓቬል መለሰ ።

«አንተ እንደው የምታስገርም ሰው ነህ!» በማለት ሪቢን ጉልበቱን ቸብ-ቸብ እያደረገ በመመታታት ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«እኔን በዚህ ዓይነት ተግባር ይሳተፋል ብሎ የሚጠረጥረኝ እስከአሁን አንድም ሰው የለም! ገበሬ ይኸንን በመሳሰሉ ጉዳዮች ውስጥ አይገባም ። መጻሕፍት የክቡራን ሰዎች ፈንታ ስለሆኑ በዚህ ጉዳይ ተጠያቂ የሚሆኑት እነርሱው መምህራኑ ናቸው...» በማለት መለሰ ።

ፓቬል ሪቢንን ያልተገነዘበው መስሎ ለእናት ታያት ። ልጅዋ ዐይኖቹን ጠበብ ሲያደርግ አየችው ። ይኸንን ካደረገ ደግሞ ተበሳጭቶአል ማለት ነው ።

«ሚኻኢል ኢቫኖቪች ተግባሮቹን እርሱ ራሱ ለመፈጸም ፤ ወቀሳውና ተጠያቂነቱ ደግሞ በሌሎች ትከሻ ላይ እንዲወድቅ ይሻል...» በማለት እናት አለዝባ ተናገረች ።

«ልክ ነው! አሁን ለጊዜው እንዲህ መሆን አለበት» በማለት ሪቢን ጢሙን እያሻሸ ተናገረ ።

«ስሚ እናት ፤ ከእኛ ሰዎች መካከል አንደኛቸው ፤ ለምሳሌ አንድሬይ · አንድ ድርጊት እየፈጸመ ያ የሚፈጸመው ድርጊት እንዳይታወቅበት ከእኔ ጀርባ ቢ

ሸጎጥ እና እኔ ደግሞ እርሱ ለፈጸመው ድርጊት እሥር ቤት ብገባ አንቺን ደስ ይልሻልን?» በማለት ፓቬል መረር አድርጎ ጠየቃት ።

እናት ጥቂት ደንገጥ ካለች በኋላ ልጅዋን በመደነቅ ተመለከተችው ።

«እንዴት እንደዚህ ዓይነት ሥራ በጓድ ላይ ይፈጸማል?» በማለት ሊሆን አይገባውም በሚል አመላለስ እራሷን እየነቀነቀች መለሰች ።

«እህህ!» በማለት ሪቢን ድምፅ አሰማ ። ከዚያም ፡ —

«ፓቬል ፤ ምን ለማለት እንደፈለግህ ይገባኛል» በማለት ሪቢን ከተናገረ በኋላ እናትን እየተመለከተ በዐይኑ ጠቀስ አደረጋት ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«እናት ፤ ይኸ ተግባር እጅግ ጥንቃቄ የሚያሻው ተግባር ነው» በማለት ተናገረ ። ከዚያም ፊቱን ወደ ፓቬል ዞር በማድረግና ድምፁን አደላድሎ የሚቀጥለውን ተናገረ ፡ —

«ወንድሜ ሆይ አንተ የምታስበው እንደ ህፃን ነው ። ምሥጢራዊ ተግባርን በምታከናውንበት ጊዜ ሚዛናዊ ትክክለኛ መሆን አይቻልም ። እስኪ ራስህ ፍረደው ፡ — መጀመርያ ወደ እሥር ቤት እንዲገቡ የሚደረጉት አስተማሪዎቹ ሳይሆኑ በእጁ ላይ መጽሐፉ የተገኘበት ሰው ነው ። የመጀመርያው ነጥብ ይኸ ነው ። ሁለተኛ ፡ — ምንም እንኳን መምህራኑ የሚያስተምሩት በሕግ የተፈቀዱ መጻሕፍትን ቢሆንም የሚያስተላልፉት ሃሣብ ዞሮ-ዞሮ ተመሳሳይ ነው ። ልዩነት ቢኖር ሃሣቦቹ የሚተላለፉባቸው ቃላት ተመሳሳይ አለመሆናቸው ነው ። የእነርሱ ትምህርት ዕውነተኛነት ትንሽ ዝቅ ያለ ነው ። በአጠቃላይ ግን እነርሱም የሚያደርጉት እኔ የማደርገውን ነው ። ልዩነቱ ፤ እኔ ዋናውን ጎዳና ይዤ ስጓዝ እነርሱ በተዘዋዋሪ መንገድ ይሄዳሉ ። የበላይ ገዢዎቻችንን በሚመለከት

ረገድ ግን ሁለታችንም ጥፋተኞች ተደርገን እንቆጠራለን ። አይደለም እንዴ? ሦስተኛ ፡ — ወንድሜ ሆይ ፤ እኔ እነርሱን የማጥቃት ፍላጎት የለኝም! እግረኛ እና ፈረሰኛ አብሮ አይዘልቅም ። ምናልባትም እኔን መሰል በሆነው ገበሬ ላይ ይኸንን ኣላደርግም ይሆናል ። በእነርሱ ላይ ግን ፤ — ከሁለቱ አንደኛው የቂስ ልጅ ነው ፤ ሌላኛይቱ ደግሞ የሀብታም ባለመሬት ልጅ ናት — ሕዝቡን ምን ጨነቀን ብለው ይቀሰቅሱታል? በእነርሱ ላይ ግን ምን እንደማደርግ እንጃ ። እነርሱ ምን እንደሚያስቡ መመራመር የእኔ የገበሬው ጉዳይ አይደለም ። እኔ ምን እንደማደርግ አውቃለሁኝ ። እነርሱ ምን ዓላማ እንዳላቸው ግን እንዳችም የማውቀው ነገር የለኝም ። ለሽህ ዓመታት ከቡራን መኳንንት ማድረግ ይገባቸው የነበረውን ሲያደርጉ ኑረዋል ፡ — የገበሬዎችን የአካል ቆዳ እንደ ቁርበት እሽት አድርገው አለፉት ። አሁን ድንገት ከተኙበት ተንቀሳቅሰው በገዛ እጆቻቸው የገበሬዎች ዐይኖች ተሸፍነውባቸው የነበሩትን መከለያዎች ገልጠው ከዐይኖቻቸው ላይ ያነሱላቸዋል! እኔ በተረት የማምን ሰው አይደለሁኝም ። ይኸንን መሳዩ ደርጊት ደግሞ ልክ እንደ ተረት ነው ። በእኔ እና በተከበሩት መኳንንት መካከል ሰፊ የሆነ ልዩነት አለ ። ወደሩቅ መንገድ በክረምት በምትጓዝበት ጊዜ አንድ እንስሳ ከሩቁ ዐይኖቹ ብርት-ብርት ሲሉ ታያለህ ። ያ እንስሳ ምን ይሆን? ማወቅ ይቻላል? ተኩላ ነው ፤ ወይንስ ቀበሮ ፤ ወይንስ ደግሞ ውሻ ነው? ማወቅ አይቻልም ። በሁለታችሁ መካከል ያለው ርቀት ብዙ ነው» በማለት ሪቢን ተናገረ ።

እናት ልጅዋን ተመለከተች ። ፊቱን ለተመለከተው የከፋው ይመስላል ።

ሪቢን ጢሙንም በጣቶቹ እያሻሸ ጥቋቁር ዐይኖቹን በብርሃን መልቶ እና ትክ አድርጎ ፓቬልን ይመለከታል ።

«ስለ ጥሩ ባሕርያት ለማውሳት ጊዜ የለኝም» በማለት ንግግሩን ቀጠለ ። ከዚያም ቀጠል አድርጎ ፡ —

«ሕይወት ከባድ ነው ። የውሾች ግትልትል ፤ የበጎች መንጋ አይደለም ። እያንዳንዱ ውሻ እንደየድምፁ ይጮኻል...» በማለት ተናገረ ።

«ለተራ ሕዝቦች ዓላማ በመቆም የሞትን መስዋዕትነት የሚቀምሱ ከቡራን መኳንንት አሉ ። መላ ሕይወታቸውን በእሥር ቤት ውስጥ ለተራ ሕዝቦች ሲሉ የሚያሳልፉ ከከቡራን መኳንንት መካከል ይገኛሉ» በማለት እናት የአንዳንድ ሰዎች መልክ እየታወሳት ተናገረች ።

«የተለየ መደብ ውስጥ የሚመደቡ ናቸው» በማለት ሪቢን መለሰ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«ከገበሬዎች መካከል ከብረው-በልጥገው ከከቡራን መኳንንት ጋር ወደላይ አሽቅበው የሚስተካከሉ አሉ ። ከከቡራን መኳንንት መካከል አጥተው-ነጥተው በመደኸየት ከተራ ሕዝቦች ዕኩል ወደታች አቆልቁለው የሚወርዱ አሉ ። ፓቬል ፤ እንዴት እንዳብራራህልኝ ትዝ ይልሃል? የአንድን ሰው አስተሳሰብ የሚወስንለት የአኗኗሩ ሁኔታ ነው ። ጉዳዩ ይኸ ነው! ወዝ-አደሩ ፤ 'ነው' የሚል መልስ ቢሰጥ አሠሪው ፤ 'አይደለም' የሚል አፀፋ ያቀርባል ። ወዝ-አደሩ ፤ 'አይደለም' ቢል ደግሞ ፤ አሠሪው 'ነው' ይላል ። ጠባያቸው እንዲህ ሆድ ና-ጀርባ ነው ። እንደዚሁም ደግሞ በገበሬና በመሬት ከበርቴ መካከልም ተመሳሳይ የሆነ ልዩነት አለ ። ገበሬው በበቂ እንዲመገብ የመሬት ከበርቴው እህል ማግበስበስ የለበትም ። እርግጥ ነው እየአንዳንዱ መደብ የየራሱ የውሻ ልጆች አሉት ። እና እኔም የምከራከረው ለሁሉም ገበሬዎች አይደለም...»

ጥንካሬ እና ኮስታራነት ሳይለየው ከመቀመጫው ተነሳ ። ጥርሶቹን አንድነት አገናኝቶ ያፋጫቸው ይመስል ጢሙ ይንቀጠቀጣል ።

«አምስት ዓመት ሙሉ ገጠሩ ምን እንደሚመስል ሳልመለከት ከፋብሪካ-ፋብሪካ እየተዘዋወርኩ ሠራሁኝ» በማለት ዝግ ባለ አነጋገር ሪቢን ንግግሩን ቀጠለ ። ከዚያም ፡ —

«በመጨረሻም ወደ ገጠር ስመለስ ሁለተኛ እንደ ቀድሞው እንደማልኖር አውቄአለሁኝ! ገባችሁ? በፍጹም አልቻልኩኝም! እዚህ በምትኖሩበት ጊዜ እንደዚህ ዓይነቱን አሳዛኝ ድርጊት መመልከት አትችሉም ። እዚያ ገጠር ችጋር ሕዝቦችን እንደጥላቸው አብሮ ኋላ-ኋላ ይከታተላቸዋል ። ምግብ የማግኘት ተስፋም የለም ። በጭራሽ የለም! ችጋር የሕዝቦችን ነፍስ ቡጥቡጥ አድርጎ የሚበላው ሲሆን ፊታቸውንም ከላያቸው ላይ ሙሽልቅ-ግሽልጥልጥ አድርጎ ያጣጥመዋል ። ሕዝቦች የሚኖሩት ኑሮ ኑሮ አይደለም ። ጉልቆ-መሣፍርት በሌለው ችግር እና ችጋር ይበሰብሳሉ… ምንም የምትሰጡን ሌላ ተጨማሪ ነገር የለም እንዴ በማለት ባለሥልጣኖቹ እንደ ጥንብ-አንሳ ጆፌ አሞራ ዙርያውን ሕዝቦች ላይ ያንዣብቡባቸዋል ። አንዳች ኢምንት ነገር ገበሬው ይዞ ቢያገኙት ፤ ያችኑ ከእጁ ላይ መንትፈው እና ፊቱን ቧጥጠውት ይበራሉ…»

ሪቢን ዙርያውን ተመለከተ ። ከዚያም ፓቬልን ጠጋ ለማለት ወደ ጠረጴዛው ጎንበስ ብሎ በመጠጋት የሚከተለውን ጨምሮ ተናገረ ፡ —

«ያንን ወደመሰለው አኗኗር ስመለስ የእኔ ሆድ በትውስቱ ንዳድ ተቃጥሎ ነበር ። ልቋቋመው አልችልም ብዩ ነበር ። ከዚያም ራሴው ለራሴ የሚከተለውን እንዲህ በማለት ነገርኩት ፡ — ‘መቋቋም አለብህ ። ምግብ ልትሰጣቸው አትችልም ይሆናል ፤ ጥሩ ገንፎ

ልታገነፋ ግን ትችላለህ!’ እና ልቤ እስከአሁን የቋጠረውን ቂም ዘርግፎ በማውጣት በገጠር ይኸው እስከ አሁን ቆየሁ ። ቂሜ በልቤ ውስጥ እንደ ጩቤ ተሰክቶ አሁንም አልተነቀለም ። ከተሰካበት እንዳለ ነው ።»

ቀስ ብሎ ፓቬል ወዳለበት ቦታ ቀረብ በማለት እጁን ፓቬል ትከሻ ላይ አሳረፈ ። ላቡ በቅንድቦቹ ላይ ይፈልቁ የነበረ ሲሆን እጁም ይንቀጠቀጥ ነበር ። እንዲህ በማለትም ንግግሩን ቀጠለ ፡ —

«ያንተን ድጋፍ እሻለሁኝ ። አንድ ሰው ካነበባቸው በኋላ እጅግ በመርካት እንቅልፍ ሳያሸልበው ፍጥጥ ብሎ እንዲቆይ የሚያደርጉትን ዓይነት መጻሕፍት ስጠኝ ። ሹል-ሹል እሾሆችን የያዙ ጃርቶች አዕምሮአቸው ውስጥ እንዲቀፈቅፉ ለማድረግ እንሻለን ። የእናንተን ጋዜጦች የሚጽፉት የከተማ ሰዎች ገጠሩን በሚመለከት ረገድም እንዲጽፉ ንገሯቸው!ፊደሎቹ በመጻፍ ብዛት ግለው እስኪንፈቀፈቁ ድረስ ይጻፉ! በዚህም ምክንያት ሕዝቦች ለዓላማቸው በመስዋዕትነት ይሰው!» እጁን በማንሳት የሚናገረውን የእየአንዳንዱን ቃል ኃይለ-ቃል ግልጽ እና ዝርዝር በሆነ ሁኔታ አጠንክሮ ይገልጽ ጀመር ።

«ሞትን ሞት ይታገለዋል! በሌላ አባባል ለመግለጽም ፤ የሕዝቦች ትንሳኤ እንዲኖር አንተ መስዋዕት ሁን!በመላው ዓለም የሚገኙ አያሌ ሚሊዮን ሕዝቦች እንዲነሳሱ እኛ ብዙ ሺህ ሰዎች መስዋዕት እንሁን! መሆን ያለበት እንዲህ ነው! መሞት ቀላል ጉዳይ ነው ። ከባዱ ጉዳይ መነሳሳት ነው ። የሕዝቦች ትንሳኤ እንዲኖር ማድረግ ነው!» በማለት ተናገረ ።

እናት ሳሞቫሩን አመጣችና ሪቢንን የጎድን ተመለከተችው ። ከእርሱ እንደበት ይፈልቁ በነበሩት ቃላት ክብደት እና ኃይል እንክትክት ያለች መስሎ ተሰማት ። እርሱን ስትመለከት ስለባሏም እንድታስታውስ

የሚያደርጋት ጉዳይ ነበር ። ባሏም ልክ እንደሪቢን ጥርሶቹን ፡ ያገጥጥ የነበረ ሲሆን ሽሚዙን ሲጠቀልልም ልክ ፡ እንደሱው ነበር ። የእሷ ባልም ልክ እንደሪቢን በትዕግሥተ-ቢስነት ቁጣ የተመላ ነበር ። የእርሷ ባል ትዕግሥተ-ቢስ ቢሆንም ሃሣቡን አሳክቶ ለመግለጥ የሚችል አልነበረም ። ይኸኛው ሰው ግን ስሜቶቹን አብራርቶ መግለጥ ይችል ነበር ። ይኸ ሁኔታም አስፈሪ ከመሆን እንዲቆጠብ በመጠኑ አግዞታል ።

ፓቬል በእሺታ መንፈስ ራሱን እየነቀነቀ ፡ —

«ይኸንን ማድረግ አለብን ። እናንተ ዜናዎችን ከገጠር አቅርቡልን ። እኛ ለእናንተ ጋዜጣ አትመን እና ወጣላችኋለን...»

እናት ልጅዋን በፈገግታ ተመለከተችና በደስታ ምልክት ራሷን ነቀነቀች ። ከዚያም አንዳችም ነገር ሳትናገር የሙቀት ልብሶቿን ለባብሳና ከቤት ወጥታ ሄደች ።

«እሺ ፤ እኛ ዜናዎቹን አጠናቅረን እናቀርብላችኋለን ። እናንተ ግን በጣም ግልጽ እና ቀላል በሆነ አጻጻፍ ፤ ላም እንኳን ብታነበው ልትረዳው በሚችል ሁኔታ ጻፉልን!» በማለት ሪቢን ጮኽ ብሎ ተናገረ ።

የማዕድ ክፍሉ በር ተከፈተና ከውጪ አንድ ሰው ወደ ቤት ገባ ።

«የፊም ነው» በማለት ሪቢን ወደማዕድ ክፍሉ እየተመለከተ ተናገረ ።

«የፊም! ወደዚህ ዝለቅ! ተዋወቅ ፤ ፓቬል ይባላል ። ስለእርሱ አጫውቸህ የነበረው ነው» በማለት ሪቢን ተናገረ ።

ቁመተ-ረዥም ፤ ፀጉረ-ነጭ ፤ ፊተ-ዡርጋዳ የሆነ እና ቡናማ ዓይኖች ያሉት ሰው ከበግ ቆዳ የተሠራ አጠር ያለ ካፖርት ለብሶ እና ባርኔጣውንም በእጁ ይዞ ከግንባሩ ዝቅ በማለት ፓቬልን ወደታች እየተመለከ

ተ ከፓቬል ፊት ቆሟል ። የጠንካራነት ሁኔታ በሰውየው ላይ ይታይበታል ።

«ጤና ይስጥልኝ» በማለት ጎርነን ባለ ድምፅ ተናግሮና እጁን ዘርግቶ ከጨበጠው በኋላ ሉጫ ፀጉሮቹን ይዳስስ ጀመር ። ክፍሉን ግራና-ቀኝ ሲቃኝ ፤ ዐይኖቹ መጽሐፍ ላይ ዐረፉ ። እርሱም ቀስ-ቀስ እያለ ወደመጻሕፍቶቹ አኳያ ይጠጋ ጀመር ።

«አነባጠረባቸው!» በማለት ሪቢን ፓቬልን በዐይኑ እየጠቀሰ ተናገረ ። የፊም አንዴ በዐይኖቹ ከቃኛቸው በኋላ መጻሕፍቶቹን መመልከቱን ቀጠለ ።

«ኡይ! እንዴት ብዙ መጻሕፍት ናቸው! ምናልባትም እነዚህን ሁሉ ለማንበብ ጊዜ የለዎትም ይሆናል ። ኑሮዎ ገጠር ቢሆን ኖሮ ግን መጻሕፍቶችን ለማንበብ ጊዜ ይኖርዎታል...» በማለት ተናገረ ።

«የማንበብ ፍላጎትህስ ዝቅ ያለ ሊሆን አይችልምን?» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

«ኧረ በፍጹም ። የማንበብ ፍላጎትዬም ከፍተኛ ነው የሚሆነው» በማለት ሰውየው አገጩን እያሻሸ ተናገረ ። ከዚያም ፡ —

«ገጠር ያሉት ሰዎች መመራመር ጀምረዋል ። ጂኦሎጂ ፤ ደግሞ ይኸ ምን ማለት ነው?» በማለት ጂኦሎጂ የሚል ርእስ ያለውን መጽሐፍ እየነካካ ጠየቀ ።

ፓቬልም ምን ማለት እንደሆነ መለሰለት ።

«እንዲህ ዓይነቱ መጽሐፍ ለእኛ አይሆንም» በማለት መጽሐፉን ወደ መደርደርያው እየመለሰ ተናገረ ።

ሪቢን ተንፈስ ብሎ ፡ —

«መሬት ከየት እንደተገኘች ለማወቅ ገበሬ አይጨነቅም» በማለት የፈገግታ አነጋገር ተናገረ ። «ገበሬው ሊያውቅ የሚሻው መሬት በሰዎች እጅ እንዴት ልትገባ እንደቻለች ነው ። የመሬት ከበርቴዎች መሬትን ከገበሬው እጅ እንደምን አድርገው ሊነጥቁት እንደ

ቻሉ ማወቅን ነው የሚሻው ። መሬት ቢሻት ብትዞ
ር ወይንም ባለችበት ረግታ የቆመች ብትሆን ለገበ
ሬው ምኑ ነው?አገበሬው የሚበላውን ነገር የምታቀር
ብለት ትሁን እንጂ ከፈለገች ሜንጦ ላይም
ትንጠልጠል ።»

«የባርነት ታሪክ» በማለት የአንዱን መጽሐፍ ርእ
ስ የፌም አነበበ ። ከዚያም ፡ —

«ስለእኛ ታሪክ የሚያወሳ መጽሐፍ ነውን?» በማ
ለት ጠየቀ ። ፓቬልም ለጥያቄው ሲመልስ ፡ —

«የለም ፣ አይደለም ። በመጽሐፉ ውስጥ ስለሩስያ ገባ
ርነት ሁኔታ የሚገልጥ አንድ ራሱን የቻለ ምዕራፍ
ተጽፎ ይገኝበታል» በማለት እየተናገረ ሌላ መጽሐፍ
ሰጠው ። የፌም መጽሐፉን ተቀብሎ ያገላብጠው ጀመር ።

«ይኸ ያለፈ ታሪክን የሚያወሳ ነው» በማለት መ
ጽሐፉ ስለያዘው ሃሣብ ብዙም ባለመጓጓት መንፈ
ስ መልሶ አስቀመጠው ።

«የራስዎ መሬት አለዎትን?» በማለት ፓቬል ጠየ
ቀው ።

«እንዴታ ። እኔ እና ሁለቱ ወንድሞቼ አራት ዴ
ስያቲና* መሬት አለን ። መሬታችን በሙሉ አሸዋ የለ
በሰ ነው ። ተዘርቶበት ሰብል ለማምረት ምቹ የሆነ
መሬት ሳይሆን ፣ ነሐስ መወልወያ ሊሆን የሚችል
ርባና-ቢስ መሬት ነው» በማለት ተናገረ ። ጥቂት ዝም
አለ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«እኔ ግን ግብርና ትቻለሁኝ ። ምን ጠቀሜታ አለ
ው? አሥሮ-ተብትቦ ከማስቀረት በስተቀር የምትበላው
ን አያስገኝልህም ። ተቀጣሪ-ገበሬ በመሆን ለአራት ዓመ
ታት አገልግያለሁኝ ። በበልግ ወራት የውትድርና ግል

---

* ዴስያቲና የመሬት መሥፈርት ። 1 ዴስያቲና 1.1 ሄ
ክታር ነው ። (ተርጓሚው ።)

ጋሎት መስጠት ነበረብኝ ። አባባ ሚኻኢሎ አትመዝ
ገብ ምን ያደርግልሃል አሉኝ ። በአሁኑ ጊዜ ወታደሮ
ችን የሚያሠማሩዋቸው ሕዝብን እንዲፈጁ ነው አሉ
ኝ ። እንደሚመስለኝ ግን ፣ ለውትድርና ሳልሄድ የምቀር
አይመስለኝም ። በስቴፃን ራዚን እና በፑጋቾቭ* ጊዜ
ም ቢሆን ወታደሮች ሕዝቦችን ጨፍጭፈዋል ። ይኸ
ድርጊት እንዲያበቃ ማድረጉ አሁን ጊዜው ነው ።
አይመስልህምን?» በማለት ፓቬልን እየተመለከተ ጠ
የቀ ።

«በጣም ጊዜው ነው! ግን ደግሞ ይኸንን ማድረግ
እንዲህ ቀላል ጉዳይ አይደለም ። ለወታደሮች ምን መ
ናገር እንዳለብህ እና መቼ እንደምትነግራቸውም ማ
ወቅ ያስፈልጋል...» በማለት ፓቬል ፈገግ እያለ መ
ለሰ ።

«ይኸንን መማር እንችላለን!» በማለት የፌም መ
ለሰ ።

«መኮንኖቹ ድንገት ቢያውቁብህ ፣ በጥይት ደብድበ
ው ይገሉሃል!» በማለት የፌምን አትኩሮ እየተመለከ
ተ ፓቬል ተናገረ ።

«ከእነርሱ የምጠብቀው አንዳችም ርኅራኄ የለም»
በማለት የተደረደሩትን መጻሕፍቶች እንደገና እያገላበ
ጠ ወጣቱ ሰው በተረጋጋ መንፈስ መለሰ ።

«የፌም ፣ ሻይህን ጠጣ ። መሄጃችን ደርሶአል!» በማለ
ት ሪቢን ተናገረ ።

«እሺ ፣ እጠጣለሁኝ» በማለት ወጣቱ ሰው መለሰ ።
ከዚያም የሚከተለውን ጥያቄ አቀረበ ፡ —

«ለመሆኑ ሬቮሉሺን ማለት ግርግር ማለት ነውን?»

---

* ራዚን እና ፑጋቾቭ በሩስያ ውስጥ የገበሬዎች
ን አመጽ የመሩ ስመ-ጥር ገበሬዎች ናቸው ። (ተር
ጓሚው ።)

በእንፋሎት (ሳውና) ገላውን ታጥቦ ፤ ደም መስሎ እና ፊቱንም ጨፍግጎት አንድሬይ መጣ ። አንዳችም ቃል ሳይናገር የፊምን ከጨበጠ በኋላ ሪቢን አጠገብ በመቀመጥ እርሱን-እርሱን እያየ በጥቂቱ ከጉሮሮው አንኮራፋ ።

«ደስ ያለህ አትመስልም ። ምነው ምን ሆነሀል?» በማለት ሪቢን ትልበቱ ላይ ቾብ-ቾብ እያደረገ ጠየቀው ።

«ምንም አልሆንኩም» በማለት ኾኾል መለሰለት ።

«እርሱም ወዝ-አደር ነውን?» በማለት ወደ ኾኾል እየተመለከተ የፊም ጠየቀ ።

«አዎን ነኝ ። ምነው?» በማለት ኾኾል መለሰ ።

«ካሁን ቀደም የፋብሪካ ሠራተኞችን አይቶ አያውቅም! ከሌሎቹ ሰዎች የተለዩ ሁነው አግኝቶአቸዋል...» በማለት ሪቢን መለሰ ።

«ልዩነታችን በምንድነው?» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

የፊም አንድሬይን ደህና አድርጎ ካስተዋለው በኋላ ፡ —

«እናንተ አጥንተ-ጠንካሮች ናችሁ ። ገበሬ ግን አጥንተ-ድቡልቡል ነው» በማለት የፊም መለሰ ። ከዚያም ሪቢን የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ገበሬ አለበት ቦታ ላይ በእግሩ ተደላድሎ የሚቆም ነው ። ምንም እንኳን የቆመባት መሬት የርሱ ባትሆንም እላይዋ ላይ መቆሙ ይሰማዋል! የመሬት ምንነት ለስሜቱ ይታወቀዋል ። የፋብሪካ ሠራተኛ ግን እንደ ወፍ ነው ። እኔ የበቀልኩበት ነው የሚለው የራሱ መሬት የለውም ። የራሱ ቤት የለውም ። ዛሬ እዚህ ቢገኝ ፤ ነገ ይኸንን የነበረበትን የሥራ ቦታ ለቅቆ ይሄዳል! ሴት እንኳን ከአንድ ቦታ ላይ ይዛ አታቆየውም ። አንድ ነገር ተዛብቶ ሲገኝ ያንን የነበረበትን ቦታ ሲለቅቅ እርሷንም ትቷት ይሄዳል! የተሻለ

ፍላጋ ከቦታ-ቦታ ይናውዛል ። ገበሬ ግን ከወዲያ ወዲህ ሳይባክን የኑሮ ሁኔታው የተሻሻለ እንዲሆንለት እዚያው ባለበት ረግቶ ይጥራል ። እናትህ እኛውና መጡ!» አለ ።

«ከመጻሕፍቶችዎ መካከል አንዱን ያውሱኛልን?» በማለት የፊም ወደ ፓቬል ተጠግቶ ጠየቀው ።

«እንዴታ ፤ አውስሃለሁኝ» በማለት ፓቬል መለሰ ።

የወጣቱ ሰው ዐይኖች በጉጉት ብሩኅ ሆኑ ።

«መልሼ አመጣልዎታለሁኝ» በማለት ለፓቬል በጥድፊያ አረጋግጦ ተናገረ ።

«የእኛ ሰዎች ሁል ጊዜ እዚህ እየመጡ ቅጥራን ያራግፋሉ ። ለእነርሱ ሰጥቻቸው ያመጡልዎታል» በማለት የፊም ተናገረ ።

ከበግ ቆዳ የተሠራውን ካፖርቱን ለብሶ ቀበቶውን በካፖርቱ ላይ ጠበቅ-ጠበቅ ማድረግ የጀመረው ሪቢን ፡ —

«እንግዲህ እንሂድ!» በማለት ተናገረ ።

«ይኸን እንግዲህ እኔ በደንብ አነባለሁኝ!» በማለት መጽሐፉን በእጁ ይዞ እና በደስታ ተውጦ ባያሌው ፈገግ እያለ የፊም ተናገረ ።

እነርሱ ከሄዱ በኋላ ፓቬል በስሜት ተውጦ ወደ አንድሬይ ዞር ብሎ ፡ —

«እንዴት ይመስሉሃል?» በማለት ጠየቀው ።

«አ-ዎ-ን» በማለት እየአንዳንዱን ቃል ቀስ ብሎ ከተናገረ በኋላ ቀጠል አድርጎ ፡ —

«ነጎድጓድ እንዳዘለ ደመና ናቸው» በማለት ተናገረ ።

«አብሶ ሚኻኢሎማ? ጨርሶ ፋብሪካ ውስጥ ሠርቶ የማያውቅ ይመስላል ። የለየለት ገበሬ መስሏል! ኧረ እንዴት ያለ አስፈሪ ሁኗል!» በማለት እናት ተናገረች ።

ወንበሩ ላይ ቁጭ ብሎ ሻዩን ይጠጣ የነበረውን አንድሬይን ፡ —

«እነርሱ በመጡ ጊዜ እዚህ ያለመኖርህ ደግም አልሆነ ። ብዙውን ጊዜ ስለሰዎች ልቦና ታወራለህ ። እነዚህን ሁለት ልቦች አሾልቀህ ውስጣቸው በመግባት በተመለከትካቸው ኖሮ እንደምን ጥሩ በሆነ ነበር ። ሪቢን አንዳችም ትንፋሽ እንዳልተነፍስ አድርጎኝ ሄደ! ከእርሱ ጋር መከራከር አልቻልኩኝም!.. በሰብአውያን ፍጡሮች ላይ አንዳችም ዕምነት የሌለው ከመሆኑ በስተቀር የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ አለ ብሎም አያምንም! እናት ያቀረብሽው አስተያየት ትክክል ነው ። ሪቢን ላይ ዕውነትም አንድ አስፈሪ የሆነ ሁኔታ ይታይበታል!..» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

«ይኸንን ተመልክቻለሁኝ ። ገዢዎች የሰዎችን ልቦና መርዘውታል ። ሰፊ ሕዝቦች ከተኙበት ሲንቀሳቀሱ ማናቸውንም ነገር ድምጥማጡን ያጠፉታል! እርቃን-መሬትን ይሻሉ ። እርቃን ካልሆነችም እንድትሆን ያደርጓታል ። ማናቸውንም ነገር ብጥብጥሱን ያወጡታል!» በማለት ተናገረ ።

ቀስ እያለ ይናገር የነበረ ሲሆን ፤ ሀሣቡ በሌላ ጉዳይ ተውጦ የነበረ መሆኑ በግልጽ ያስታውቃል ። እናት አጠገቡ ሁና በቀስታ ነካ-ነካ በማድረግ ታሻሽው ጀመር ።

«ምነው ፈዘዝክ አንድርዬ ፤ ነቃ በል እንጂ» በማለት ተናገረች ።

«እናቴ ፤ ቆዩኝ ትንሽ» በማለት ፍቅር በተመላበት አነጋገር መለሰላት ። ድንገት ቱግ በማለት ጠረጴዛውን በእጁ ደበደበ ። ከዚያም ፡ —

«ዕውነትክን ነው ፤ ፓቬል! ገበሬው አንድ ጊዜ ተረጋግቶ በእግሩ ከቆመ መሬቱን ለራሱ መገልገያ ከፋፍሎ ይይዛል! እስከጊዜው የተሰቃየበትን ማናቸውንም

ምልክት ከተሰቦ በሽታ በኋላ እንደሚደረግ የማቃጠል ተግባር በእሳት ያጋያል...» በማለት ተናገረ ።

«ከዚያም በኋላ እኛ በቆምንበት አኳያ ይቆማል» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

«ይኸን እንዳያደርግ ማገድ የእኛ ፈንታ ነው! ወደ እኛ እንዲሳብ ማድረግ የእኛ ፈንታ ነው ። ከማንም የበለጠ እኛ ለእርሱ ቅርበት አለን ። ያምነናል ። ስለዚህም ይከተለናል!» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

«ለገጠሩ የጋዜጣ ህትመት እንድናዘጋጅ ሪቢን ጠይቆናል!» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

«ልክ ነው ፤ ያስፈልጋል!» በማለት ኾኾል መለሰ ።

«ከእርሱ ጋር ክርክር አለመግጠሜ መጥፎ ነው!» በማለት ፓቬል ፈገግ ብሎ ተናገረ ።

«አሁንም ገና ጊዜ አለህ» በማለት ኾኾል ረጋ ብሎ የገዛ ፀጉሩን እያሻሸ መለሰለት ።

«መዘመርህን ቀጥል ። እግራቸው ከምድሪቱ ጋር ተቀርቅቦ ያልተያያዘባቸው ያንተን ዜማ ተከትለው እስክስታ ይወርዳሉ! የምድሪቱ ከእግራችን ሥር መኖር አይሰማችሁም ብሎ ሪቢን የተናገረው ዕውነት ነው ። ሊሰማንም አይገባም ። ምክንያቱም ፤ አንዴ ወዝውዞ ማደበላለቁ የእኛ ተግባር ስለሆነ ። አንዴ ምድሪቱን እንወዘውዛታለን ። ከዚያም ሕዝቦች ላቀቅ-ላቀቅ ይላሉ ። ሁለተኛ ጊዜ ስንወዘውዛት ሕዝቦች ነፃ ይወጣሉ!» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

«አንድሩሻ ፤ ለአንተ ሁሉም ነገር የሚታይህ እንዲህ ቀላል ጉዳይ ሆኖ ነው!» በማለት እናት እየሳቀች ተናገረች ።

«አዎን ። ቀላል ጉዳይ ሆኖ ይታየኛል ። እንደሕይወት እንደራሷ ቀላል ጉዳይ ሆኖ ነው የሚታየኝ!» በማለት ተናገረ ።

ጥቂት ደቂቃዎች ከቆየ በኋላ የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ለሽርሽር ወጣ እላለሁኝ…»

«ገላህን ከታጠብክ በኋላ? ነፋስ ነው ። ጉንፋን ይይዘሃል!» በማለት እናት አስጠነቀቀችው ።

«ዓየር መቀበል እሻለሁኝ!» በማለት መለሰ ።

«ጉንፋን እንዳይዝህ ተጠንቀቅ ። እንቅልፍ ሸለብ ቢያደርግህ ይሻል ይሆናል» በማለት ፓቬል ፍቅር በተመላበት ስሜት ተናገረ ።

«የለም ወጣ እላለሁኝ!» በማለት ኾኾል መለሰ ።

የሙቀት ልብሶቹን ለባበሰና አንድም ቃል ሳይናገር ወጥቶ ሄደ…

«በጣም ነው የተከዘው!» በማለት እናት እየተነፈሰች ተናገረች ።

«ያ ጉዳይ ከደረሰ በኋላ ይበልጥ ያፈቀርሺው ይመስላል ። እኔም በጣም ነው ደስ ያለኝ» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

እናት ልጇዋን በመገረም ሁኔታ ተመለከተችው ።

«ነው እንዴ? እኔ ደግሞ ልብ ብዬም እራሴን አላስተዋልኩኝም ። ልናገር ከምችለው የበለጠ እወደዋለሁኝ!» በማለት ተናገረች ።

«እናቴ ፤ ልብሽ ሩኅሩኅ ነው!» በማለት ፓቬል አለስልሶ ተናገረ ።

«አንተን እና ጓደኞችህን ትንሽም ቢሆን ፤ መርዳት ከቻልኩኝ ነዋ! እንዴት ልረዳችሁ እንደምችል ባወቅሁት ኑሮ ነበራ!» በማለት መለሰችለት ።

«ትማሪዋለሽ» በማለት መለሰላት ።

«ከመጨነቅ እንዴት ልገላገል እንደምችል መማር እሻለሁኝ!» በማለት በጥቂቱ ፈገግ እያለች ተናገረች ።

«እናይዬ ፤ ይኸንን ጉዳይ ሁለተኛ አንስተን ባንነጋገርበት ይሻላል ። እኔ የአንቺ ትልቅ-ትልቅ ውለታ አለብኝ!» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

እንባዎቿን እንዳያይባት ወደማዕዱ ክፍል ገባች ።

ኾኾል ወደቤት ተመልሶ የመጣው ዘግይቶ ሲሆን ፤ በቀጥታ ወደምኝታው ሄደ ።

«አሥር ቬርስታ* ያህል ሳልጓዝ አልቀረሁም…» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

«ረዳህን?» በማለት ፓቬል ጠየቀው ።

«አናውራው ። መተኛቴ ነው!» በማለት ኾኾል መለሰ ።

ሌላ ምንም ቃል አልተናገረም ።

ያው እንደቀድሞው ብጭቅጭ ያለ ልብሱን ለብሶ ፤ ቁሽሽ ብሎ እና ቅፍፍ ብሎት ቬሶቭሺኮቭ ከጥቂት ጊዜ በኋላ መጥቶ ወደቤት ገባ ።

«ለመሆኑ ኢሳይን ማን እንደገደለው ሰምተሃልን?» በማለት አንዴ ወዲህ አንዴ ወዲያ በክፍሉ ውስጥ እየተመላለሰ ቅርፍፍ ባለ ሁኔታ ፓቬልን ጠየቀው ።

«የለም!» በማለት በአጭሩ መለሰለት ።

«ይኸንን ያደርጋል ተብሎ ሊገመት የማይችል ሰው ይዘዋል! እኔ ራሴም ልከስክሰው ተዘጋጅቼለት ነበር ። እኔ አለመግደሌ የሚያሳዝን ነው! ይኸንን ማድረግ የሚገባኝ እኔ ነበርኩኝ!» በማለት ተናገረ ።

«ኒኮላይ ፤ ተው እንጂ ፤ እንዲህ ያለ ነገር አትናገር!» በማለት ፓቬል በወዳጅነት አነጋገር መለሰለት ።

«ለመሆኑ ይኸ ምን የመሆን ሁኔታ ነው! ልብህ ገራ-ገር ሁኖ አጯጯህህ ግን እንደአንበሳ ነው ። ይህን ማድረግ ምን ያስፈልጋል?» በማለት እናት ፍቅር በተመላበት ስሜት ተናገረች ።

በዚህ በዛሬው ምሽት ኒኮላይን በማየቷ ተደስታ ነበር ። ፈንጣጣ የበላው ፊቱ እንኳን አስደሳች መስሎ ታያት ።

---

* አንድ ቬርስታ ከአንድ ኪሎሜትር ትንሽ ይበልጣል ። (ተርጓሚው ።)

«እኔ ይኸንን ከማድረግ ሌላ ተግባር የለኝም» በማለት ትከሻውን ነቅነቅ እያደረገ ተናገረ ።

«ምን ላድርግ እያልኩኝ እጨነቃለሁኝ ። ምንም የማደርገው ነገር የለም! ከሰዎች ጋር መነጋገር ያስፈልጋል ። እኔ ደግሞ የአነጋገሩን ሁኔታ አላውቅበትም! ሁኔታዎች እንዴት እንደሆኑ እመለከታለሁኝ ። ሰዎች የሚፈጽሟቸውን ስሕተቶች አስተውላለሁኝ ። በቃላት አሳክቼ ማቅረብ ግን አልችልም! ዱዳ እንደማለት ነኝ» በማለት ተናገረ ።

ወደፓቬል ከተጠጋ በኋላ ቀደም ሲል ያሰማው በነበረው ዓይነት ድምፅ ሳይሆን ፤ የሚያሳዝን የሕፃን ልጅ ድምፅ በሚመስል አነጋገር ጠረጴዛውን በጣቱ እየቆረቆረ ፓቬልን የሚከተለውን ጠየቀው ፡ —

«ወንድሞቼ ሆይ ፤ የሆነውን ዓይነት ከበድ ያለ ሥራ እንድሠራ ስጡኝ! በዚህ ዓይነት ሁኔታ መኖር አልችልም! ሁላችሁም በተግባር የተጠመዳችሁ ስትሆኑ ተግባሩም እንዴት እንደሚራመድ አያለሁኝ ። እኔ ግን ከሁሉም ተግባር ውጪ ነኝ! ግንዲላ እና ሳንቃ መከመር ብቻ ነው ሥራዬ ። ይኸም ሥራ ነው ተብሎ ለዚህ ሲባል መኖር ይቻላልን? ከበድ ያለ ሥራ ስጡኝ» በማለት ጠየቀ ።

ፓቬል የኒኮላይን እጅ ይዞ ወደርሱ ሳብ አደረገው ።

«እንሰጥሀለን!..» አለው ።

በቤቱ ውስጥ ከሚገኘው አካፋይ ውስጥ የኾኾል ድምፅ እንዲህ ሲል ተሰማ ፡ —

«ኒኮላይ ፤ የህትመት ፊደሎች ለቃሚ እንድትሆን አስተምርሀለሁኝ ። እንዴት ነው ፤ አትፈልግምን?» አለው ።

ኒኮላይ ወደ ኾኾል ጠጋ ብሎ ፤ እንዲህ አለ ፡ —

«ይኸንን ብታደርግ ፤ እኔ ፤ እኔም ጩቤዬን እሰጥሃለሁኝ...»

«ከነጩቤህ ገሀነም ግቡ!» በማለት እየጮኸ ኾኾል በሳቅ ተንከተከተ ።

«ግሩም ጩቤ ነው!» በማለት ኒኮላይ አጥብቆ ተናገረ ።

ፓቬልም መሳቅ ጀመረ ።

«እንዴት ፤ በኔ ነው እንዴ የምትስቁብኝ?» በማለት ኒኮላይ ክፍሉ መሀል ቆሞ ተናገረ ።

«ታዲያስ ፤ ነውና» በማለት ኾኾል ከአልጋው እመር ብሎ እየተነሳ ተናገረ ። ከዚያም ፡ —

«ስማ ፤ ወደ መስክ ለሽርሽር እንውጣ ። ዛሬ ጨረቃ ወጥታለች ። አትሄድምን?» በማለት ጠየቀው ።

«እሺ!» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

«እኔም አብሬአችሁ እሄዳለሁኝ! ኾኾል ስትስቅ ማዳመጥ ደስ ይለኛል» በማለት ኒኮላይ ተናገረ ።

«እኔም የገባኸውን ቃል ስታሟላ ደስ ይለኛል» በማለት ኾኾል መለሰለት ።

ልብሱን ለመልበስ ወደማዕድ ክፍል ሄደ ።

«ሙቀት የሚሰጥህን ልብስ ልበስ» በማለት እናት አጥብቃ ጠየቀችው ።

ሦስቱ ከቤት ወጥተው ሲሄዱ ለጥቂት ጊዜ በመስኮት በኩል ተመለከተቻቸው ። ከዚያም ቅዱስ ስዕሉ ወደተሰቀለበት ቦታ ዞር አለች ።

«ፈጣሪዬ ሆይ ፤ ቸርነትህ አይለያቸው ። እርዳቸው!» በማለት በለሆሳስ ተናገረች ።

26

ጊዜው በጣም ፈጣን በሆነ ሁኔታ የሚያልፍ ስለሆነ እናት ስለ ሜይ ዴይ በዓል መቃረብ ለማሰብ እንኳን ጊዜ አላገኘችም ። በዕለቱ ሥራ ሰውነቷ

ዝሎ እና ተዳክማ ሲመሽ አልጋዋ ላይ ጋደም ስትል ለልቧ አንጉል የሆነ መጥፎ ስሜት ተሰማት ፡—

«ምነው ቶሎ በደረሰ!» በማለት አሰበች ።

ጧት በማለዳ የፋብሪካው ሰዓት ይጮኻል ። ከዚያም ልጅዋ እና አንድሬይ ተቻኩለው ቁርሳቸውን ከበሉ በኋላ ፤ እያሌ የምትሠራውን ሥራዎች ለእርሷ ትተውላት ይሄዳሉ ። ቀኑን ሙሉ የወፍ ወጥመድ ውስጥ ገብታ እንደምትገኝ ድምቢጥ ወፍ ከወዲያ-ወዲህ በመሯሯጥ ፤ ምግብ በማዘጋጀት ፤ ለተለጣፊ ማስታወቂያቸው መጻፊያ የሚሆን ቀለም እና የወረቀት መለጠፍያ ሙጫ በማዘጋጀት ፤ ፈጽሞ የማታውቃቸው ሰዎች ድንገት በምሥጢር መጥተው ለፓቬል የምታስረክበውን የምሥጢር መልዕክት ከሰጧት በኋላ የእነርሱን መደነቅም ከእርሷ መደነቅ ጋር ተካፍለው ድንገት በምሥጢር ሹልክ ብለው የሚሄዱትን ሰዎች በመቀበል ጊዜውን ከወዲያ-ወዲህ ስትሯሯጥ ታሳልፋለች ።

በሜይ ዴይ የሰልፍ በዓል ላይ ወዝ-አደሮች በሙሉ እንዲገኙ የሚጠይቁት ተለጣፊ ወረቀቶች በየግድግዳዎቹ እና በፖሊስ ጣቢያ በራፎች ላይ ሳይቀር ይለጠፉ ጀመር ። በየቀኑም ፋብሪካው ውስጥ ተበታኝ ጋዜጦች እና ወረቀቶች ይገኙ ነበር ። የተለጠፉትን ማስታወቂያዎች ፖሊሶች ጧት-ጧት ከየሠራተኞቹ የሠፈራ ቤቶች ግድግዳዎች ላይ እያነሱ ሲቀድዱ እና ሲፈቀፍቁ ድርጊቱን ያወግዙ ነበር ። ምሳ ሰዓት ላይ ግን ሌላ ተበታኝ ወረቀትን ነፋስ እያንከወከወው አንድ ተጓዥ መንገደኛ እግር ሥር እንዲወድቅ ያደርገዋል ። ሰላዮች ከከተማ ወደዚሁ ቦታ የተላኩ ሲሆን ፤ በጎዳና አጠገብ ተሸጉጠው ወጪ-ወራጁን ወዝ-አደር በዓይነ-ቁራኛ ይከታተላሉ ። ይኸውም በምሳ ሰዓት ወዝ-አደሮቹ ከሥራ ቦታቸው በሚወጡበትና

ወደሥራቸው በሚመለሱበት ጊዜ ከመካከላቸው የትኞቹ የደስታ መልክ ይታይባቸው እንደነበረ ለመቃኘት ነው ። ሁኔታውን ለመቆጣጠር ፖሊስ ያልተቻለው በመሆኑ ማንም ቢሆን ተደስቶ ነበር ። ሽማግሌቹ ወዝ-አደሮች እንኳን በሁኔታው ተገርመው ይስቁ ነበር ።

«ጉድ እኮ ነው ፤ ምን እንደሚደረግ ታያላችሁ!» ይሉ ነበር ።

የቀረበውን ጥያቄ በከፍተኛ ስሜት ወዝ-አደሮች በየፊና-በየፊናቸው እየተሰበሳሰቡ ሲወያዩ ይታያሉ ። ከፍተኛ የስሜት መነሳሳት የሚታይ ሲሆን አዲስ ነገርን በውስጡ የያዘ በመሆኑ ከምንግዜውም የበለጠ የዚህ ዓመት የፀደዩ ወራት አስደሳች የሆነ ነበር ። አንዳንድ ሰዎች ከምንግዜውም የበለጠ ብስጩ የሆኑ ሲሆን ፤ አመጹን የሚያካሂዱትን ያወግዙ ነበር ። ሌሎቹ ደግሞ ግልጽ ሁኖ ባልታያቸው ሁኔታ ተስፋ አድርገው የነበሩ ሲሆን ፤ ጠንቃቃ ሁነውም ነበር ። ሌሎች ደግሞ ፤ እና እነዚህም ከሰዎቹ መካከል ብዛታቸው ጥቂት የሆኑት የጉዳዩ አነሳሺዎች እነርሱ መሆናቸውን በማወቅ ተደሳቾች ነበሩ ።

ፓቬል እና አንድሬይ እንቅልፍ አይተኙም ነበር ለማለት ይቻላል ። ግርጥት ብለው ፤ ዝለው እና ደክመው ሊነጋጋ ሲል ወደቤት ይመጣሉ ። ጫካ ውስጥ ስብሰባ እያካሄዱ የነበር መሆኑን እናት ታውቃለች ። ፈረሰኛ ፖሊሶች በምሽት የወዝ-አደሮቹን የሠፈራ ቦታ ዙርያውን ፓትሮል ያደርጉ ነበር ። ሰላዮችም አንዳንድ ወዝ-አደሮችን በየቦታው ይይዙ እና ይፈትሹ ነበር ። ሰዎች ተሰብስበው ካገኙ የተሰበሰቡትን ሰዎች ይበትኗቸዋል ። አልፎ-አልፎም ከመካከላቸው ሰዎችን ይይዙ ነበር ። ልጅዋ እና አንድሬይ ምን ጊዜም ቢሆን ሊያዙ በሚችሉበት አደጋ ላይ ሊገኙ የሚች

ሉ መሆናቸውን የተገነዘበች ስትሆን ፤ ለእነርሱ ይበጃቸው ይሆናል ብላ በመገመት መያዛቸው እና መታሠራቸውን ትመርጥ ነበር ።

በአንድ በአልታወቀ ምክንያት የሰዓት ተቆጣጣሪው መገደል ምርመራ ክትትል ተድበስብሶ ቀረ ። ለሁለት ቀናት የሠፈሩ ፖሊስ ምርምር ቀጥሎ ነበር ። ጥቂት ሰዎች ተወስደው የምርመራ ጥያቄ ከቀረበላቸው በኋላ ጉዳዩ ተዘጋ ።

ከፖሊሶች ጋር እንዳላት ጥሩ ግንኙነት ሁሉ ከማንኛውም ሰው ጋር ጥሩ ግንኙነት ያላት ማሪያ ኮርሱኖቫ ፤ ምናልባትም ከፖሊሶች የሰማችውን ፤ በበኩሏም ያላትን የግድያውን ምርመራ ሃሣብ ለእናት በሚከተለው ሁኔታ ነገረቻት ፡—

«እንዴት አድርጎ ገዳዩ ሊገኝ ይችላል ይላሉ? ያን ዕለት ጧት ኢሳይን መቶ ሰዎች አይተውት ይሆናል ። ነገር ግን ደግሞ ከመካከላቸው ዘጠና ያህሉ ሰዎች ሊመቱት ይችሉ ነበር ። ለሰባት ዓመታት ሰዎችን በሙሉ ይከታተል የነበረ ጆሮ-ጠቢ ነው…» በማለት ተናገረች ።

ኽኽል ሊታወቅ በሚችል ሁኔታ ሰውነቱ እየመነመነ ይሄድ ጀመር ። ፊቱ ሳሳ ። ጎረበጠ ። ሲሆኑ የዐይኖቹ ሽፋሎችም ዐይኖቹን በገሚስ ሸፍነዋቸው አብጠዋል ። ከአፍንጫዎቹ ቀዳዳዎች እስከ ከናፍሮቹ ዳርቻዎች ድረስ በቀጭኑ የተዘረጉ መሥመሮች ተጋድመውበታል ። አልባሌ ስለሆኑ ጉዳዮች ማውሳትን በይበልጥ የቀነሰ ሲሆን ፤ አንዳንድ ጊዜ በድንገት ስለ ምርምር እና ነፃነት ድል-አድራጊነት በሚያቀርባቸው አስተሳሰቦች አዳማጮቹን ይማርክ ጀመር ።

የኢሳይን ግድያ የሚመለከተው ዜና ወዲያውኑ ቀዘቀዘ ።

«እንኳንስ ለሕዝቦች ይቅርና እኛን ለመቃወሚያ

ለሚጠቀሙባቸው ሰዎች እንኳን ደንታ የላቸውም ። ቅጥረኞቻቸውን በማጣታቸው ፈጽሞ የማይጸጸቱ ሲሆኑ ሁልጊዜም የሚያስቡት ለሀብታቸው ብቻ ነው…» በማለት አንድሬይ በመገረም ፈገግታ ፈገግ እያለ ተናገረ ።

«አንድሬይ ፤ ለእንዲህ ያለው ንግግር እልባት ማበጀት ይሻላል» በማለት ፓቬል ጠንከር አድርጎ ተናገረ ።

«ብስብሱ ገና ነካ ሲደረግ ፈራረሰ ። በቃ ፤ እንግዲህ ምን ያስፈልጋል!» በማለት እናት ተናገረች ።

«ድርጊቱ ተገቢ ነው ። ግን ደግሞ የሚያዝናና ጉዳይ አይደለም!» በማለት ኽኽል እየከፋው መለሰ ።

አዘውትሮ ይኽንን የሚናገር ሲሆን ፤ ይኽንኑ በሚያወሳበት ጊዜ የሚሠነዝራቸው ቃላት ሰፊ የሆነ የማጠቃለያ ሃሣብ ሁነው በመቀየር አቃጣይ እና መራር ቃላትነት ወደመሆን ይለወጡ ነበር ።

…በመጨረሻም ፤ እስከአሁን ሲጠበቅ የነበረው ያ ቀን ደረሰ — ሜይ ዴይ ። የወዝ-አደሮች ቀን ።

እንደወትሮው የፋብሪካ ሰዓት ጮኸ ። ምሽቱን በሙሉ ዐይኗን ሳትከድን ያሳለፈችው እናት ፤ ካልጋዋ ላይ ፍንጥር ብላ በመነሳት ቀደም ሲል ምሽቱ ላይ አዘጋጅታው የነበረውን ሳሞቫር አቀጣጠለች ። እንደወትሮው ልጅዋ እና አንድሬይ የሚተኙበትን ክፍል ልታንኳኳ ነበር ። አሰብ አረገች እና ተወችው ። ከዚያም ፤ ጥርሱን እንደታመመ ሰው አፏን በእጅዋ ይዛ መስኮቱ አጠገብ ሂዳ ተቀመጠች ።

ፈዘዝ-ሰማያዊ በሆነው ሰማይ ላይ ፤ ፋብሪካው ፏ-ፏ! ፏ-ፏ! እያለ በሚተፋው ተን ተደናግጠው በብዛት ተሰባስበው እንደሚበሩ ወፎች ሁሉ ፤ ቢጫ እና ነጭ ቀለም ያበጀ ደመና በሰማዩ ላይ ያንዣብባል ። እናት በሕልም ሃሣብ ተውጣ ደመናውን ታስተውላለች ። እራ

ቧን የከበዳት ስትሆን ፤ ዐይኖቿ ደግሞ ዕንቅልፍ ሳይዞርባቸው በማለፉ ደርቀው ይቆጠቁጧታል ። አለወትሮዋ ድንገተኛ በሆነ መረጋጋት ተመልታለች ። ልቧ ያለማቋረጥ በትክክል ይመታል ። አዕምሮዋ በሃሣብ የተዋጠውም አልባሌ በሆኑ አስተሳሰቦች ነው ። እንዲህም ስትል በአዕምሮዋ አሰላሰለች ፡ — «ሳሞቫሩን የጣድኩት ተቻኩዬ ነው ። ውሀው ከውስጡ ያልቃል… ሁለቱም በድካም ደቀዋል ። እስኪ የዛሬዋን ጧት እንኳን ትንሽ እንቅልፍ ያግኙ…»

የማለዳ ፀሐይ የምትፈነጥቀው ጨረር የደስ-ደስ ተጎናጽፎ በመስኮቱ ውስጥ ዘልቆ ታየ ። እናት እጅዋን ወደመስኮቱ ዘረጋች ። ብሩኅ ሙቀት በእጅዋ ላይ አርፎ እጅዋን ሲያሞቀው በሃሣብ ተውጣ ፈገግ እያለች እጅና-እጅዋን አገናኝታ አሻሻቻቸው ። በመጨረሻም ከተቀመጠችበት ተነሳችና በፀጥታ ተመልታ ማስተላለፊያ ቧንቧውን ከሳሞቫሩ ላይ ነቀለችው ። ከዚያም ከተጣጠበች በኋላ በትዕምርተ-መስቀል አማትባ ስሜት በተመላው ሁኔታ በጥሞና ተጠሙና በለሆሳስ ከንፈሮቿን እያንቃነቀች ፀሎቷን መፀለይ ቀጠለች ። ፊቷ ብሩኅ ሆኖ በራ ። የቀኝ ዐይኗ ቅንድብ ይርገበገብ ጀመር…

ሁለተኛው የፋብሪካ ሰዓት ጩኸቱ እንደ መጀመርያው ጉልህ እና ግርማ-ሞገስ ያለው አልነበረም ። ወፈር ባለና በረጠበ ድምፁ በመጠኑ የመንቀጥቀጥ ሁኔታ ይሰማበት ነበር ። ከዘወትሩ ይልቅ ረዘም ላለ ጊዜ የሚጮህ መስሎ ለእናት ተሰማት ።

የኾኾል ጉልህ እና ጥልቀት ያለው ድምፅ ከሌላኛው ክፍል ተሰማ ፡ —

«ፓቬል ፤ ትሰማለህ?» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ከሁለቱ የአንደኛቸው ባዶ እግር ወለሉ ላይ ሲያርፍ ተሰማ ። ከመካከላቸው አንዱ በረዥሙ አዛጋ…

«ሳሞቫሩ ፈልቷል» በማለት እናት በጉልህ ድምፅ ተናገረች ።

«ተነስተናል!» በማለት ፓቬል በደስታ አነጋገር መለሰ ።

«ፀሐይቱ እየወጣች ነች! በሰማዩ ላይም ደመና እንዣቦበታል ። ለዛሬው ቀን ደመናውም ባይኖር እኛ እንበቃለን…» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ከእንቅልፉ ገና በመነሳቱ ጭርምትምት እና ድቁስቁስ ብሎ ፤ ነገር ግን ደግሞ በደስታ ስሜት ተመልቶ ወደ ማዕድ ክፍሉ ዘለቀ ።

«እናቴ ፤ እንደምን አደሩ! ደህና ተኙ?» በማለት ልጅዋ እናትን ጠየቀ ።

እናት ወደ ኾኾል ቀረብ በማለት ተጠጋች ።

«አንድርዬ ፤ ሰልፉ ላይ እንዳትለየው ጎን-ጎኑ ሁነህ ተሰለፍ» አለችው ።

«አብሬው እሆናለሁኝ ። እናቴ ፤ አብረን እስካለን ድረስ ሰልፋችንም በአንድነት ጎን-ለጎን ነው ። በዚህ ይተማመኑ» በማለት ቀስ ብሎ መለሰላት ።

«እናንተ ሁለታችሁ የምትመሣጠሩት ምንድነው?» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

«ምንም አዲስ ነገር የለም ፤ ፓሻ» በማለት እናት መለሰች ።

«ዛሬ ልጃገረዶቹ ስለሚያጅቡኝ ማጅራቴን እንድተጣጠብ ነው የሚነግሩኝ!» በማለት ኾኾል ወደ መጣቢያው ለመተጣጠብ እየሄደ መለስ ።

«ተነሱ እናንተ ወዝ-አደሮች!

ተነሱ እናንተ ጎስቋሎች!» እያለ ፓቬል በቀስታ ማዜም ጀመረ ።

ሰዓቱ እየገፋ ሲሄድ አየር-ንብረቱም እየተሻሻለ መሄድ የጀመረ ሲሆን ፤ ደመናውም በነፋስ ተበተነ ። እናት ቁርስ በምታቀርብበት ጊዜ ጉዳዩ ሁሉ እንዴት

አስገራሚ መሆኑን እያሰላሰለች በመደነቅ ራሷን ትነቀንቅ ጀመር ፡ — ረፋዱ ላይ ምን እንደሚጠብቃቸው ባያውቁትም በዛሬው ጧት ሁላቸውም ይቀላለዳሉ ። ይሳሳቃሉ ። እርሷም የተረጋጋ የመንፈስ ሁናቴ የሚታይባት ከመሆኑም በስተቀር ደስ-ደስ ብሏት ነበር ።

ጊዜው ፈጠን ብሎ እንዲያልፍላቸው ምግባቸውን ቀስ እያሉ ያጣጥሙ ጀመር ። ፓቬል እንደወትሮው ሱካሩን በጥንቃቄ ቀስ ብሎ ሻዩ ውስጥ በመጨመር በዝግታ ካማሳለ በኋላ ሁል ጊዜም በሚያፈቅረው የዳቦው ቅርፊት ላይም ጨው ነሰነሰ ። ኾኾል ረዥም ከመሆኑ የተነሳ ምንም ጊዜ ቢሆን ሲቀመጥ ተመችቶት አይቀመጥም ። እግሮቹን በጠረጴዛው ውስጥ ከወዲያ ወዲህ ባለመመቸት እያንቀራጠጠ የመስኮቱን መስተዋት ጠልቀው በመግባት በግድግዳው እና በጣራው ላይ የሚያንፀባርቁትን የፀሐይ ጨረሮች ያስተውላል

«የአሥር አመት ልጅ በነበርኩበት ጊዜ ፀሀይን በብርጭቆ ውስጥ አጥምጄ ለመያዝ እምችል መስሎኝ ነበር» በማለት ኾኾል ተናገረ ። ንግግሩን በመቀጠልም ፡ —

«ስለዚህም ብርጭቆየን ያዝኩኝና ተደብቄ የፀሀይ ጨረር ወዳለበት ቦታ ስሮጥ ከግድግዳ ጋር ተጋጭቼ ወደቅሁኝ ። የብርጭቆው ስብርባሪም እጄን ቆረጠኝ! ከዚህም በስተቀር ክፉኛ ተደበደብኩኝ ። ከተደበደብኩኝ በኋላ ወደ አትክልት ቦታ ዞር ብዬ ሄድኩኝ ። እዚያም ሁኜ ውሀ ያዘለ ቦታ ላይ የፀሐይ መልክ ተንፀባርቆ አየሁኝ ።.ፀሐይዋን በእግሬ ረግጬ እይዛለሁኝ ብዬ ውሀውን ስረግጠው ውሀው ውስጥ በመንቦራጨቅ ልብሴ በጭቃና በውሀ ተለወሰ ። ወላጆቼ እንደገና ደበደቡኝ ። ስለዚህም ምላሴን ፀሀይዋ ላይ በስ

ድብ አወጣሁና ፡ — ‘ኧረግ! አንቺ ቀይማ ሰይጣን! እኔ ፥ እንደሆን አላመመኝ! አ-ይ! አላመመኝ!’ እያልኩኝ ፀሀይዋን ሰደብኳት ። በዚህ ሁኔታ ንዴቴ በረድ አለልኝ» በማለት ተናገረ ።

«ለምንድነው ቀይማ ብለህ የቀጸልካት?» በማለት ፓቬል እየሳቀ ጠየቀው ።

«እኛ ከምንኖርበት ቤት ባሻገር አንድ ደም የመሰለ ትልቅ ፊት ያለው ቀጥቃጭ ይኖር ነበር ። ጢሙም ቀይ ነበር ። በጣም ደግ እና ገር ሰው ነበር ። ታዲያ ፀሐይዋም ልክ እርሱን መስላ ታየችኝ…» በማለት መለሰ ።

እናት ትዕግሥቷ ሲያልቅባት የሚከተለውን ተናገረች ፡ —

«ይልቁንስ ዛሬ የምትሰለፉት እንዴት እንደሆነ ለምን አትወያዩም?» አለች ።

«ቀደም ሲል የተወሰነ ነገርን መልሶ መላልሶ ማውሳት ጉዳዮችን ያምታታቸዋል» በማለት ኾኾል ረጋ ብሎ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፡ —

«እናቴ ፤ ድንገት እኛን ሁላችንንም ይዘው ካሡሩን ፤ እርስዎ ምን-ምን ማድረግ እንደሚገባዎት ኒኮላይ ኢቫኖቪች ይመጣና ይነግርዎታል» አላት ።

«እሺ ፤ ይሁን» በማለት እናት እየተነፈሰች መለሰች ።

«ለሽርሽር ወጣ ብንል ምን ይመስልሃል?» በማለት ፓቬል በሃሣብ ተውጦ ኾኾልን ጠየቀው ።

«አሁን ለጊዜው እቤት መቆየቱ የተሻለ ነው» በማለት አንድሬይ መለሰ ።

«ፖሊሶቹን ቀደም ብለህ ጎሽ እጃችን ሊገባ ነው እያሰኘህ በማጓጓት ለምን እንዲቋምጡ ታደርጋቸዋለህ? እነርሱ እንደሆን ባታጓጓቸውም እንዲሁ ያውቁሀል!» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ፌዎዶር ማዚን እየሮጠ መጣ ። ፊቱ በደስታ ተመልቶ ብሩኅ ሁኖአል ። ጉንጮቹ ቀልተዋል ። የእርሱ የደስታ ስሜት የእነርሱን ምን ሊል ነው የሚል የጥድፍያ ጉጉት በጥሶ ተናገረ ፡ —

«ድርጊቱ ተጀምሮአል! ሕዝበ-አዳም እየተመመ ነው ። ወደ አደባባይ ሕዝቡ እየወጣ ነው ። ሁሉም እንደምሣር አፍጥጦአል ። ቬሶቭሺኮቭ እና ቫሲያ ጉሴቭ እንደዚሁም ሳሞኢሎቭ ፋብሪካው በራፍ ላይ ቁመው ንግግር ያደርጋሉ ። ብዙዎቹ ወዝ-አደሮች ወደየቤታቸው ተመልሰዋል ። ተነሱ እንጂ! ጊዜው እኮ ደርሶአል! አራት ሰዓት ሆነ እኮ!» አለ ።

«መጣሁኝ» በማለት ፓቬል ቁርጥ ባለ ቃል ተናገረ ።

«ታያለህ ፤ ከምሳ በኋላ የፋብሪካው ወዝ-አደሮች በሙሉ ሥራቸውን ያቆማሉ!» በማለት መንገዱን በሩጫ እየሄደ ተናገረ ።

«ነፋስ ላይ እንደሚበራ ሻማ ፌዎዶር ማዚን እየተቃጠለ በመቅለጥ ላይ ነው» በማለት እናት ተናገረች ። ከዚያም ልብሷን ለመቀየር ወደ ማዕድ ክፍል ሄደች ።

«እናቴ ፤ የት ሊሄዱ ነው?» በማለት ኽኽል ጠየቃት ።

«ከእናንተ ጋር ነዋ!» በማለት መለሰችለት ።

አንድሬይ ሪዙን እያሻሸ ፓቬልን ይመለከት ጀመር ። ፓቬልም ፀጉሩን በጣቶቹ አከክ-አከካ እያደረገ የሚከተለውን ተናገራት ፡ —

«እናት ፤ እንዳትሄጂ ለማድረግ አንዳችም ቃል አልተነፍስም ። አንቺም እኔን ምንም ነገር አትናገሪኝ! በዚህ እንስማማለን?» አላት ።

«እሺ ። እሺ ። ብቻ እግዚአብሔር ከእናንተ ጋራ ይሁን!» በማለት በዝግታ ተናገረች ።

ውጪ እንደወጣች የሕዝቡ ጉርምርምታ አየሩን መልቶት በመስማቷ ፤ በየበራፋቸው እና በየመስኮቶቻቸው የቆሙት ሰዎች ልጅዋን እና አንድሬይን በዐይኖቻቸው ሲሸኟቸው ስትመለከት ፤ ሁሉም ነገር በዐይኗ ላይ አረንጓዴ እና ግራጫ የሚመስል ሁኖ ታየ ።

ሰዎቹ ከልጅዋ እና ከአንድሬይ ጋር ሰላምታ የሚለዋወጡ ሲሆኑ ፤ በዛሬው ቀን የሚናገሩት ቃል በቁም ነገር የተመላ ነው ። ልዩ ልዩ ዓይነት አስተያየቶች ሲሰነዘሩ ሰማች ፡ —

«እነዚያውላችሁ መሪዎቹ...»

«መሪዎቹ እነማን እንደሆኑ እኮ አናውቅም...»

«ጎጂ የሆነ ሃሣብ ማቅረቤ አይደለም!..»

አንዱ ደግሞ ከምድረ-ግቢው ውስጥ የሚከተለውን ኃላ ባለ ድምፅ አሰማ ፡ —

«ፖሊስ ይይዛቸዋል ። ከዚያ በኋላም አለቀላቸው ማለት ነው!..

«ካሁን በፊትም አንዴ ተይዘው ታሥረው ነበር!»

አንዲት ሴት ከመስኮቷ ውስጥ ሁና ያሰማችው ጥይቃ መንገዱ ላይ ተሰማ ፡ —

«ምን በማድረግ ላይ እንደሆንህ ዞር ብለህ ብታስተውል ይሻላል! ትዳር-የሌለህ ሌጣ ነህ እንዴ?»

በሥራው ላይ ሳለ አካሉ ሽባ ሁኖ ስለተሽመደመደ ፋብሪካው በየወሩ ጡረታ የሚከፍለው ዞሲሞቭ የተሰኘው እግረ-ቆራጣ ቤት በኩል ሲያልፉ ጭንቅላቱን በመስኮት በኩል አሾልቆ በማውጣት የሚከተለውን በጩኸት ድምፅ ተናገረ ፡ —

«አንተ ፓቬል! ቆይ ጠብቅ ፣ ዋጋህን ታገኛታለህ ፤ ቆይ ግዴለም ድራሽህን ያጠፋታል ፣ ቆይ ጠብቅ!» አለው ።

እናት ደንገጥ ብላ አለችበት እንደቆመች ቀረች ። ሁለንተናዋ በቁጣ ተዋጠ ። ያንን ፊቱ በፈንጣጣ የተበሳሳ ሽባ አተኩራ ተመለከተችው ። እርሱም እየተሳደበ ጭንቅላቱን ወደውስጥ መልሶ አስገባ ። ከዚያም ልጅዋን እስክትደርስበት ድረስ እርምጃዋን ጨመር አድርጋ በፍጥነት በመራመድ ዘግይታ ወደኋላ ላለመቅረት የልጅዋን የዕግር ኮቴ በመከተል ኋላ-ኋላው ትራመድ ጀመር ።

ፓቬል እና አንድሬይ የሚፈጸመውን አንዳችም ነገር የሚያስተውሉ ካለመምሰላቸውም በስተቀር ፣ በጉዞ ላይ ሳሉ የሚሠነዘሩትን አስተያየቶችም የሚያዳምጡ አይመስሉም ነበር ። ረጋ ብለውና ሳይጣደፉ ጉዞአቸውን ይቀጥሉ ነበር ። የሰከነ ሰው በመሆኑና የአኗኗሩ ሁኔታም ተዘባናኝ ባለመሆኑ የሁሉንም ሰው አክብሮት ያገኘው ሚሮኖቭ የተባለ ሰው ጋር ተገናኙና ቆሙ ።

«ዳኒሎ ኢቫኖቪች እርስዎም በዛሬው ቀን ሥራ ላለመግባት ወስነዋል ማለት ነዋ?» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

«ባለቤቴ ልጅ ለመውለድ ምጥ ላይ ነች ። ከዚህም በስተቀር ይኸንን የመሰለው ቀን ቅብጥብጥ እንድትሆን ያደርግሀል ።» በማለት ተናገረ ። ጓዶቹን ትክ ብሎ እየተመለከተ ፣ የሚከተለውን ጥያቄ በቀስታ አነጋገር አቀረበላቸው ፣ — «በዛሬው ቀን እናንተ በዲሬክተሩ ላይ ጉድ ልታፈሉበት ነው ይባላል ። መስኮቶችን ልትሠባብሩ ነው ይባላል ። ዕውን?» አለ ።

«አልሰከርንም!» በማለት ፓቬል በአንክሮ መለሰ ።

«አርማችንን እንግበን መዝሙራችንን እየዘመርን በጎዳናው በሰልፍ ለማለፍ ነው የተነሳነው» በማለት ኾኾል መልስ ሰጠ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፣ — «መዝሙሮቻችንም ይኸንን የመሳሰሉ ናቸው ። ያድምጧቸው ። የዕምነታችን መግለጫዎች ናቸው» በማለት ተናገረ ።

«ዕምነታችሁን በሚገባ አውቃለሁኝ» በማለት ሚሮኖቭ በሃሣብ ተውጦ ተናገረ ። ከዚያም ቀጠል አደረገና ፣ — «ጋዜጦቻችሁን እነብባለሁኝ ። ወይ ጉድ ፣ ፔላጊያ ኒሎቭና» በማለት ድምፁን ከፍ አድርጎ እናፈገግ በማለት በአስተዋይ ሰው ዐይኖች አመለካከት መልከት እያደረጋት ፣ — «እርስዎም የአመጹ ተካፋይ ሁነዋል ማለት ነዋ?» በማለት ጠየቃት ።

«ከመሞቴ በፊት በሕይወቴ አንድ ጊዜም ቢሆን ከፍትህ ጎን ቆሜ መሰለፍ አለብኝ!» በማለት ለሚሮኖቭ መለሰችለት ።

«ሕገ-ወጥ ናቸው የሚባሉትን ተበታኝ ወረቀቶች ወደ ፋብሪካው ውስጥ የሚያስገቡት እርስዎ ነዎት የሚባለው ትክክል ሳይሆን አይቀርም!» በማለት ተናገረ።

«ማነው እንዲህ የሚለው?» በማለት ፓቬል ጠየቀ ።

«እ-ሀ-ሀ! እንደው መቸም ጉዳዩ እንዲህ ነው እያሉ ሰዎች ያወራሉ ። ይሁን ብቻ በሉ ፤ ደህና ሁኑ ። ራሳችሁን ጠንቀቅ ብላችሁ ጠብቁ» በማለት ሚሮኖቭ ተናግሮ ሄደ ።

እናት ምንም ሳትናገር ፈገግ አለች ። ስለእርሷ ይህንን የመሰለ ወሬ የሚወራ መሆኑን በመስማቷ ደስ ብሏት ነበር ።

«እናቴ ፣ ገና እሥር ቤት መግባት ይጠብቅሻል ማለት ነው» በማለት ፓቬል እየሳቀ ተናገረ ።

የፀደዩን ወራት ንፁሕ አየር እያማሟቀች ፀሀይቱ ከፍ-ከፍ እያለች በሰማዩ ላይ ትወጣ ጀመር ። የደመናዎቹ እንቅስቃሴ ዝግ እያለ በመጓዝ እንደ ጥጥ ባዘቶ በስሱ ተባዝተው የብርሃን ነጸብራቅ ጠልቆ ያልፋቸው ጀመር ። በዘግታ ወደ ጎዳናዎቹ

እና ቤቶቹ መድረኮች ዝቅ ብለው በመውረድ ፣ በሰዎቹ ላይ በማጥላት ፣ የሠፈሩ ቦታውንም በመጥረግ እና ከየቤቶቹ ላይም አቧራና ቆሻሻዎችን በማጽዳት ፣ ከሰዎች ፊቶች ላይም የመሰላቸው ገጽታዎቻቸውን ይገፍፉላቸው ጀመር ። ሁሉም ነገር ይበልጥ አስደሳች ሁኖ ይታይ ጀመር ። ከሩቅ የሚሰሙት ማሺኖች ድምፅ እስኪያፍኑት ድረስ የሰዎች ሆይ-ሆይታ እየጎላ ይሰማ ጀመር ።

አሁንም እንደገና ከየመስኮቶቹ እና ምድረ ግቢዎች ውስጥ የሚሰነዘሩት ቃላት — የብልግና እና አስቆጪ የሆኑ ቃላት ፣ የብልኀነት እና አስደሳች የሆኑ ቃላት ከእናት ጆሮ ጥልቅ ይሉ ጀመር ። አሁን ግን ፣ በዚህ በዛሬው አስገራሚ እና በልዩ ቀለማት ያሸበረቀ ቀን ለሚቀርበው አስተያየት ሁሉ አፀፋውን በመመለስ ፣ በማብራራት እና በማመስገን ንቁ ተሳታፊ ለመሆን ትሻለች ።

ብዛታቸው ወደመቶ የሚጠጉ ሰዎች ከተሰበሰቡባት ከአንዲት ጠበብ ያለች መንገድ ላይ የቬሶቭሺኮቭ ድምጽ ፣ —

«ከቅባት-እህል ላይ ቅባት እንደሚጨመቅ ሁሉ ከእኛ ላይም ደማችንን እስኪንጠፈጠፍ ይጨምቁታል» በማለት የተናገረው ጉትት የሆነ አነጋገሩ ከሰዎቹ ጭንቃላት በላይ አልፎ ተሰማ ።

«ልክ ነው!» በማለት ብዙ የሰዎች ድምፆች በአንድ ጊዜ አስተጋቡ ።

«ልጁ ጥረት እያደረገ ነው ። ሂጂ ልርዳው!» በማለት ኾኾል ተናገረ ።

ቡሽ ውስጥ የቡሽ መክፈቻ ስተተት ብሎ እንደሚገባ ሁሉ ፤ ፓቬል ኾኾልን እንዳይሄድ ረግኸም እግሮቹን ሳብ-ሳብ እያደረገ ከማገዱ በፊት ስተት ብሎ ገባ ። ከዚያም ጉልህ በሆነው ድምፁ ፣ —

«ጓዶች! በዓለም ላይ የተለያዩ ሕዝቦች ይኖራሉ ይባላል ። አይሁዶች እና ጀርመኖች ፣ እንግሊዞች እና ታታሮች ። እኔ ግን በዚህ አባባል አላምንም! ሁለት ዓይነት ሕዝቦች ብቻ ይኖራሉ ። እነዚህ ሁለት ዓይነት ሕዝቦችም ምንም ቢሆን ሊጣጣሙ የማይችሉ ሕዝቦች ሲሆኑ እነርሱም ድሀ እና ሐብታም የሆኑ ሕዝቦች ናቸው! ሕዝቦች አለባበሳቸው የተለያየ ነው ። ቋንቋቸውም የተለያየ ነው ። ነገር ግን ሀብታም የሆኑት ፈረንሳውያን ፣ ጀርመናውያን እና እንግሊዛውያን ሠርቶ-አደር ሕዝቦችን እንደምን እንደሚበድሉ ብንመለከት ለእኛ ለሠርቶ-አደር ሕዝቦች ሁላቸውም ቢሆኑ ቀጣፊ ወስላቶች ናቸው ። በጉሮሮአቸው አጥንት ይቀርቀር!»

ከተሰበሰቡት መሃከል አንዱ ሳቀ ።

«በሌላ በኩል ደግሞ ፣ ረጋ ባለ ሁኔታ አስተውለን ብናየው የፈረንሳይ ሆነ የታታር እና የቱርክ ሠርቶ-አደሮች ቢሆኑ ፣ ሁሉም እኛ የሩስያ ወዝ-አደሮች እንደምንኖረው ዓይነት የውሻ ኑሮ የሚኖሩ ናቸው!» በማለት ተናገረ ።

ብዙ ሰዎች አንገታቸውን እያሰገጉ እና ተረከዛቸውን ከፍ እያደረጉ ምንም ነገር ሳይናገሩ ንግግሩን ለማዳመጥ ይጠጉ ጀመር ።

የአንድሬይ ድምፅ ይበልጥ ከፍ እያለ ይሰማ ጀመር ።

«ይኸንን ግልጥ ያለ ዕውነት በሌላው ሀገር የሚገኙት ወዝ-አደሮች የተገነዘቡት ሲሆን ፣ በዛሬው ቀንም ፣ ማለትም በዛሬው በሜይ ዴይ…» ብሎ ሳይጨርስ ፣

«ፖሊሶች መጡ!» በማለት ከተሰበሰቡት አንዱ ድምፁን ከፍ አድርጎ አሰማ ።

ፈረሶች ላይ የተቀመጡ አራት ፖሊሶች ፈረሶቻቸውን እየቋጉ ሰዎቹ ወደተሰበሰቡበት የመንገዱ ማቋረጫ ላይ ሂደው ፣ —

«ሂዱ ከዚህ! ተበታተኑ!» እያሉ ይጮኹ ጀመር ።
ሰዎቹም ፈራ በማለት ያለፍላጎታቸው ወደኋላ
ያፈገፍጉ ጀመር ። ከመካከላቸው ጥቂቶቹም አቅራቢያ
ቸው ባሉት አጥሮች ላይ ተንጠላጠሉ ።

«አሳማዎችን ፈረስ ላይ ጭነዋቸው ይኸው ጀግ
ና ይመስል ያጓራሉ!» በማለት አንዱ ድምፁን ከፍ
አድርጎ ተናገረ ።

ኾኾል ቀደም ሲል ከነበረበት መሃል መንገድ
ላይ አልተንቃነቀም ። ሁለቱ ፈረሶች ራሳቸውን እየወ
ዘወዙ ወደእርሱ አመሩ ። ወደጎን ቆም አለ ። በዚያን
ጊዜም እናት እጁን ይዛ ጎተተችው ።

«ፓቬል አጠገብ እሆናለሁኝ ብለህ ቃል ገብተህ
ነበር ። አሁን ግን ይኸው ራስህ ከውዝግብ ውስጥ
ልትገባ ነው!» በማለት ተናገረችው ።

«አጥፍቻለሁኝ ፣ ይቅርታ እጠይቃለሁኝ » በማለት
መለሰ ።

ደስታ እና ሀዘን የተቀላቀለበት ስሜት እየተመላለ
ሰ የሚሰማት በመሆኑ የድካምና የቅሬታ ሁኔታ ፔላ
ጊያን ይሰማት ጀመር ። የምሳ ሰዓት መድረሱን የሚያ
በሥረው የፋብሪካ ሰዓት ምነው ቶሎ በጮኸ ብላ
ተመኘች ።

ቤተ-ክርስቲያኑ አጠገብ ወዳለው አደባባይ ሄዱ ።
ቤተ-ክርስቲያኑ ቅጥር-ግቢ ውስጥ ይንቻቹ የነበሩ አም
ስት መቶ ያህል ወጣቶች እና ሕፃናት ይገኙ ነበር ።
የተሰበሰበው ሕዝብ ወደፊት እና ወደ ኋላ ይንቀሳቀ
ስ ነበር ። የአንዳች ነገርን መድረስ በትዕግሥት ዕጠ
ት በመጠባበቅ ሁኔታ ሰዎች ራሳቸውን ስግግ በማድ
ረግ በስተሩቅ እያማተሩ ይመለከታሉ ። አካባቢው በስ
ሜት ተውጦአል ። አንዳንድ ሰዎች ምን ማድረግ
እንደሚገባቸው የማያውቁ ይመስላሉ ። ሌሎቹ ደግሞ

የቆራጥነት ሁኔታ ይታይባቸዋል ። ሴቶች ያቀርቡት ለ
ነበረው ሃሣብ ወንዶቹ የመቃወም ድምፅ እያሰሙ
ዞር ይላሉ ። አንዳንድ ጊዜ ስድብ የተመላባቸው ቃላ
ት በዝቅተኛ ድምፅ ይሰማሉ ። የተሰበሰበው ሕዝብ መ
ካከል የመጣላት ሁኔታ ይታያል ።

«ሚቴኻካ ፣ ነግሬሃለሁኝ ይቅርብህ ። ኧረ ተው በኋ
ላ ታዝናለህ!» የሚል የአንዲት ሴት ድምፅ ተሰማ ።

«ተይኝ ብዬሻለሁኝ!» የሚል ድምፅ መልስ ሰጣት ።

ግርማ-ሞገስ ያለው የሲዞቭ ድምፅ ረጋ ባለ ሁኔ
ታ የሚከተለውን ሲናገር ተሰማ ፡ —

«የለም አይሆንም ፣ ወጣቶቹን ጥለን መሄድ የለብን
ም! ከእኛ ይበልጥ የሚያስተውሉና ብርታትም ያላቸው
ናቸው! ለረግረጋማው መሬት እንዲከፈል ተወስኖ የነ
በረውን ኮፔክ በመቃወም የተቋቋመው ማን ሆነና
ነው? እነርሱ ነበሩ ። ይኸንን መዘንጋት የለብንም ። በዚ
ህ ምክንያትም ወደእሥር ቤት የተወረወሩ እነርሱ
ሲሆኑ ፣ በዚህም ምክንያት ጠቀሜታን ለሁሉም ሊያስ
ገኙ ችለዋል!..» በማለት ተናገረ ።

የፋብሪካው ሰዓት በመጮህ የሰዎቹን ድምፅ
ዋጠው ። የተሰበሰበው ሕዝብ መነቃነቅ ጀመረ ።
ተቀምጠው የነበሩት ተነሱ ። ለአንድ ለተወሰነ ጊዜ ፣
ሁሉም ዝም አለ ። በተጠንቀቅ የመታየት ሁኔታም
ይታይባቸዋል ። ከተሰበሰቡት መካከል ፣ የአንዳንዶቹ
መልክ በመቅላት ደም መስሎአል ።

የፓቬል ጠንካራና ጉልህ ድምፅ «ጓዶች!» የሚለው
ን ቃል አሰማ ። የእናት ዐይኖች በትኩስ እንባ ግጥ
ም ብለው ተመልተው የነበረ ሲሆን የብርታት ስሜ
ትም ተሰምቷታል ። ማግኔት ላይ የብረት ቁርጥራጮ
ች ተደራርበው ጥግትግት እንደሚሉ ሁሉ ሰዎችም
ተጠጋግተው ቆመው ከነበረበት ቦታ ፈጠን ብላ በ
መራመድ እናት ከልጅዋ ጎን ሄዳ ቆመች ።

በኩራት እና በጉብዝና የተመሉ ብሩኅ ዐይኖቹን ለማስተዋል እናት ልጅዋን ፊት-ፊቱን ትመለከት ጀመር ።

«ጓዶች! በዛሬው ቀን ማንነታችንን በይፋ ለመግለጽና እንደዚሁም የምርምር ፣ የፍትህ እና የነፃነት አርማችንን ለማንሳት ወስነናል!» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

ረዥም ነጭ ሰንደቅ እየተምዘዘገ በአየሩ ላይ ከፍ ሲል የታየ ሲሆን ይኸው ሰንደቅ እንደገና ተመልሶም የተሰበሰበውን ሕዝብ መሀል-ለመሀል በመሰንጠቅ ሕዝቡ ውስጥ ሰምጦ በመግባት በሕዝቡ ተሸፈነ ። ከጥቂት ጊዜ በኋላም ፊታቸውን ወደላይ ቀና-ቀና አድርገው ከነበሩት ሰዎች አሻቅቦ ትልቅ ቀይ ወፍ የሚመስለው የወዝ-አደሮች አርማ በዓየሩ ላይ ተንሳፈፈ ።

ፓቬል ክንዱን ከፍ አድርጎ ሲያወዛውዝ አርማውም ይውለበለብ ጀመር ። አርማው የሚገኝበትን ለስላሳ ነጭ ሰንደቅ ብዙ ሰዎች በእጃቸው መዳሰስ የጀመሩ ሲሆን ከዳሳሺዎቹ መካከልም እናት አንዷ ነበረች ።

«የወዝ-አደሩ መደብ ለዘለዓለም ይኑር!» በማለት በጩኸት ድምፅ ፓቬል ተናገረ ።

ብዙ መቶ ድምፆች ይኸንኑ ቃል በመድገም ድምፃቸውን አጉልተው አሰሙ ።

«ጓዶች! የአስተሳሰባችን ምንጭ የሆነው ሶሻል ዴሞክራቲክ የወዛደር ፓርቲ ለዘለዓለም ይኑር!» በማለት ፓቬል ተናገረ ።

የተሰበሰበው ሕዝብ በስሜት ተሟሟቀ ። የአርማውን ታላቅነት የተገነዘቡ ሁሉ ወደአርማው ይጠጉ ጀመር ። ማዚን ፡ ሳሞይሎቭ እና ወንድማማቾቹ ጉሴቮች ወደ ፓቬል ዘንድ ተጠጉ ። ኒኮላይ የተገጠገጠውን ሕዝብ እያተራመሰ ወደ ፓቬል አንገቱን ዝቅ አድር

ጎ የተጠጋ ሲሆን ፣ እናትንም ካሁን ቀደም አይታቸው የማታውቃቸው እና ብሩኅ ዐይኖች ያሉዋቸው ወጣቶች ይገፏት ጀመር ።

«የዓለም ወዝ-አደሮች ለዘለአለም ይኑሩ!» በማለት ፓቬል ድምፁን ከፍ አድርጎ አሰማ ።

ደስታ እና ብርታት የተቀላቀለው የብዙ ሺህ ሰዎች ድምፅ መፈክሩን በታላቅ የስሜት ድምፅ መልሶ አስተጋባው ።

እናት የኒኮላይን እና የአንድን ሌላ ሰው እጅ ጨብጣ ያዘች ። ድምፅ አሰምታ የማታለቅስ ብትሆንም ፣ ከዐይኖቿ እንባ ይፈስ ነበር ። ጉልበቶቿ ይንቀጠቀጡ ጀመር ። ከናፍሮቿ እየተንቀጠቀጡም የሚከተለውን በዝግታ ድምፅ ተናገረች ፡ —

«የኔ ውዶች!...»

በፈንጣጣ የተበላው የኒኮላይ ፊት ከፍ ያለ ፈገግታ ታየበት ። አርማ እየተመለከተ አንድ ሰው በዝቅተኛ ድምፅ በመናገር እጁን ወደ አርማው ዘረጋ ። ድንገትም በእናት አንገት ላይ እጁን ጣል አደረገና እየሳቀ ሳም አደረጋት ።

«ጓዶች!» አለ ኾኾል ፣ ወዛማ ድምፁ ከተሰበሰቡት ሰዎች ድምፅ በላይ ከፍ ብሎ ። ከዚያም ፡ — «በአዲስ አምላክ ስም ዘመቻ ዘምተናል ። እርሱም የብርሃን እና የምርምር ፣ የበጎነት እና የዕውነት አዲስ አምላክ ነው! ግባችን ገና ሩቅ ነው! ራሳችን ላይ የምንደፋው የእሾህ አክሊል ግን በቅርባችን ይገኛል! ዕውነት ድል አድራጊ መሆኗን የሚጠራጠር ቢኖር ፣ ለዚች ዕውነት ሕይወቱን አሳልፎ ለመስጠት ማንም ቢሆን ብርታቱ-ቢስ ሁኖ ቢገኝ ፣ የገዛ ራሱን ኃይል የሚጠራጠር እና ሥቃይን ለመቀበልም የሚፈራ ከመካከላችን አንድም ቢኖር ፣ ወደኋላ ይቅር! እኛ የምንፈልጋቸው በድል-አድራጊነታችን የሚያምኑትን ብቻ ነው!

የእኛን ዓላማ ለማስተዋል የሚሳናቸው በሚደርስባቸው የሚያዝኑ ስለሚሆኑ ከእኛ ጋር መሰለፍ የለባቸውም! ጓዶች ፣ ተሰበሳሰቡ ! የነፃ ሕዝቦች በዓል ለዘለዓለም ይኑር! ሜይ ዴይ ለዘለዓለም ይኑር!» በማለት ተናገረ ።

የተሰበሰበው ሕዝብ ብዛቱ ጨመረ ። ሰፊ በሆነ ብሩኅ ፈገግታዋ ፈገግ ያለችው ፀሐይ የምታበራብትን አርማ ከፍ አድርጎ በመያዝ ፓቬል ወደፊት ቀደመ...

ፌዎዶር ማዚን ፡ —

«አሮጌዋን ዓለም ጥለናት እንለፍ...»

የሚለውን ዜማ ማዜም ሲጀምር የሌሎች ብዙ-አሥር ሰዎች ድምፆችም ለስለስ ብሎ ድምፃቸው በጉልህ እየተሰማ የሚከተለውን የግጥም ሀረግ ቀጠል አድርገውበት ያዜሙ ጀመር ፡ —

«አቧራ-ትቢያዋን ከእግራችን እናራግፍ!...»

የእናት ዐይኖች ከፌዎዶር ጭንቅላት በላይ አርማውን እና ልጅዋን እየተመለከቱ ከናፍሮቿ ላይ ሰፋ ያለ ፈገግታ እየታየባት ከማዚን ኋላ-ኋላ መራመድ ቀጠለች ። ከፊት ለፊቷ ልጅዋ እና አንድሬይ ቀድመው በሰልፉ የሚጓዙ ሲሆን ፣ ዙርያውን የምትመለከታቸው ሰዎች በሙሉ ፈገግታ የተመላባቸው ሰዎች ናቸው ። ሁለቱም ሲያዜሙ የምትሰማቸው ሲሆን ፣ የልጅዋ ድምፅ እንደ ባስ የሙዚቃ መሣርያ ኩልል እያለ ሲፈስስ እና የአንድሬይ ድምፅም እንደ ቴኖር የሙዚቃ መሣርያ ጉልህ ሁኖ በመንቆርቆር የሚከተለውን ግጥም በዜማ ሲያዜሙ ይሰማታል ፡ —

«ተነሳ ወዝ-አደር ፣ ተነሳና ታገል!
የተራብክ የታረዝክ ተነስ አንተ ጉስቁል!...»

ሕዝቡ ወደ ቀዩ አርማ እየሮጠ ይንጋጋ ጀመር ። በሚሮጡበት ጊዜ ይንቻቹ የነበረ ቢሆንም ቻቻታቸው በመዝሙሩ ድምፅ ተውጦ ነበር ። ይኸውም መዝሙር በቤታቸው ውስጥ ሳሉ ከሌሎቹ መዝሙሮች ይልቅ ለስለስ ባለ ሁኔታ ይዘመር የነበረ መዝሙር ነው ። እዚህ ጎዳና ላይ ይኸ መዝሙር ሲዘመር በልስላሴ ያልተገታ ከመሆኑም በስተቀር ከፍተኛ በሆነ የኃይል ስሜት ይቃኝ ነበር ። እንደብረት የጠነከረ ጉብዝናን መዝሙሩ የሚያንቆረቁር ሲሆን ፣ ወደ ወደፊት የሚያመራውን ረዥም ጎዳና ሕዝቦች እንዲከተሉ ይጠይቃል ። ያ ረዥም ጎዳና ምንኛ አድካሚ እንደሚሆንም ግልጥ ባለ ሁኔታ ሕዝቦችን የሚነግራቸው መዝሙር ነው ። ሳያቋርጥ የሚንቦገቦገው ነበልባል ጊዜው ያለፈበትን ዝቃጭ ሁሉ ፣ አዲሱን የመፍራት ባሕል የሚያሳየውን ወጋዊ እምቢተኝነት እየለበለበ የሚያቃጥል ነው...

መልኳ በደስታ የተዋጠ ፣ ያም ሁኖ ግን ፍርሀት ያደረባት አንዲት ሴት እናት አጠገብ ቁማ የነበረች ስትሆን በሚንቀጠቀጥ ድምፅ የሚከተለውን አሰማች ፡—

«ሚትያ! የት ለመሄድ ነው?»

«ይተውት ይሂድ!» በማለት ወዲያውኑ ቀጠል አድርጋ እናት ተናገረች ። ከዚያም ቀጠል በማድረግ ፡ —

«ለርሱ አይስጉ ። እኔ ራሴም ብሆን መጀመርያ ፈርቼ ነበር ። ያውልዎ እዚያ ፊት-ፊት ቀድሞ አርማውን የያዘው የኔ ልጅ ነው!» በማለት እናት ተናገረች ።

«እናንተ ሞኞች ወዴት ነው የምትሄዱት? ወታደሮቹ እዚያ ናቸው እኮ!» የሚል ድምፅ ተሰማ ።

ረዥም እና ከሲታ የሆነችይቱ ሴትዮ ድንገት አጥንታማ በሆነ እጅዋ እናትን ጭብጥ አድርጋ ያዘቻት ።

«የኔ ውድ! ምን እንደሚዘምሩ ያድምጧቸው! የኔ

ሚትያም አብሮ ይዘምራል...» በማለት ድምፅዋን ከፍ አድርጋ ተናገረች ።

«ግዴለዎትም አይሥጉ ። እነርሱ የቆሙለት ዓላማ የተቀደሰ ነው ። ለክርስቶስ ሲሉ ሰዎች ባይሞቱ ኖሮ ክርስቶስም ባልኖረ ነበር!» በማለት እናት ተናገረች ።

ይህ አባባል በአዕምሮዋ ውስጥ ፈጥኖ በመግባት ቀላል እና ግልጽ የሆነ ዕውነትነቱ ልቧን ነካው ። አሁንም እጅዋን የያዘችይቱን ሴትዮ መልከ እናት ቃኘችው ።

«ሰዎች ለፈጣሪ አምላክ ሲሉ ራሳቸውን አሳልፈው ባይሰጡ ኖሮ ክርስቶስ ባልነበረም ነበር!» በማለት በመደነቅ ፈገግ ብላ ሃሣቡን ደግማ ተናገረች ።

ሲዞቭ ወደ እናት ዘንድ መጣ ። ባርኔጣውን አውልቆና ከመዝሙሩ ጋር ወዝወዝ እያለ ፡ —

«እናት ፣ ሕዝቡ በግልጽ ተሰልፎ ወጣ ፤ አይደለም እንዴ? ይኸው መዝሙሩንም ይዘምረዋል ። ኸረ እንዴት ልብ የሚነካ መዝሙር ነው እባክዎን?» በማለት ተናገረ ።

«ንጉሥ ለጦርነት ይሻል ወታደሮች ፣
እንካ ውሰድ በሉት የናንተኑ ልጆች...»

«ኸረ ጉድ ነው ፣ ቅንጣት ታህል አይፈሩም እኮ! የእኔ ምስኪን ልጄ ይኸንን ሳያይ ሞቶ ተቀብሮአል...» በማለት ሲዞቭ ተናገረ ።

የእናት የልብ ትርታ ኃይለኛ ስለነበር ወደኋላ እየተንገዳገደች ወደቀች ። ሕዝቡ በብዛት እየተመመ በሚያልፍበት ጊዜ ወዲያውኑ ፈጥነው ካነሷት በኋላ አጥር ሥር አስጠጓት ። ሕዝቡ ብዙ በመሆኑ ተደሰተች ።

«ተነሳ ወዝ-አደር ፣ ተነሳና ታገል!...»

ሕዝቦችን ከነበሩበት በመቀስቀስ ፣ በአንዳንዶቹ ልብ ውስጥ ለትግል ዝግጁ ሁኖ ለመገኘት ስሜትን በማሳደር ፣ በአንዳንዶቹ ልብ ውስጥ ደግሞ ይኸንን አንዳች አዲስ ነገርን በማወቅ ጉጉት መላ-ቅጡ በጠፋ ደስታ ልባቸው እንዲግል በማድረግ ትልቅ የብረት ጡሩምባ ዜማውን እያንቆረቆረ በዓየሩ ላይ የሚነዛው ይመስል ነበር ። በአንዳንዶቹ ላይ ጉልህ ሁኖ የማይታይ ተስፋ እንዲያድርባቸው ሲያደርግ ፣ በሌሎቹ ላይ ደግሞ ረዘም ካለ ጊዜ ጀምሮ ውስጥ-ውስጡን ሲያብጥና ሲብላላ የቆየው የቁጣ ማዕበል ፈንድቶ እንዲወጣ አድርጎታል ። ነፋስ ያውለበልበው የነበረውን ቀዩን አርማ ሁሉም ያስተውላል ።

«እኛውና እንሂድ! እሰይ ምሥጉን ወገኖቼ!» በማለት አንድ ሰው በደስታ ስሜት ተውጦ ተናገረ ።

እንዲህ በቀላሉ በቀላል ቃላቶች ሊገለጽ በማይችሉ ስሜቶች ሰውየው ተውጦ ስለነበር ከፍተኛ የሆኑ የስድብ ናዳዎችን በማዥጎድጎድ ተሳደበ ። ይሁን እንጂ የሰውየው ስድብ የፀሐይ ጨረር ውጋጋኑን በላዩ ላይ የፈነጠቀችበት እባብ እንደሚያሰማው ያለ ድምፅ ፣ በባርነት ሥር የሚገኝ ሰው የሚያሳየው ጥላቻ ፣ በጭለማ የተዋጠ ዕውር ጥላቻ እንደማለት ነበር ።

«እነዚህ ከሃዲዎች!» በማለት አንድ ሰው ቤቱ ውስጥ በመስኮት በኩል እጁን በቁጣና በዛቻ ወዘወዘ ።

«ወይ ጥጋብ ፣ ግርማዊ ንጉሠ-ነገሥትን በመቃወም መነሳሳት? ቄሳሩን ንጉሠ-ነገሥታችንን በመቃወም መነሳሳት? አመጽ ማካሄድ?» የሚል የሌላ ሰው የቁጣ ድምፅ ተሰማ ።

ወንዶቹ እና ሴቶቹ በብዛት እየተመሙ ሲጎርፉ ፊታቸውን የከፋቸው ሰዎች ባጠገቧ ሲያልፉ እናት አስተዋለች ። ከፊት-ለፊቱ የሚገኘውን ማናቸውንም ነገር እየጠራረገ ወደፊት እንደሚገሰግሥ እሳተ-ገሞራ

በውስጡ ይዞት በሚገኘው ኃይል መንገዱን እየጠራረገ የሕዝቡ ግፊያ ትርምስ እየጨመረ ወደፊት ይዘልቅ ጀመር ። አርማው ከሩቅ ሁኖ ወደፊት ሲገሰግሥ ተመለከተች ። ዐይኖቹ በዕምነቱ ብርሃን ብሩህ ሁነው በርተው ፤ ነሐስ የመሰለ ግንባሩ ፈክቶ የልጅዋ መልክ በአዕምሮዋ ውስጥ ቁልጭ ብሎ ታያት ።

አሁን እርሷ የምትገኝበት የሰልፍ ቦታ ወደ ኋላ መጨረሻው ላይ ሲሆን ይኸውም በምንቸገረኝነት ያለመቻኮል በሰልፉ ላይ ኋላ-ኋላ የሚገኙና የሰልፉ የመጨረሻ ውጤትም ምን እንደሚያስከትል ቀደም ሲል ጀምሮ የገመቱ ሰዎች የሚገኙበት ቦታ ነው ። ኋላ-ኋላ የሚገኙትም በጉዞአቸው ላይ ሁነው ርግጠኛ በሆነና ዝግ ባለ ድምፅ የሚከተለውን ተናገሩ ፡ —

«አንዱ የወታደር ጓድ ትምህርት ቤቱ ውስጥ መሽጎ የሚገኝ ሲሆን ፤ ሌላው ደግሞ ፋብሪካው ውስጥ ይገኛል...»

«አገረ-ገዥው መጥቷል...»

«ውነትክን ነው እንዴ?»

«በዐይኔ በብረቱ አየሁት ። ገና አሁን መጣ!»

«ይኸው እንግዲህ በመጨረሻ ፈርተውናል! እዩዋቸው እስኪ ሠራዊቶቹን እና አገረ-ገዢውን!» በማለት ከተሰበሰቡት መካከል አንዱ በደስታ ሁኔታ ተሳደበ ።

«አይ የኔ ውዶች!» በማለት እናት አሰላሰለች ።

የምታዳምጣቸው ቃላቶች ግን ቀዝቃዞች እና በድኖች ሁነው ተሰሟት ። ከእነዚህ ሰዎች ራቅ ብላ ወደፊት ለመቅደም ከእርምጃዎቿ ፈጠን ፈጠን በማለት እየነጠቀች ወደፊት ገፋች ። እነዚህ ሰዎች እጅግ ዝግተኛ የሰነፍ ጉዞ የሚጓዙ ስለነበሩ እነርሱን አልፎ መሄድ ቀላል ነበር ።

ድንገት ፤ የሰልፉ ግንባር ከአንዳች ነገር ጋር የተጋጨ ከመምሰሉም በስተቀር ፤ የፈራ በሚመስል ማጓራ

ትም ወደኋላ ሲያፈገፍግ ታየ ። መዝሙሩም እየተቋረጠ የሚሰማ ሲሆን ፤ ከቀድሞው በበለጠ በከፍተኛ ድምፅ እና ፈጣን በሆነ አዚያዚያም እንደገና ይዜም ጀመር ። አሁንም እንደገና ዝቅ እያለ ይሰማ ጀመር ። አንድ-በአንድ እያሉ ሰዎች መዝሙሩን መዘመራቸውን አቆሙ ። ቀደም ሲል ተኀናጽፎት የነበረውን ከፍተኛ የማዕርግ ቦታውን መዝሙሩ እንዲይዝ ለማድረግ ፤ የተለያዩ ድምፆች መዝሙሩን ያዜሙት ጀመር ፡ —

«ተነሳ ወዝ-አደር ተነሳና ታገል!
የተራብክ-የታረዝክ ተነስ አንተ ጉስቁል!..»

በዚህ መዝሙሩን የመዘመር ጥረት ላይ ግን ቀድሞ የነበረው የወል ፍላጎት ፤ ተጠናክሮ ተመሥርቶ የነበረው ጽኑ ሃሣብ አይታይም ።

ከፊት-ለፊት ቀድመው የሚገኙትን ሰልፈኞች እናት ለማየት የማትችል በመሆኑ እና ምን እንደደረሰም የማታውቅ በመሆኗ ሰልፈኞቹን ከወዲያ-ወዲህ እየገፋፋች ወደፊት ትገሰግስ ጀመር ። አንዳንዶቹ ሰዎች ፊታቸው ኮስተር ብሎ ፤ አንዳንዶቹ ደግሞ ጭንቅላቶቻቸውን ቀልበስ አድርገው ፤ አንዳንዶቹም ደስታ-ቢስ ፈገግታ ፈገግ እያሉ አሁንም ሌሎቹ የምጸት ፉጨት እያፏጩ ይታዩ የነበሩትን እያተረማመሰች በጉዞዋ ወደፊት ትገፋ ጀመር ። ዐይኖቿን በምርምር ፤ በመመሰጥ እና በመገንዘብ ሁኔታ አተኩራ የሰዎቹን ፊቶች ትቃኝ ጀመር...

ፓቬል የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ጓዶች! ወታደሮች እንደኛው ዓይነት ሰዎች ናቸው! አይነኩንም ። ለምን ይነኩናል? ማንም የሚያውቀውን ሀቅ ይፋ አውጥተን ስለገለጽን ይቃወሙናልን? እነርሱም ይኸንን ሀቅ ማዳመጥ አለባቸው ። አሁን

ለጊዜው አይገንዘቡት እንጂ ፣ የግድያ እና የዝርፊያ አርማቸውን አንግበው እኛን በመቃወም ፈንታ ፤ የነፃነትን አርማ አንግበው ከእኛ ጋር የሰልፋቸውን ረድፍ የሚያስተካክሉበት ጊዜ ይመጣል ። የዚህን ሀቅ መምጫ ጊዜ ለማፋጠንም ወደፊት መገሥገሳችንን መቀጠል አለብን ። ጓዶች! ወደፊት! ምንግዜም ወደፊት!»

የፓቬል ድምፅ የተረጋጋ ሁኔታ ይታይበታል ። ከአንደበቱ የሚወጡት ድምፆች ቁልጭ ያሉ ናቸው ። የተሰበሰበው ሕዝብ ግን እየተበተነ ነው ። አንድ በአንድ ሰዎቹ ቀደም ሲል ይዘውት የነበረውን የሰልፍ መሥመር በመተው እያፈገፈጉ ቤቶች ወደሚገኙበት አካባቢ እና ወደየአጥሮች ሥር ይታከኩ ጀመር ። አሁን በሰልፉ ላይ የነበረው ሰው ብዛት እየመነመነ በመቀነስ ሹጥጥ ያለ የሰልፈኛ ረድፍ ብቻ የቀረ ሲሆን የወዝ-አደሮችን ቀይ አርማ አንግቦ ወደላይ በማውለብለብ ፓቬል በግንባር ቀደምነት ሰልፉን ይመራው ጀመር ። የሰልፈኛው ሁኔታ ክንፎቹን ዘርግቶ ሊያኮበኩብ የተዘጋጀ ቁራ የሚመስል ሲሆን ከፊት የቀደመው ፓቬልም የቁራው አፍ እንደማለት ነበር ።

28

ከጎዳናው መጨረሻ ላይ ትከሻ-ለትከሻ የገጠሙ ፊት-የለሽ እና ሁላቸውም ተመሳሳይ የሆኑ ሰዎች ወደአደባባዩ የሚያስገባውን መዳረሻ በመዝጋት እንደግድግዳ መጠጋታቸውን እናት ተመለከተች ። የእየአንዳንዳቸው ትከሻ እንደወርቅ የሚያንጸባርቅ ሳንጃ የተሰካበት ጠመንጃ አንግቶአል ። እና ከዚያ ከማያንቀሳቅስ እንደግድግዳ የተገተረ እንደበረዶ ቀዝቃዛ የሆነ ወዝ-አደሮችን የሽፋፈነ እና የእናትን ልብ ያቀዘቀዘ ትንፋሽ ይተነፈሳል ።

እርማው የሚገኝበትን የማታውቃቸው ሰዎች የምታውቃቸውን ሰዎች ዙርያ ከብበው የእነዚህን ሰዎች ድጋፍ የሚጠይቁ በሚመስልበት ቦታ ለመድረስ ሰልፈኛውን እየገፋፋች ወደፊት ጉዞዋን ቀጠለች ። የተላጨው እና አንድ-ዐይና የሆነ ረዥም ሰው ሥር በግፊ የተጣበቀች ከመሆኗም በስተቀር ፣ ይኸ አንድ-ዐይና ሰውም እርሷን ለመመልከት በጎሚስ ዞር ማለት ነበረበት ።

«ማን ነዎት?» በማለት ጠየቃት ።

«የፓቬል ቭላሶቭ እናት ነኝ» በማለት እግሮቿ እየተንቀጠቀጡ ፤ እራሷን እና ከንፈሯን መቆጣጠር አቅቷት ተናገረች ።

«ኦ-ሆ!» በማለት አንድ-ዐይናው ተናገረ ።

ፓቬል የሚከተለውን ተናገረ ፡ —

«ጓዶች! ሕይወታችንን በሙሉ ወደፊት በመግፋት መቀጠል አለብን ። ለእኛ ሌላ አቅጣጫ የለም!»

ሰልፉ ላይ የሚገኙት ሰዎች ፀጥ በማለት በጉጉት ይጠባበቁ ጀመር ። አርማው ከፍ ብሎ ከተነሳ በኋላ ለሰኮንድ ያህል ከሰልፈኞቹ ጭንቅላት በላይ እንዲውለበለብ ተደረገ ። ግራጫ ወደሆኑት እንደግድግዳ የቆሙ ወታደሮች ዘንድ ያመራ ጀመር ። እናት እንደ መንቀጥቀጥ ካለች በኋላ ዐይኖቿን ዘግታ ተነፈሰች — አራት ሰዎች — ፓቬል ፣ አንድሬይ ፣ ሳሞይሎቭ እና ማዚን — ከተሰበሰበው ሰልፈኛ ቀድመው ተጓዙ ።

የፌዎዶር ማዚን ግልጽ ድምጽ አየሩን ሰንጥቆ የሚከተለውን ሲያዜም ተሰማ ፡ —

«ክንድህን ተንተራስክ ክቡር መስዋዕት ሁነህ…»

የሚቀጥለው የመዝሙሩ ሀረግ ዝግ ባለ ድምፅ በሰልፈኞቹ ይሰማ ጀመር ።

«በወደር-የለሹ… በዚህ ታላቅ ትግልህ…»

አራቱም ከጣዕመ-ዜማው ስልት ጋር እግራቸውን እያስማሙ ወደፊት መጓዛቸውን ቀጠሉ ።

ውሳኔ የተመላበትን የሚከተለውን የግጥም ሀርግ ፌዎዶር በውሳኔ መልክ ሲያዜም የድምፁ ጣዕመ-ቃና እንደመረዋ ያስተጋባል ።

«ያለህን በሙሉ ሰጠህ ለሱ ብለህ…»

ከዚያም ጓዶቹ የሚከተለውን የግጥም ሀረግ አብ ረውት ያዜማሉ ፡ —

«ስለ ነፃነትህ… ስለነፃነትህ…»

«አሃ! ሙሾ ታወርዱ ጀመር እንዴ ፣ እናንት ፤ የውሻ ልጆች!» በማለት ከሰልፈኞቹ መካከል አንዱ ጉሮሮው እየተናነቀው ተናገረና ወደጥግ ወጣ አለ ።

«ውገረው!» በማለት አንድ ሌላ ድምፅ የቁጣ ቃል አሰማ ።

እናት ልቧን በእጆቿ ደገፍ አድርጋ ዙርያውን ት ቃኝ ጀመር ። አራቱ ሰዎች ከአርማው ጋር ወደፊት እየገፉ ሲሄዱ ፣ ቀደም ሲል ጎዳናውን አጥለቅልቶት የነ በረው ሕዝብ ቀስ-በቀስ ሲያፈገፍግ ተመለከተች ። አ ራቱን ሰዎች ጥቂት ሰዎች የሚከተሏቸው ሲሆን ፣ እየአንዳንዱን እርምጃ ወደፊት በተራመዱ ቁጥርም ጎዳናው እግራቸውን ያቃጥለው ይመስል አንዳንድ ሰው እየተንጠባጠበ ወደኋላ ይቀር ነበር ።

«አመጽም ያበቃል…»

የሚለውን የግጥም ሀረግ ፌዎዶር ሲያዜም ፡ —

«ሕዝቡም ይነሳሳል…»

በማለት በሰልፉ ላይ የተገኙት መዝሙሩን ቀበል አድርገው የሚያዜሙ ሲሆኑ ፣ እነዚህ የግጥም ሀረጎች

ም እርግጠኛ ማስጠንቀቂያ የሆኑ የመዝሙሩ አዝማቾ ች ናቸው ።

ከመዝሙሩ ጋር የመደነቅ ሹክሹክታ በአንድነት የሚከተለውን አባባል አሰማ ፡ —

«እርምጃ ለመውሰድ ትዕዛዝ ሊሰጥ ነው!»

በእርግጥም ደግሞ ከፊት ለፊት ከሚገኙት ሰዎች፣ በኩል የትዕዛዝ ድምፅ የሚከተለውን አሰማ ፡ —

«ጠመንጃችሁን ደግኑ!»

እንደማዕበል የተውማራው የሰልፍ መሥመር ጠ መንጃውን ደግኖ ሳንጃውን እያብለጨለጨ ወደፊት በመገስገስ ላይ ያለውን አርማ ተጋፈጠው ።

«ወደፊት በሰልፍ!» በመባል ታዘዘ ።

«መጡ!» በማለት አንድ-ዐይናው ሰውዬ እጆቹን ኪሶቹ ውስጥ ከትቶ ወደ አንዱ ጥግ ገሸሽ እያለ ተናገረ ።

እናት ዐይኖቿን ሳታርገበግብ ትመለከታለች ። ወታደ ሮቹ የአደባባዩን መዳረሻ ጠርዝ በሙሉ መልተው እና ሳንጃቸውን ሰድረው ፊት-ለፊት ይገሰግሱ ጀመር ። እናት ፈጠን ባሉ እርምጃዎች በመገስገስ ወደ ል ጇዋ ተጠጋች ። አንድሬይም በረዥሙ አካሉ ፓቬልን ለመጠበቅ ከፊት-ለፊቱ ቀድሞ ሲጓዝ አየችው ።

«ጓድ ፣ ወደ ቦታህ ተመለስ!» በማለት ፓቬል አጠ ንክሮ ተናገረ ።

አንድሬይ እጆቹን ወደኋላ አድርጎ እና ጭንቅላቱ ን ወደላይ ከፍ አድርጎ ያዜማል ። ፓቬል በትከሻው ወደጎን ከገፋው በኋላ አሁንም የሚከተለውን ጎላ ባለ ድምፅ ተናገረ ፡ —

«ወደ ኋላ ተመለስ! ከፊት-ለፊት ቀድመህ ለመሄድ መብት የለህም! አርማው መቅድም አለበት!»

«ተበታተኑ!» በማለት ቁመተ-አጭር መኮንን ስል ል ባለ ድምፅ ተናገረ ። መኮንኑ ወደፊት በሰልፍ በሚ

ሄድበት ጊዜ ጉልበቱን ሳያጥፍ እግሩን በረዥሙ እየከነዳ በመራመድ በቡት መጫሚያው ተረከዝ መሬቱን ይደቃዋል ። በዚያ መጫምያ ማብለጭለጭ እናት ተጠንቅቃ ነበር ።

ፀጉረ-ድምድም እና በዛ ያለ የሪዝ ጢም ያለው ረዥም ሰው ከጎን-ጎኑ የሚሄድ ሲሆን ፣ አንድ ግዙፍ ሰው ደግሞ ከበስተኋላው ተከትሎታል ። በቀይ መሥመር የተከፈፈ ረዥም ካፖርት የለበሰ ሲሆን የሱሪው ግራና-ቀኝ መሃል ለመሃል ከላይ ወደታች ቢጫ የጨርቅ ጥብጣብ አለበት ። እንደ ኾኾል እጆቹን ወደኋላ አድርጎ ይጓዛል ። ጎላ ባሉ ቅንድቦች የተመሉት ዐይኖቹ ተበልጥጠው በመከፈት ፓቬል — ፓቬልን ይመለከታሉ ።

የእናት አመለካከት ያየውን ሁሉ የሚያደንቅ ነበር ። እየአንዳንዱን ትንፋሿን በተነፈሰች ቁጥር ልቧ ድቅ-ድቅ እያለ ፈንድቶ ሊወጣ ይቃጣው ነበር ። በጩኸት ታፍና የነበረ ሲሆን ፣ ደረቷን አጥብቃ በመያዝ ተቋቋመችው ። ሰዎች ይገፏት የነበረ ሲሆን ራሷን ለመሳት ምንም ያህል ባልቀረው ሁኔታ ወደፊት ትንገዳገድ ጀመር ። ቀዝቃዛው የወታደሮቹ ሰልፍ እርሷን እየገፋፋ ከፊት ለፊት ሲገሰግስ ከበስተኋላዋ ያለው ሰልፈኛ ብዛቱ እየመነመነ የሚዘልቅ መሆኑን ተገነዘበች ።

ቀዩን አርማ ተከትለው ወደፊት በሚጓዙት እና ግራጫ በሆኑት ወታደሮች መካከል ያለው የመጠጋጋት ልዩነት ይበልጥ እየተቃረበ ይሄድ ጀመር ። አሁን የወታደሮቹን መልክ በሙሉ መመልከት ትችላለች ፣ — በጎዳናው ላይ ከዳር-ዳር የተዘረጋ የቆሻሻ-ቢጫ ተሰላፊዎች መልክ ሲሆን ልዩ-ልዩ ቀለሞች ያሏቸው ዐይኖቻቸውም በሰልፉ ላይ ወጣ-ገባ ሁነው ይታያሉ ። ወታደሮቹ ፊት-ለፊት ደግነው የያዙዋቸው

ሳንጃዎች እያብረቀረቁ ጠንቀኛ ሹል-አፋቸውን በሰልፈኞቹ ደረት ላይ ያሞጠሞጡ ሲሆኑ ሰልፈኞቹን ሳይነኩ አንደኛቸውን ከሌላኛቸው በማለያየት ሰልፉን በታተኑት ።

እናት ሰልፈኞቹ ከኋላዋ ሲሮጡ እና የተነሳሱ ድምፆችም የሚከተለውን ሲናገሩ ሰማች ፣ —

«ተበታተኑ! ተበታተኑ!»

«ቭላሶቭ ፣ ሩጥ!»

«ፓቬል ፣ ተመለስ!»

«ፓቬል ፣ አርማውን ጣለው!» በማለት ቬሶቭሺኮቭ ጨፍገግ ባለ ድምፅ ተናገረ ። «አርማውን ለኔ ስጠኝ ፣ እደብቀዋለሁኝ ።»

ሰንደቁን ከጨበጠ በኋላ አርማውን ወደኋላ ጎተተው ።

«ልቀቁኝ አርማው ይግፋ!» በማለት ፓቬል ድምፁን አጉልቶ ተናገረ ።

ኒኮላይ እጁን እሳት የለበለበው ይመስል አፈፍ አድርጎ መለሰው ። መዝሙሩ አበቃ ። ሰልፈኞቹ ባሉበት ቦታ በመቆም በፓቬል ዙርያ እንደግድግዳ ከበቡ ። ፓቬል ግን አሁንም ወደፊት ይገፋ ጀመር ። ድንገት እና ሳይታሰብ የማይታይ የማይዳሰስ ደመና ከላይ ዱብ ያለ ይመስል ፀጥታ ሰፈነ ።

ብዛታቸው አይብለጥ እንጂ ሃያ ያህል የሚሆኑ ሰዎች በጸና መንፈስ አርማውን ከብበው ቆሙ ። እናት በሥጋት አንዳች ነገር ለመንገር በመሻት ሁኔታ ወደሰልፈኞቹ ተጠጋች ።

«የመቶ አለቃ ፣ ያንን የያዘውን ነገር ውሰድ!» በማለት ወደ አርማው እያመለከተ ረዥሙ ሽማግሌ ተናገረ ።

ትንሹ መኮንን ወደ ፓቬል ዘንድ ሮጦና አርማውን ጨበጠ ።

«ልቀቅ!» በማለት ተፍጨረጨረ ።

«እጅህን ሰብስብ!» በማለት ፓቬል በጉልህ ድምፅ ተናገረ ።

አርማው አንዴ ወደቀኝ አንዴም ወደግራ በመዘዋወር አየር ላይ ይውዘገዘግ ጀመር ። ከዚያም ቀጥ ብሎ ይውለበለብ ጀመር ። ትንሹ መኮንን ወደኋላ ከለበኋላ ወደቀ ። ኒኮላይ እጁን እያወዛወዘ እናትን አልፎ ሄደ ።

«ያዟቸው!» በማለት ሽማግሌው እግሩን ከመሬቱ ጋር እየደቃ በጩኸት ተናገረ ።

ብዙ ወታደሮች ወደፊት ገሰገሱ ። ከወታደሮቹ መካከል አንዱ የጠመንጃውን ሰደፍ ያወዛውዛል ። አርማው ተወዛወዘ ። ወደፊት ወደቀ ። ከዚያም በወታደሮቹ ትርምስምር ውስጥ ጠፋ ።

«ወይኔ እኔ!» በማለት አንዱ በምሬት ድምፁን ከፍ አድርጎ ተናገረ ።

እናት እንደቆሰለ እንስሳ ወዮታ ታሰማለች ። ከወታደሮቹ መካከል የተከበበው ፓቬል በጉልህ ድምፁ የሚከተለውን መልስ አሰማ ፡—

«እናት ደህና ሁኚ! የኔ ውድ ደህና ሁኚ!..»

ሁለት ሃሣቦች በአዕምሮዋ መጡባት ፡— «በሕይወት ነው ያለው! ያስታውሰኛል!» የሚሉት ሃሣቦች ናቸው ።

«እምዬ ፣ ደህና ይሁኑ!»

በጨረፍታም ቢሆን እንኳን ፓቬልን እና ኾኾልን ለመመልከት በመጣር ተረከዞቿን ከፍ አድርጋ በእግር ጣቶቿ ተንጠራርታ በመቆም ተመለከተች ። ከወታደሮቹ ጭንቅላት በላይ የአንድሬይን ፊት ከፍ ብሎ ተመለከተች ። ፈገግ እያለ እጅ ይነሳት ነበር ።

«ወይኔ የኔ ውዶች... እንድርዬ! ፓሻ!» በማለት ጮኸች ።

«ጓዶች! ደህና ሁኑ!» በማለት በወታደሮቹ መካከል ድምፃቸውን ከፍ አድርገው አሰሙ ።

እንደገደል ማሚቶ በአንድነት የተከማቸ ድምፅ በጉልህ ሁኖ መልስ መለሰላቸው ። ድምፁ ይሰማ የነበረው ከየመስኮቶቹ ፣ ከፍታማ ከሆነ ቦታ ሁሉ ፣ ከየቤቱ ጣራ ላይ ሁሉ ነበር ።

29

ማንነቱ ያልታወቀ ፣ እናትን ደረቷ ላይ ገጫት ። ከፊት ለፊቷ የቆመውን አጭር መኮንን በድካም የተዋጠ ቀይ ፊት ተመለከተች ።

«ሴትዮ! ከዚህ ሂጂ!» በማለት ጮኸ ።

በዐይኗ ገረፈችው ። የአርማው ሰንደቅ ከሁለት ላይ ተሰብሮ እና የአርማው ቀይ እራፊ ጨርቅም ከተሰበረው ሰንደቅ ላይ ተንጠልጥሎ ከእግሩ ሥር ወድቆ ተመለከተች ። ወደፊት ተራመደች እና አነሳችው ። መኮንኑ ከእጅዋ ላይ መንጭቆ ወሰደ እና ወደጎን ገፋት ።

«ሴትዮ! ኋላ ልብ አድርጊ! ሂጂ ከዚህ ብየሻለሁ!» በማለት እግሩን ከመሬቱ ጋር እየደቃ ጮኸ ።

ወታደሮቹ ከከበቡት ክበብ መሃል ፡—

«ተነሳ ወዝ-አደር ፣ ተነሳና ታገል!..»

የሚለው መዝሙር ሲዘመር ይሰማል ።

ሁሉም ነገር ይሽከረከር ፣ ይዞር እና ይንደቀደቅ ነበር ። የቴሌግራም ማስተላለፊያ መሣርያ እንደሚያሰማው ዓይነት የጩኸት እንቅጥቃጤ አየሩ በጫጫታ ተመልቶ ነበር ። መኮንኑ ገስግሶ ሄደ ።

«ይኸንን ሥዝሙራችሁን አቁሙ!» በማለት በቁጣ
ጮኸ ። ከዚያም ፡ — «ሳጂን-ሜጀር ክራይኖቭ!...» በማ
ለት ተጣራ ።

እናት እየተንገዳገደች መኮንኑ የወረወረውን የዓር
ማ ሰንደቅ ሂዳ አነሳችው ።

«ይኸንን አፋቸውን ዝጋላቸው!» በማለት ተናገረ ።

መዝሙሩ ተቋራረጠ ፤ ተደነቃቀፈ ከዚያም አበቃ ።
አንዱ የእናትን ትከሻ ገፋ-ገፋ በማድረግ ዞር ካደረ
ጋት በኋላ እንድትሄድ ገፋ አደረጋት...

«ይሂዱ ፤ ይሂዱ...» በማለት ተናገረ ።

«ከመንገዱ ዞር በሉ!» በማለት መኮንኑ በጩኸት
ተናገረ ።

እናት ሰዎቹ ትንሽ እርምጃዎች ርቀው ተመለከተ
ች ። ቀስ-በቀስ መንገዱን እየለቀቁ በየቤቶቹ ምድረ-ግ
ቢ በሚገቡበት ጊዜ ይጮኹ ፤ ይሳደቡ እና ያፏጩ
ጀመር ።

«አንቺ የሴት ሰይጣን! ዞር በይ ከዚህ!» በማለት
ሪዝ ያለው ወታደር ወደ እግረኛ መንገድ እየገፈታተ
ራት እናት ላይ ጮኸባት ።

አቅሟ ሁሉ ሙጥጥ ብሎ በማለቁ የአርማውን
ሰንደቅ ተመርኩዛ ከጎዳናው ወደጥግ ወጣች ። ከመው
ደቅ እንድትድን በሌላኛው እጅዋ ግንቦችን እና አ
ጥሮችን ትደገፍ ጀመር ።

«ሂጂ! ሂጂ!..» እያሉ ወታደሮቹ ከበስተኋላዋ ሁነ
ው ሲጮኹ ሌሎቹ ሰዎች ከርሷ ራቅ እያሉ ይሂ
ዱ ጀመር ።

አሳለፈቻቸው ። ከዚያም ቆም ብላ ዙርያውን ተመ
ለከተች ። በጎዳናው መጨረሻ ላይ ብዙ ወታደሮች
ባዶ የነበረውን የአደባባዩን መዳረሻ በሰልፍ ሲዘጉት
ተመለከተች ። ከርሷ ፊት ለፊት ያሉት ግራጫ መሰ
ል ሰዎች ሰዎቹን ወደኋላ መመለሳቸውን ቀጠሉ...

ወደኋላ ለማፈግፈግ አሻች ። ይሁን እንጂ ከቁጥጥ
ሯ ውጪ በሆነ ምክንያት ወደፊት መግፋቷን በመቀ
ጠል ጠባብ ወደሆነች ማቋረጫ መንገድ ድረስ በመ
ዝለቅ መንገዲቱን ይዛ ተጓዘች ።

እንደገና ቆመች ። በረዥሙ ከተነፈሰች በኋላ ታዳ
ምጥ ጀመር ። ከፊት-ለፊት ያለ ቦታ ላይ የሕዝብ ጉር
ምርምታ ይሰማ ጀመር ።

ሰንደቁን በመመርኮዝ እንደገና መጓዝ የጀመረች
ስትሆን በአሁኑ ጊዜ ግን በላብ ተጠምቃ ፤ ሽፋሽፍቶ
ቿ እየተንቀጠቀጡ ፤ ከናፍሮቿ እየተርበደበዱ የተበታተ
ኑ ቃላቶች እንደብልጭታ በአዕምሮዋ ውስጥ እየተመ
ላለሱ በመጠራቀም መጠናቸው ጨምሮ የሰፊ ምኞ
ት ነበልባል ሁነው በመፈንዳት ንግግር ወደመሆን
ጉልህ በሆነ ሁኔታ መሰማት እስኪጀምሩ ድረስ እ
ጆቿም ይወዛወዙ ነበር...

አቋራጩ መንገድ ድንገት ወደግራ የሚያመራ ሁ
ኖ ያገኘችው ሲሆን ፤ ብዙ ሕዝቦች በዚሁ ቦታ ላይ
ተሰብስበው ተመለከተች ።

«ወንድሞቼ ሆይ ፤ እንደው ለመቀለድ በማለት ሳ
ንጃ የሰደሩት ላይ መዳፈር አይቻልም!» በማለት ጉል
ህ በሆነ እና ከበድ ባለ ድምፅ ከተሰበሰቡት ሰዎች
መካከል አንዱ ተናገረ ።

«ለመሆኑ ይኸንን የመሰለ ሁኔታ አይታችሁ ታ
ውቃላችሁን? ያ ሁሉ ሳንጃ ተሰድሮ ሲመጣባቸው ሰል
ፈኞቹ ከምድሪቱ ንቅንቅ-ፍቅቅ ሳይሉ ባሉበት ቦታ
ቆመው መመልከት እንዴት ይደንቃል! ቅንጣት ያ
ህል ሳይሰጉ ፤ እንደቋጥኝ ባሉበት ሳይነቃነቁ ነበር
የቆሙት!»

«ፓቬል ቭላሶቭ ነዋ!»

«ኾኾልስ ቢሆን?»

«ፍርሃት-አልባ የሆነው ጉደኛ እጆቹን ወደኋላው

አድርጎ ፈገግ እያለ መንገዱን ሲገሰግስ ኸረ እንዴ ት ይገርማል እባካችሁ!»

«ጓደኞች!» በማለት እናት ወደተሰበሰቡት ሰዎች መሃል በመዝለቅ ድምጿን ከፍ አድርጋ አሰማች ። በአክብሮት እልፍ እልፍ በማለት ቦታ ለቀቁላት ። ከተ ሰበሰቡት መካከል አንዱ ሳቀ ።

«ኸረ ተመልከቱ ፣ አርማውን ይዞዋል! አርማውን ይዞዋል!» በማለት ተናገረ ።

«ዝም በል» በማለት አንዱ ኮስተር ባለ ድምፅ ተናገረ ።

እናት እጇን ዘረጋች... ከዚያም የሚከተለውን ተናገረች ፦ —

«ስለፈጣሪ ብላችሁ አዳምጡ! እናንት መልካም ሰ ዎች ፣ እናንት ውድ ሰዎች ፣ የደረሰውን ሁኔታ መለስ ብላችሁ መመልከት አትፍሩ ። የእኛው ልጆች ፣ የደማ ችን ክፋይ-ደሞች ፍትሕን ለሁሉም በመጠየቅ ወደ ፊት ገስግሰዋል! ለሁላችሁም ብሩኅ ጊዜን በመሻት ፣ ገና ላልተወለዱት ሕፃናትም ብሩኅ ጊዜን በመሻት መስቀላቸውን ተሸክመዋል... የሚሹት ሌላ ሕይወት ነው ። የሃቅ እና የፍትሕ ሕይወት ነው... ለመላው ሕ ዝብ በጎ መሆንን ነው የሚሹት!»

ልቧ በግለት ሊፈነዳ ደረሰ ። ጉሮሮዋም ትኩስ እና ደረቅ ሆኖአል ። በእርሷነቷ ውስጥ በጥልቅ ዘል ቀው በመግባት ታላላቅ የሆኑ አዳዲስ ቃላት እየተ ወለዱ ናቸው ። ምላሷን ገፍተው በመውጣት ምን ም ነገር ሳያግዳት እና ሳያንገዳግዳት ሁሉን አቀፍ በሆነ ፍቅር ላይ የተመሠረቱ ቃላት ከአንደበቷ ይፈ ልቁ ጀመር ።

ሁሉም ሰዎች በዝምታ የሚያዳምጧት ፤ የሚያስተው ሉ እና የሚያስቡ መሆናቸውን ትመለከታለች ። በአሁኑ ጊዜ ቁልጭ ብሎ በተቀናበረ ሁኔታ ልጅዋን እና

እንድሬይን እንደዚሁም በወታደሮች እጅ የወደቁትን ሁሉ ፣ ከእነርሱ ዕድል-ፈንታ ጋር የወደቁትን ሁሉ እንዲከተሉ የማሳሰብ ሁኔታ በእርሷነቷ ውስጥ አድ ሮ ተቀሰቀሰባት ።

ኮስታራ የሆኑ እና እርሷን-እርሷን በጥሞና የሚመ ለከቱትን ፊቶች እየቃኘች ለስለስ ባለ ሁኔታ ንግግ ሯን ቀጠለች ፦ —

«ልጆቻችን ደስታን ለማግኘት በዓለም ላይ ይጓ ዛሉ ። ይኸንንም የሚያደርጉት ለእኛ ለሁላችንም ሲሉ እና ለክርስቶስ ዕውነትም ሲሉ ነው ። ክፉ ሰዎች ፣ ቀጣፊ እና ስግብግብ ሰዎች እኛን ሸምቅቀው ያሠሩ በትን ፣ ያጎሳቆሉበትን እና የደመሰሱበትን ማናቸውንም ውትብትብ ለመቋቋም ወደፊት ገስግሰዋል!ውድ ሰዎች፤ ወጣቶች የተነሳሱት ለእኛ ጠቀሜታ ሲሉ — ለመላው ዓለም ጠቀሜታ ሲሉ — በየትኛውም ቦታ ለሚገኙ ሠርቶ-አደር ሕዝቦች ጠቀሜታ ሲሉ ነው! ብቻቸውን አትተውአቸው ፣ ጀርባችሁን አትመልሱባቸው ፣ ልጆቻች ሁ ብቻቸውን እንዲጓዙ አታድርጉአቸው! ስለራሳችሁ አስቡ ። ዕውነትን ባወጁት ለዕውነት ሲሉ በሚሰቃዩ ት ልጆቻችሁ ላይ ዕምነት ይኑራችሁ!»

ድምጿ በመሰባበር ራሷን ለመሳት ምንም ባልቀ ረው ሁኔታ ዛለች ። ከተሰበሰቡት ሰዎች መካከል አ ንዱ ደገፍ ያዛት...

«የፈጣሪን ሃቅ ነው የምትናገረው! ሰዎች ሆይ ፣ የፈጣሪን ሃቅ ነው የምትናገረው! አድምጧት!» በማለት ከተሰበሰቡት መካከል መንፈሱ የተነሳሳ አንድ ሰው ተናገረ ።

«ራሷን እንደምን እንደምታሰቃይ ተመልከቱ!» በማለት ሌላው ሰው ለርሷ ያለውን ሀዘን በመግለ ጥ ሁኔታ ተናገረ ።

«ራሷን አታሰቃይም ። ለእኛ ምንም ለማናውቀው

ትምህርትን ነው የምትሰጠን!» በማለት ቀደም ሲል የተሠነዘረውን አባባል አርሞ ሌላው ሰው ተናገረ ፡፡

«ዕውነተኛ እማኞች ሆይ!» በማለት ጎላ ባለ እና በሚንቀጠቀጥ ድምፅ ሌላ ሴት ንግግሯን ጀመረች ፦

«የእኔ ልጅ ሚትያ ምስኪን ነው ፡፡ ምን ነገር ፈጸመ? ጓዶቹን ተከተለ ፡፡ እነርሱን አፈቀረ ፡፡ እርሷ የተናገረችው ዕውነት ነው ፡፡ ልጆቻችን በችግር ላይ ሁነው እንዴት እንተዋቸዋለን? ስሕተት ነው የሚባል ነገር የፈጸሙት ምን አለ?»

እናት እነዚህን ቃላት ስትሰማ እየተንቀጠቀጠች ድምፅ ሳታሰማ አለቀሰች ፡፡

«ፔላጊያ ኒሎቭና ወደቤት ይሂዱ ፡፡ ይበቃል በሀዘን ብዙ ተጎድተሻል» በማለት ሲዞቭ ተናገረ ፡፡

ፊቱ የቀላ ከመሆኑም በስተቀር ጢሙም ይንቀጠቀጣል ፡፡ ድንገት ቀና በማለት ዙርያውን ይመለከት ጀመር ፡፡

«ልጄ ማትቬይ ፋብሪካ ውስጥ መገደሉን ሁላችሁም ታውቃላችሁ» በማለት አጥብቆ ተናገረ ፡፡ ከዚያም ቀጠል አደረገና ፦ «ይሁን እንጂ አሁን በሕይወት የሚገኝ ቢሆን ኖሮ እኔው ራሴ ከሌሎቹ ጋር ፣ ከእነርሱ ጋር አብሮ እንዲሄድ እልከው ነበር ፡፡ እንዲህ በማለትም እነግረው ነበር ፦ 'አንተም አብረህ ሂድ እንጂ! ዕውነተኛው መንገድ ፣ ሃቀኛው መንገድ እነርሱ የሚጓዙበት መንገድ ነው!'»

እነዚህ የተሰበሰቡ ሰዎች አንዳችም ዓይነት ፍርሃትን ያስወገዱ ሲሆን ፣ ተናጋሪው ንግግሩን አቋረጠ ፡፡ በሁሉም ዘንድ ፀጥታ ሰፈነ ፡፡ ሲዞቭ እጁን ጨብጦ በማወዛወዝ የሚከተለውን ተናገረ ፦

«ሽማግሌ ሰው ነኝ የምናገረው ፡፡ ሁላችሁም ታውቁኛላችሁ ፡፡ በዚች ምድር ላይ መኖር ከጀመርኩኝ ሃምሳ ሦስት ዓመት የሆነኝ ሲሆን ፣ እዚህ ቦታ ላይ ስሠራ ሰላሳ ዘጠኝ ዓመት ሁኖኛል ፡፡ ዛሬ እንደገና ጥሩ እና ብልህ የሆነውን ዘመዴን ይዘውታል ፡፡ እርሱም ከቭላሶቭ ጎን ከአርማው ቀጥሎ በሰልፍ ይዘልቅ ነበር...»

እጁን ማወለብለብ የጀመረ ሲሆን ፣ ግማሽ ሕይወቱ እርሱን የተለየች መሰለ ፡፡ የእናትን እጅ ጨበጥ አድርጎ በመያዝ የሚከተለውን ተናገረ ፦

«ይህች ሴት የተናገረችው ዕውነት ነው ፡፡ ልጆቻችን ሃቀኛ እና ትክክለኛ የሆነ ሕይወትን ለመኖር ይሻሉ ፡፡ እኛ ግን ድጋፋችንን በሚሹበት ጊዜ እንደውዝም ብለን ትተናቸዋል ፡፡ በእርግጥ ትተናቸዋል! ነይ ፣ ፔላጊያ ኒሎቭና...»

በቀሉት ዐይኖቿ እየተመለከተች እናት የሚከተለውን ተናገረች ፦

«በጎ ሰዎች ሆይ ፣ ሕይወት የልጆቻችን ነች ፡፡ ዓለም የነርሱ ነች!...»

«ነይ ፔላጊያ ኒሎቭና ፣ ሰንደቅሽን ውሰጂ» በማለት ሲዞቭ የተሰበረውን ሰንደቅ እየሰጣት ተናገረ ፡፡

እናትን በአክብሮት እና በሀዘን ፣ እየተመለከቷት የየበኩላቸውን በጎ አስተያየትም ያቀርቡ ጀመር ፡፡ ሲዞቭ በፀጥታ ሁኖ መንገዱን የለቀቀላት ሲሆን ፣ በአጠገቧ ያሉት ሰዎችም በፀጥታ ሁነው መንገዱን ለቀቁላት ፡፡ አንድ ሊቆጣጠሩት ያልቻሉት ኃይል እየገፋፋቸው እርሷ ይዛ የምትጓዘውን መንገድ በመከተል በጉዟቸው ላይ ሁነው አጠር ያሉ ውይይቶችን እየተወያዩ ኋላ-ኋላዋ ይከተሏት ጀመር ፡፡

የእርሷን ቤት ግቢ ሰዎቹ እንደደረሱ ወደ እነርሱ ዞር ብላ እነርሱን በመመልከት ከደጃፉ ላይ ዝቅ በማለት እጅ ነሳቻቸው ፡፡

«አመሰግናለሁኝ...» አለች ለስለስ ባለ እና ባለውለተኛ በሆነ አነጋገር ፡፡

እና አዲሱን ሃሣብ በማስታወስም — በልቧ ውስጥ በጥልቀት የተወለደውን አዲስ ሃሣብ በማስታወስ — የሚከተለውን ጨምራ ተናገረች ፡ —

«ለፈጣሪ አምላክ ክብርን ለማስገኘት ሰዎች ሕይወታቸውን አሳልፈው ካልሰጡት ፈጣሪ አምላክ ሊኖር አይችልም ።»

የተሰበሰበው ሕዝብ በፀጥታ ሁኖ እርሷን-እርሷን ተመለከታት ።

አሁንም እንደገና የተሰበሰበውን ሰው እጅ ከነሳች በኋላ ወደቤቷ ገባች ። ሲዞቭም እጅ ከነሳ በኋላ ተከተላት ።

የተሰበሰቡት ሰዎች በራፉ ላይ ቆመው ለጥቂት ጊዜያት ተወያዩ ።

ከዚያም በዝግታ እርምጃ ጉዞአቸውን ቀጠሉ ።

ክፍል ሁለት

From the Library of
ፍሥሐ አጥላው ወልደ ዮሃንስ
FESSEHA ATLAW WOLDE YOHANNES